

Kevser Suresi

Rahman Rahim Allah'ın Adıyla

Şüphesiz biz, sana Kevser'i verdik.

Şu hâlde Rabbin için namaz kıl ve tekbir

alırken, namazda ellerini boğazına kadar kaldır.

Doğrusu asıl soyu kesik olan, sana kin duyandır.

Muhammed Muhammedî İştihardî

BERZAH ÂLEMİ

Ölüm Sonrası ve Kıyamet Öncesi Hayat

Çeviri:

Bülent AYYILDIZ

KEVSER

Kevser Yayınları: 169

Kitabın Orijinal Adı: Âlem-i Berzah Der Çend
Kademiyy-i Ma

Yazar: Muhammed Muhammedî İştihardî

Tercüme: Bülent Ayyıldız

Mizanpaj: Kevser

Kapak: Meray Ajans

Baskı: Step Ajans

Basım Tarihi: Nisan 2010

ISBN: 978-9944-709-54-5

İsteme Adresi

Kevser Basın Yayın Ltd. Şti.

Sofular Mah. Simitçi Şakir Sok. No: 14 / 1

Fatih – İSTANBUL

Tel: 0212 – 534 35 28 Faks: 0212 – 631 36 01

www.kevseryayincilik.com

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	5
MUKADDİME.....	11
<i>Kitap Hakkında</i>	13
ÖLÜM SARHOŞLUĞU ya da BERZAH ALEMİNE GEÇİŞİN ZORLUKLARI.....	15
Hz. Musa (a.s) ve Ayrılık Acısı.....	17
Hz. Yahya'nın Gözünde Ölüm Acısı.....	19
Zalimlerin Can Çekişmesi.....	19
Ölüm Anındaki Tatlı ve Acı Hikayeler.....	21
1- <i>Abid Bersisa'nın Hikâyesi</i>	21
2- <i>Kırma, Söylemiyorum!!!</i>	23
3- <i>İmam Humeyni'nin (r.a), Ölümün Zor Anlarına Dikkat Çekmesi</i>	24
4- <i>Azrail'in, Ölüm Anında Mümin ve Kâfire Görünen Çehresi</i>	24
5- <i>Azrail'in Fırsat Vermemesi</i>	25
6- <i>Zahidin Ölüm Anında Acı Acı Âhlaması</i>	26
7- <i>Üç Kişinin Ruhunun Şiddetli Bir Şekilde Alınacağına Dair</i> 27	
8- <i>Ölüm Anında Bir Gencin Dilinin Tutulması ve Açılması</i> ... 28	
9- <i>Azrail'in Üstün Gücü ve Namaz Kılan Kişiye Telkini</i> 29	
10- <i>Ölümün Pençesinden Kaçmak</i> 31	
11- <i>Zeok ve Sefaya Dalmış Birinin Ölüm Anındaki Hezeyanları</i>	32
12- <i>Ehlibeyt'i Savunan Şairin Can Çekişme Anı</i> 33	
13- <i>Gaflet Halindeki Cahillerin, Ömürlerinin Son Demlerinde Kurtulma İhtimalleri</i> 35	
14- <i>Azrail'in, Mümin Birisiyle Samimi Bir Şekilde Karşılaşması</i>	36
15- <i>Ölüm Anında Takvalı Mümine Ulaşan Sevap</i> 37	
16- <i>Bir Peygamberin İki Farklı Ölüyle Mülakatı</i> 38	

17- Ölüm Anında Saçma Sapan Konuşmak	39
18- Fuzayl'ın Öğrencisinin Kötü Akıbeti.....	39
19- Ehlibeyt Dostlarının Ölüm Anındaki Rahatlıkları	40
20- Hz. Ali'nin, Ölülerin Zor Anlarında Onlarla Birlikte Olması.....	42
21- Hz. Peygamber'in (s.a.a) Hadisiyle Alay Eden Kimsenin Cezası	43
22- İmam Hüseyin'in (a.s), Ayetullah Hâîrî'nin Ömrünün Uzamasındaki Rolü	45
23- Ölüm Anında Azrail'in Mümine Şefkati	47
24- Hz. Ali'nin Düşmanının Ölüm Anındaki Azabı ve Üzüntüsü	49
25- Liyakatli İnsanlar İçin Ölüm Misali	49
26- Ehlibeyt Takipçilerinin, Ömürlerinin Son Anlarındaki Sevinçleri.....	51
27- Kurtuluş İçin Telkin Duası	52
28- Ölüm Anında Korku ve Ümidin Değeri.....	53
29- Telkinin Kurtuluş Bahşeden Sonucu	54
30- Kâfirin, Cenazesini Taşıyanlarla Konuşması.....	55
31- Kabrin, Mümin ve Kâfirle Konuşması	56
32- Mümin ve Kâfirin Ölüm Anındaki Durumları	58
33- Müminin Ölüm Anındaki Kerameti	58
34- Ölünün Ruhunun, Tabut Üzerindeki Feryadı.....	59
BERZAHIN ANLAMI, GÖRÜNÜMÜ ve KUR'ÂN AÇISINDAN BERZAH.....	60
Berzahın Anlamı.....	60
Berzah Âleminin Görünümü	61
Kur'ân ve Hadislerde Berzah Âleminin Uykuya Benzetilmesi. 63	
Kur'ân Açısından Berzah	64
Beş Ayet-i Kerimenin Hadislerle İncelenmesi	66
BERZAH ÂLEMİNİN BAZI ÖZELLİKLERİ	71

1- İman ve Küfür Açısından Farklı Kişilerin Berzaha Nasıl Olacakları	71
2- Kabirde, Nekir ve Münker Adlı İki Meleğin Sualı	73
<i>İnsana, Ölümünden Sonra Sorulacak Sorular</i>	74
3- Kabrin Sıkması.....	76
<i>Kabrin Sa'd İbn Muaz'ı Sıkması Hikâyesi</i>	80
<i>Kabir Sıkmasını Gerektiren Sebepler</i>	82
<i>Kabir Sıkmasının Azalmasını veya Ortadan Kalkmasını Gerektiren Etkenler</i>	83
4- Anlamsız Dönüş Temennisi ve Telafi Etme Arzusu	88
5- Berzahî Ruhların Bu Dünyayla İrtibatı	90
<i>Ölülerin, Kendi İyi Amellerinden Faydalanmaları</i>	93
<i>Ölüye Bağışlanan Ameller</i>	97
<i>Hz. Ali'nin Ölülerle İrtibatı ve Yakınlığı</i>	98
<i>Bir Arifin Vadiy-i Selâm'daki İrtibatı</i>	99
Hadislerde BERZAHIN ÖZELLİKLERİ	101
BERZAH ÂLEMİYLE İLGİLİ 37 HİKÂYE	108
1. Yalancının Berzah Âlemindeki Azabı	108
2. Berzah Âleminin Görünümü ve Beni Ümeyye'nin Meshi (Şekil/Tabiat Değiştirmesi).....	108
3. Berzah Âleminde Allame Meclisi'nin Kurtuluşu	109
4. Kabir Azabından Bir Örnek	112
5. Cenazenin Üstündeki Köpek	112
6. Ayetullah Hâirî'nin (r.a) Kerbela'ya Özel İlgisi ve Berzah Âleminde Maksudına Ulaşması.....	114
7. Hz. Peygamber'in (s.a.a), Bedir'de Öldürülenlerle Konuşması.....	115
8. Hz. Ali'nin, Ka'b ve Talha'nın Cenazeleriyle Konuşması	117
9. Amelin, Berzah Âleminde Bir Köpek veya Güzel Bir Genç Suretinde Tecessümü	117

10. Evladın Salih Ameli ve Kabir Azabının Babadan Bertaraf Olması	119
11. Berzah Âleminin Haşır ve Neşirle Yoldaş Olması.....	119
12. Muaviye'nin Berzah Âlemindeki Azabı.....	120
13. İki Günah Sebebiyle İki Kişinin Çektiği Kabir Azabı..	121
14. İbn Ziyad'ın Berzah Âlemindeki Azabı.....	121
15. Dünyaya Tapan Tağutların Berzah Âlemindeki Azaplarından Bir Detay	123
16. İbn Mülcem'in Berzah Âlemindeki Cezası.....	125
17. Hz. Peygamber (s.a.a) ve Fatıma Binti Esed'in Defni..	126
18. Muhaddis Kummî ve Deve Sesi.....	128
19. Hacı Ağa Bozorg-i Tahranî'nin Sohbetinde	128
20. Hayvanların, Kâfirin Kabir Azabından Korkmaları....	129
21. Cabir'in Babasının İlginç Rüyası ve Şehitlerden Birisinin Makamını Görmesi.....	130
22. Haccac'ın, Ölüm Anında ve Berzah Âleminde Gördüğü Azap	131
23. Niyeti Yüzünden Kadı'nın Gördüğü Kabir Azabı.....	132
24. Selman-i Farişî'nin Bir Ölüyle Sohbetinde, Ölümün ve Berzah Âleminin Keyfiyetini Anlatan Tablo.....	133
25. Hz. Ali'nin (a.s) Velayetini Kabul Etmeyen Kişinin, Berzah Âlemindeki Cezası.....	139
26. Müminlerin Vâdiy-i Selam'daki Ruhları.....	140
27. İmam Hüseyin'in (a.s) Katline Karışanların Berzah Âlemindeki Azapları	141
28. Kabirde Şuca' Adlı Bir Yılan	141
29. Kâfirlerin Ruhlarının Berehut'ta Oluşları.....	142
30. Müminlerin Ruhlarının, Necef'te Vâdiy-i Selam'da Oldukları.....	144
31. Ölülere Yiyecek Göndermek.....	144
32. Hz. Ali'nin (a.s) Velayet ve Muhabbetinin Berzah Âlemindeki Batını.....	145

33. Hz. İsa'nın (a.s) Vasisinin İmam Ali (a.s) İle Mülakatı 146
34. Berzah Âlemindeki Bir Cenazeye Dair İlginç Bir Hadise
..... 148
35. Nurdan Tabak ve Ölülerin, Çocuklarının Hayırlı
Amellerinden Faydalanmaları..... 151
36. Ölülere Kur'ân ve Dua Okumanın Huzur Bahşeden
Etkisi..... 152
37. Dostların İstiğfarlarının, Berzah Âlemindeki
Zorluklardan Kurtulmaya Dair Etkisi..... 154

MUKADDİME

Bazıları, kıyamet gününün çok uzak olduğunu zannederler. Örneğin: Hz. Âdem, Nuh, İbrahim ve Musa vb. peygamberler (hepsine selâm olsun), kendi kavimlerini kıyamet gününün hesap-kitabıyla korkutuyorlardı. Fakat o günden bu güne kadar binlerce yıl geçmesine rağmen, kıyamet hâlâ meydana gelmemiştir. Belki milyonlarca yıl daha kıyamet meydana gelmeyebilir. Bu takdirde, yüzlerce yıl sonraki mükâfat için şimdiden iyi ameller yapmalı mıyız? Acaba kendimizi, binlerce veya milyonlarca yıl sonrası için şimdiden hazırlamalı mıyız?

Bu tür sorular yöneltmek isteyenler için, çok çeşitli ve sayısız cevaplar vardır. O cevaplardan biri şudur: Farz edelim ki kıyamet, binlerce yıl sonra meydana gelecek; ama **berzah âlemi (kabir hayatı)**, birkaç adım ötemizdedir. Ki bu, kıyametle kıyaslandığında “**küçük kıyamet**” sayılır.

Bazen onunla aramızda, sadece bir dakikalık bir mesafe vardır. Güçlü, sağlam, neşeli ve zarif bir genç, otomobiliyle giderken, aniden feci bir kaza meydana gelir ve o, dünya âleminden berzah âlemine dâhil olur. Veyahut da gerçek bir mücahit, düşmanla savaşırken, berzah âlemine o kadar yakınlaşmıştır ki, bu mesafe, birkaç saniyeden daha da azdır.

O halde, hepimiz dikkat etmeliyiz ki, gündüzden geceye veya gecedan sabaha bu âlemde berzah âlemine göçebiliriz. O âlemde, Nekir ve Münker adlı iki melek

vasıtasıyla ilk muhakememiz başlayacak ve ardından berzah ceza veya mükâfatı tahakkuk edecektir.

İmam Seccad (a.s) şöyle buyurmuştur:

Gerçekten kabir, ya cennet bahçelerinden bir bahçe veya cehennem çukurlarından bir çukurdur.¹

Başka bir rivayette de İmam Cafer Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:

Ben sizin hakkınızda berzah âleminden korkuyorum.

Birisi: "Berzah âlemi de nedir?" diye sorduğunda İmam:

"Berzah âlemi, ölümden kıyametin kopma anına kadar sürecek olan kabir hayatıdır." buyurmuştur.²

Diğer bir rivayette de Resul-i Ekrem (s.a.a) şöyle buyurmuştur:

Gerçekte kabir, ahiretin ilk konağıdır. Eğer insan bu konakta kurtulursa, ondan sonraki olaylar daha kolay olacaktır. Eğer bu konakta kurtulamazsa, ondan sonraki olayların sıkıntısı ondan daha az değildir.³

Yine Hz. Peygamber (s.a.a) şöyle buyurmuştur:

Her kim ölürse onun kıyameti kopmuştur.⁴

Sonuç olarak: Çok yönlü nihai bir mahkeme olan kıyametin o büyük muhakemesinden önce, birkaç adım ötemizde bulunan ayrı bir muhakeme daha vardır. Bazen bunu, "küçük kıyamet" olarak adlandırmışlardır. Suçlular için çok acı ve seri olan bir muhakemedir. Doğru dürüst düşünen ve maddi dünyanın heva ve hevesine tutsak olmayan ve kendilerini bu yolculuk için yakın bilip

1- Tefsir-i Burhân, c. 3, s. 120.

2- age.

3- Bihâru'l-Envâr, c. 6, s. 242.

4- *Gazâlî*, İhyâu Ulûmi'd-Dîn, c. 4, s. 423.

hazırlayan gerçek müminler için ise çok şirin ve seri bir muhakemedir.

Gafil ve mağrur olanlar bilmelidirler ki berzah âleminin elim azabı onları beklemektedir.

Kitap Hakkında

Dikkat edilirse, **berzah âlemiyle** ilgili, genel, herkesin anlayabileceği, öz ve akıcı bir üslupla yazılmış, hemen ulaşılabilecek bir kitabın bulunmadığı aşikârdır. Yine dikkat edilirse, (hepimizin önünde bulunan ve çok da uzak olmayan) böyle bir âleme inanıp dikkat etmemiz, bizler için kesinlikle alıkoyucu bir güç oluşturacak; eğitim, kontrol ve dinî disiplin hususlarında büyük bir rol oynayacaktır. Kitabın yazılmasına işte bu nedenlerle başlandı.

Bu kitap, Kur'ân ayetlerinden, On Dört Masum'un (a.s) rivayetlerinden, İslam araştırmacılarının sözlerinden ve gerçek dinî hikâyelerden faydalanılarak hazırlanmıştır. Bu sebeple, bunlardan istifadeyle geleceğe dikkatle bakmalı, Kur'ân, Peygamber (s.a.a) ve Ehlibeyt İmamları'nın nurânî sözleri ışığında kendimizi, berzahın yakıcı çukurlarından bir çukurun tutsağı değil, berzah cennetinin bağlarından bir bağın sahibi yapmalıyız.

Sözün özü şudur: Bu kitabın yazılma sebebi, itikadın güçlenmesi ve bunun ışığında murakabe, tezkiye ve korunmanın teminidir. Bu kitabın okunmasından böyle hassasiyet ve sakınmanın elde edilmesi ümidiyle...

Kitap teferruata girmemiş ve aşağıdaki beş bölümden oluşmuştur:

1. Sekerat-ı Mevt (Ölüm Sarhoşluğu) ya da Berzah Âlemine Geçişin Zorlukları
2. Berzahın Anlamı, Görünümü ve Kur'an Açısından Berzah

3. Berzah Âleminin Bazı Özellikleri
4. Rivayetlerde Berzahın Özellikleri
5. Berzah Âlemiyle İlgili 37 Hikâye ve O Âleme Dair İpuçları.

Muhammed Muhammedî İştihardî
Kum İlmiye Havzası
1371 H.Ş. (1992 M.)

BİRİNCİ BÖLÜM

ÖLÜM SARHOŞLUĞU YA DA BERZAH ALEMİNE GEÇİŞİN ZORLUKLARI

Hepimiz ölümün hak olduğunu biliyoruz. Tüm varlıklar, sonunda ölümü tadacaklardır.¹ Keza bu dünyadan **berzah alemine** intikal demek olan ölüm, herkesin bildiği gibi çetin ve zorlu olacaktır. Bu nedenle de bu âna **ölüm sarhoşluğu** (sekerât-ı mevt) veya **can çekişme** (ğamerât-ı mevt) âni² denmiştir.

Kur'ân-ı Kerim'de şöyle geçer:

Ve ölüm sarhoşluğu gerçekten geldi. İşte (ey insan) bu, senin kaçıp durduğun şeydir, (denir).³

“Sekerat” kelimesi, “sukr”den gelir ve sarhoşluk, sersemlik ve şaşkınlık anlamlarına gelir. Aslında insanla aklı arasında peydahlanan perde ve engel anlamındadır. Bu anlamda sekerat, değişik durumlarda, mesela şarap içme, şiddetli sinirlenme, ateşli aşka düşme, elem verici ağrı, şiddetli perişanlık ve üzüntü gibi sebeplerle insanda meydana gelmektedir.

Ölüm anı her insan için çetin ve zor olan bir durumdur. Çünkü bir taraftan dünyayla, dostlarıyla ve yakınlarıyla yıllar boyu alışkanlık haline getirdiği şeylerden ayrılmakta ve yalnız kalmakta, diğer taraftan ise kendisini ölümden

1- Âl-i İmrân: 185

2- En'am: 93

3- Kâf: 19

sonraki olayların pençesinde esir görmektedir. Bu olaylar, yargılanma, cezalandırılma, gizli şeylerin açığa çıkması ve yalnızlık ile birlikte meydana gelmektedir. Nihayet, amellerinin sonucunun ve nihai yazgısının şiddetli üzüntüsünü hissedecektir.

İlk aşamada (ayrılık) ölüm önemli bir geçiş sürecidir ve o an insanın yıllar boyu alışkanlık haline getirdiği bağları ve ilişkileri kesilmektedir. Bu âlemin ebedi ve sabit olmadığını birden anlamaktadır. Kendisinin tamamen yeni bir âleme girdiğini görmekte ve ayrılık acısını tatmaktadır. Bu konuyla ilgili Mevlana, *Mesnevi*'de şöyle der:

Dinle, bu “ney” nasıl şikayet ediyor;

Ayrılıkları nasıl anlatıyor.

Diyor ki: Beni kamışlıktan kestiklerinden beri

Feryadıyla erkek de ağlayıp inlemiştir, kadın da.

Ayrılıktan şerha şerha yarılmış bir gönül isterim

Ki şevk ve arzu derdini anlatayım ona.

Aslından uzak kalan kişi

Gene buluşma zamanı arar.¹

Hız. Ali (a.s) de şöyle buyurur:

Ölüm, insanların akıl terazisiyle ölçülmeyecek,
vasıf ve tarife sığmayacak kadar korkunçtur.²

Bazı rivayetlere göre, dünyaya bağlılıkları olmayan ve gelecekte korkuları olmayan Allah'ın salih kulları ve peygamberler bile ölüm anının, bu geçiş anının zorluklarından ıstırap çekmekteydiler.

1- Her ne kadar Mevlana bu şiirde, insanın kendi fitratındaki, melekûfî ruhundaki ayrılık macerasını ve beden kafesine mahpus olmasını anlatmakta ise de, diğer ayrılıkları da buna dâhil etmek mümkündür.

2- Gururu'l-Hikem

Nitekim Allah Resulü (s.a.a) hakkında şöyle rivayet edilir: Mübarek ömrünün son anlarında elini bir tabakta bulunan suya uzatıp yüzüne çekiyor, dili "La ilahe illallah" zikriyle hareket ediyor ve "Ölümün acısı ve zorlukları vardır." buyuruyordu.¹

İmam Hasan (a.s) ömrünün son anlarında ağlamaktaydı. Huzurunda bulunanlardan biri ona: "Ey Allah Resulü'nün torunu, Allah katında sahip olduğun o makama rağmen, yirmi bir defa hacca yalın ayak Medine'den Mekke'ye gittin. Üç defa da tüm mal varlığını fakirlere dağıttın, buna rağmen niye üzülüyorsun?"

İmam Hasan cevaben şöyle buyurur: "Ben iki şey için ağlıyorum: Kıyametin dehşeti ve dostlardan ayrılık."²

Birinci aşamadan daha zor olan ikinci aşamada (amellerin neticesi ve nihai alinyazısı endişesi aşaması) ölüm acısı daha çok hissedilmektedir.

Birisi İmam Hasan'a (a.s) arz eder: "Neden biz ölümden hoşlanmıyoruz?"

İmam şöyle cevap verir: "Çünkü sizler ahiretinizi viran edip dünyanızı imar etmişsinizdir. Bundan dolayı imarlı yerden viran olmuş yere gitmeyi sevmezsiniz!"³

Hz. Musa (a.s) ve Ayrılık Acısı

Bir gün Azrail Hz. Musa'nın yanına gelir ve Hz. Musa ona şöyle sorar: "Beni ziyaret etmeye mi, yoksa ruhumu almaya mı geldin?"

Azrail: "Ruhunu almak için geldim." cevabını verir.

1- Ruhü'l-Beyan Tefsiri, c. 9, s. 118.

2- Emâli-i Sadûk, Meclis: 39, Hadis: 9.

3- Bihar, c. 6, s. 159.

Hız. Musa: "Ailemle vedalaşmak için bana bir saat müsaade verir misin?"

Azrail: "Bu görevde süre tanıma yoktur."

Hız. Musa secdeye kapılarak, Rabbi'nden Azrail'in ona, ailesiyle vedalaşması için süre tanumasını talep eder.

Allah Teâlâ Azrail'e : "Musa'ya bir müddet müsaade ver" diye buyurur. Azrail de ona mühlet verir. Hız. Musa annesinin yanına gelerek ona şöyle der: "Önümde uzun bir yolculuğum var."

Annesi: "Nasıl bir yolculuk!" der.

Hız. Musa: "Ahiret yolculuğu" cevabını verince, annesi bu duruma ağlar.

Hız. Musa, eşinin yanına gelir ve çocuğunu eşinin kucağında bulur. Eşiyle veda ederken çocuk, Hız Musa'nın eteğinden tutup ağlamaya başlar. Çocuğun ağlamasıyla Hız Musa'nın kalbi acır, o da ağlar.

Bunun üzerine Allah Teâlâ Hız. Musa'ya şöyle vahyeder: "Ey Musa, sen benim dergahıma geliyorsun, bu ağlama ve sızlama niye?"

Hız. Musa şöyle arz eder: "Gönlüm çocuklarımların haline yanıyor."

Hakk Teâlâ buyurur ki: "Ey Musa, kalbini onlardan sök at. Ben onları koruyup kendi muhabbet kucakımda yetiştireceğim."

Musa'nın gönlü rahatladı ve Azrail'e şöyle dedi: "Ruhumu hangi uzvumdan alacaksın?"

Azrail: "Ağzından."

Musa: "Rabbimle vasıtasız konuştuğum ağızımdan mı canımı alacaksın?"

Azrail: "Elinden."

Musa: "Tevrat'ın ayetlerini alan elimden mi?"

Azrail: "Ayaklarından."

Musa: "Tur dağında Rabbimle münacata gittiğim ayaklarımdan mı?"

Azrail, Hz. Musa'ya güzel kokulu bir mandalina verdi ve Musa onu koklayıp ruhunu teslim etti.

Melekler Hz. Musa'ya dediler ki: "Ey peygamberlerin en rahat öleni, ölümü nasıl buldun?"

Hz. Musa şöyle buyurdu: "Ölümü, canlı bir koyunun derisini nasıl yüzüyorlarsa öyle buldum."¹

Hz. Yahya'nın Gözünde Ölüm Acısı

İmam Cafer Sadık (a.s) şöyle buyurur: "Hz. İsa (a.s), Hz. Yahya'nın kabrinin kenarına gelir ve Rabbinden Hz. Yahya'yı diriltmesini ister ve duası kabul edilir.

Hz. Yahya kabirden çıkarak Hz. İsa'ya seslenir: "Benden dilediğin nedir?" der.

Hz. İsa: "Bu dünyada benimle birlikte olduğun gibi dost olmanı istiyorum." der.

Hz. Yahya: "Ey İsa, henüz ölümün acısı hatırımdayken, hâlâ dinmemişken, sen benim dünyaya dönmemi mi istiyorsun?"

O vakit Hz. Yahya, Hz. İsa'dan ayrılıp kabir âlemine döndü.²

Zalimlerin Can Çekişmesi

Kur'ân'da şöyle geçer:

Zalimler ölüm anında can çekişirken, melekler de ellerini uzatmış, "Çıkarın canlarınızı!" Allah'a karşı hak olmayanı söylemenizden ve O'nun

1- *Allame Mir Dâmâd*, Menâhîcu'ş-Şârîîn, s. 590.

2- *Bihâr*, c. 6, s. 170.

**ayetlerine karşı büyüklük taslamanızdan ötürü
bugün alçaklık azabı ile cezalandırılacaksınız.¹**

Ayetler ve rivayetlerden de anlaşıldığı gibi ölüm, müminler için, zindandan güzel bir bağa, zahmet ve zorluklardan refaha ve güvene göçtür. Kâfirler için ise güzel bir bağdan zindana, istirahat ve refaktan zorluklara ve rahatsızlıklara göçtür.

Konuyla ilgili aşağıdaki üç hadise dikkat ediniz:

1. Birisi İmam Seccad'a (a.s): "Ölüm nedir?" diye sorar. İmam (a.s) şöyle buyurur:

Mümin için kirli ve çirkin elbiseleri çıkarıp, ağır zincirleri ve düğümleri koparmak ve bu elbiseleri en güzel elbiselere, güzel kokulara ve yol kat eden hızlı bineklere ve kurulu evlere dönüştürmektir.²

2. Yine birisi İmam Hasan'a (a.s) ölüm hakkında sorduğunda, İmam şöyle der:

Müminlerde en büyük sevincin meydana gelmesidir. Onlar zor hayat şartlarından cennetin ebedi nimetlerine intikal ederler. Kâfirler için ise en büyük azap ve felakettir. Onlar da sahte cennetlerinden her zaman yanan ateş ve zebanilere varırlar.³

3. Aşura günü İmam Hüseyin (a.s), savaş meydanında kendi ashabına dönerek şöyle buyurdu:

Ey yüce insanlar! Sabırlı olunuz, zira ölüm sizi zorluklardan, müşkülattan geniş cennetlere ve ebedi nimetlere aktaran bir köprüden başka bir şey değildir. Bunun için, sizlerden kim, hapishaneden geniş saraylara geçmeyi arzu etmez ki?! Ama sizin düşmanlarınızdan ölen birisinin durumu, cennetten

1- En'âm: 93

2- Bihârü'l-Envâr, c. 6, s. 155.

3- age, s. 153.

zindana ve azaba girmesinin durumu gibidir. Babam, Hz. Peygamber'den rivayet etmiştir ki: "Dünya müminin zindanı, kâfirlerin cennetidir. Ölüm ise müminlere cennete gitmek için bir köprü, kâfirlere de cehenneme erişmek için bir köprüdür."¹

Ölüm Anındaki Tatlı ve Acı Hikayeler

Kur'an'da şöyle geçer:

Şeytanın durumu gibi; çünkü şeytan insana "inkâr et" dedi, inkâr edince de: "Gerçek şu ki, ben senden uzağım. Doğrusu ben, âlemlerin Rabbi olan Allah'tan korkarım." dedi.²

Bazı müfessirler, bu ayette şeytanın, ömrünün son anlarında insanla olan ilişkisinin bildirildiğini ileri sürmüşlerdir. Şeytan, insanın bu dünyadan kâfir olarak gitmesi için çalışıp durmaktadır. Özellikle ölüm anında; çünkü insanın en zayıf olduğu zaman ölüm anıdır. Şeytan bu anda insana yaklaşır onun en çok sevdiği şeyayı ona göstererek, o şeyayla onu küfre doğru çekmekte, ondan sonra da ondan uzaklaşarak firar etmektedir.

Bazı Şia ve Ehlisünnet müfessirleri bu ayetin tefsirinde ilginç bir hikâyeyi zikrederler. Bu ayetteki "insan"dan maksat, abid "Bersisa"dır. Bu konuyla ilgili bir kısım hadisler de nakletmektedirler.

1- Abid Bersisa'nın Hikâyesi

Benî İsrail kavmi arasında Bersisa adlı bir abid yaşamaktaydı. O, uzun yıllardan beri ibadet etmekteydi ve böylelikle ilahi yakınlığa erişmişti. Hatta halk bazı ruh hastalarını ona getirerek onun duasıyla şifa bulmaktaydılar.

1- Meâni'l-Ahbâr, s. 289 (Babu Ma'nâ'l-Mevt, Hadis: 3).

2- Haşr: 16

Bir gün meşhur bir aileden olan hasta bir kadını, kardeşleri onun yanına getirirler. O hasta kadının, bir müddet abid Bersisa'nın yanında kalıp şifa bulması gerekiyordu.

Şeytan bu fırsattan istifade ederek, ona vesvese vermeğe başladı. Hasta kadını onun nazarında o kadar güzel ve cilveli gösterdi ki, abid o kadınla ilişkiye girdi. Kadın bu olaydan dolayı bir müddet sonra hamile kaldı. Abid bu zor durumdan kurtulmak için çareyi o kadını öldürmekte gördü ve öldürerek çöle attı. Kadının kardeşleri bu korkunç cinayeti öğrendiler. Olay tüm şehirde öyle yayıldı ki, şehrin kadısı bile duydu. Bu olayı araştırması için abidin dergâhına bir ekip gönderdi. Yapılan araştırma sonunda abidin idamı istendi. Belirlenen bir günde, kalabalık bir topluluğun huzurunda abidi darağacına götürdüler. Abid ipe götürüldüğü vakit şeytan, onun yanına gelerek şöyle dedi: "Seni bu hale sokan ben idim, her dediğime itaat edersen seni bu durumdan kurtarırım!"

Abid: "Ben senin için ne yapmalıyım?"

Şeytan: "Bana bir defacık secde edersen, yeter."

Abid: "Görüyorsun ya, bu haldeyken sana secde edemem!"

Şeytan: "Sadece işaretle yapsan da olur." dedi.

Abid, gözü ya da eliyle işaret ederek şeytana secde etti ve o halde ruhunu teslim etti.¹

Şeytanı takip edenlerin sonu budur işte! Ya ölüm anında kâfir olarak göçerler veya çaresiz kalırlar.

Bazı rivayetlerde "Bersisa" yerine "Rahip" olarak zikredilmiştir. Şeytan ondan secde etmesini istemiş, oda secde ederek bu dünyadan göçmüştür.²

1- Mecmau'l-Beyân, c. 9, s. 265; Tefsîru Ruhî'l-Beyân, c. 9, s. 446; Tefsîru Kurtubî, c. 9, s. 6512.

2- el-Mehaccetu'l-Beyzâ, c. 5, s. 56.

İmam Cafer Sadık'ın (a.s) sözlerinde şurası dikkat çekiyor: İnsanın ölüm anı yaklaştığında İblis, şeytanlardan birine talimat vererek, insanın yanına gönderir ve onun ya küfre girmesini veya dini hakkında şüpheyi düşerek bu dünyadan göçmesini sağlamaya çalışır. Şeytanın, imanı olan birini küfre ve dininde şüpheyi sokmaya gücü ve kudreti yoktur. İmam (a.s) daha sonra şöyle buyuruyor:

Can çekiştiği an birinin yanında bulunduğunuzda, onun, Allah'ın birliğine ve Muhammed'in de risaletine şahadet etmesini sağlayın.¹

2- Kıрма, Söylemiyorum!!!

Âlimlerden biri şöyle naklediyordu: Meşhed kentinde İslâmî ilimleri tahsil etmekteydim. Arkadaşlarımdan biri hastalandı. Hastalığın şiddeti o kadar arttı ki, ölüm alametleri görünmeye başladı. Bu anda biz ona telkinde bulunuyorduk, ona "La ilahe illallah ve Allahu Ekber... de!" demekteydik. O ise cevapta şöyle demekteydi: "**Kırma, söylemiyorum.**"

Biz ise şaşırıp kalmıştık. Hâlbuki o iyi bir öğrenciydi. Bizim sözlerimizi tekrarlamamasının ve hiç ilgisi olmayan laflar etmesinin sebebini bilmiyorduk. Bir müddet sonra durumu iyileştiğinde, telkinimize karşılık "Kırma, söylemeyeceğim." demesinin nedenini sorduk.

Cevap olarak şöyle dedi: "Her şeyden önce o saati bana getirin onu kırayım". Ve daha sonra macerayı bize anlattı: Saati onun yanına getirince: "Benim bu saate haddinden fazla ilgim vardı. Ölüm anında sizin bana tekrar etmem için söylediğiniz "La ilahe illallah'ı işitiyordum. Ama şeytan

1- Furû-i Kâfi, c. 3, s. 123.

karşında durmuş, bir elinde bu saati, diğer elinde ise çekicin sapını tutmuş, kırmak için havada tutmaktaydı.

Sizlerin söylediğinizi söylemek isteyeceğim an, o bana: “Eğer söylersen saatini kırarım” diyordu. Ondan dolayı “Kırma, söylemeyeceğim!” diyordum.

3- İmam Humeyni'nin (r.a), Ölümün Zor Anlarına Dikkat Çekmesi

İmam Humeyni'nin (r.a) yakınlarından biri şöyle naklediyordu: İmam'ın, torunu Ali'ye (rahmetli Ahmet Humeyni'nin oğlu) haddinden fazla alakası vardı. İmam her zaman onu sever ve ona özel bir yakınlık gösterirdi. Şeytanın insanın ömrünün son anlarında sevdiği şeyle kandırdığını ifade eden rivayetleri bildiği için, ömrünün son günlerinde Ali'yi kendisinden uzaklaştırmakta, Ali'nin de odasına gelmesini istememekteydi. Çünkü şeytan o yoldan nüfuz edip saptırmasın diye, dünya işlerine bağlılıktan uzaklaşma konusunda dikkat etmek istiyordu.

Evet, kendilerini Rablerine adanmış, kalpleri uyanık ve agâh insanlar, şeytanın tuzağına düşmemek için her zaman kendilerini korumaktadırlar.

4- Azrail'in, Ölüm Anında Mümin ve Kâfire Görünen Çehresi

Hız. İbrahim (a.s), bir gün birini görür ve kim olduğunu sorar. O der ki: “Azrail'im.”

Hız. İbrahim (a.s) şöyle der: “Senden, müminlerin ruhunu aldığı zamanki şeklini bana göstermeni istiyorum.” İbrahim, onun emriyle yüzünü döndü ve daha sonra Azrail'e baktı. Bu durumda çok güzel çehreli bir genci görerek şöyle dedi: “Eğer mümin ölümünden sonra mükâfat olarak bu güzel çehreden başkasını görmezse ona bu yeterlidir”. (Yani sevap olarak sadece Azrail'in bu yüzünü

görmesi, onun için her şeye değerdir) ve iyi işler için güzel bir mükâfat olacaktır. Daha sonra İbrahim (a.s) Azrail'e şöyle der: "Kötülerin ruhunu aldığındaki şeklini ve çehreni bana gösterebilir misin?"

Azrail: "Ey İbrahim, senin onu görmeye gücün ve kudretin yetmez." Hz. İbrahim ısrar edince, Azrail şöyle der: "Yüzünü dön." İbrahim yüzünü dönüp baktığında, tüyleri dik, siyah biri ve çok kötü koku yayarak burnunun deliklerinden ateş çıkmaktadır. Hz. İbrahim o şekli müşahade edemedi ve rahatsızlanarak bayıldı. Ayılırken Azrail'i normal halinde gördüğünde ona şöyle buyurdu: "Ey ölüm meleği, günahkâr birisinin bu çehreyi görmesi ona yeterlidir. Bu bakış ona azap ve ceza olarak yeterlidir."¹

5- Azrail'in Fırsat Vermemesi

Hz. İsa (a.s), annesi Meryem'le bir dağda Allah'a ibadetle meşgullerdi ve gündüzleri oruç tutmaktaydılar. Yemekleri ise, Hz. İsa'nın hazırlayıp getirdiği dağ bitkileriydi. Bir gün günbatımına yakın Hz. İsa, annesini yalnız bırakıp sebze ve yeşillik toplamak için dağa gider. İftar vaktinin yakınlığında Hz. Meryem namaz kılmak için ayağa kalkar. Aniden Azrail, Hz. Meryem'in yanına gelerek ona selam verir. Hz. Meryem sorar: "Sen kimsin, gecenin bu vaktinde bana selam verdin ve seni gördüğümde korktum?"

Azrail: "Ben ölüm meleğiyim."

Meryem: "Ne için buraya geldin?"

Azrail: "Senin ruhunu almak için geldim."

Meryem: "Birkaç dakika bana mühlet ver ki oğlumla görüşeyim."

1- *Alim Kazvinî, Riyâzu'l-Ahzân, c. 6, s. 143.*

Azrail: "Müsaade yoktur." der ve o an Meryem'in ruhunu alır.

Hız. İsa annesinin yanına geldiğinde, annesinin yerde yattığını görür, onun uyuduğunu zanneder. Bir müddet bekledikten sonra bakar ki annesi uyanmıyor ve iftar vakti de geçiyor, annesine seslenir: "Anne, kalk iftar et!" Bunun üzerine annesinin baş tarafından bir ses duyar: "Annen dünyadan göçtü. Yüce Allah, annenin vefatından dolayı sana mükâfat versin."

Hız. İsa, hüznü kalbiyle annesinin cenazesini hazırlamaya koyuldu. O'nu kabrine koydu ve annesinin kabri üzerinde kederli kederli ağlarken bir ses işitti. Başını kaldırdı, annesini berzah cennetinde, yakuttan bir tahtın üzerinde gördü ve ona: "Anne, senden ayrıldığımdan dolayı çok üzülüyorum!" dedi.

Hız. Meryem: "Oğul, Allah'ı kendine dost edin ki üzüntüden kurtulasın."

Hız. İsa: "Anneciğim, oruçlu halde dünyadan gittin!"

Hız. Meryem: "Allah bana, eşi ve benzeri olmayan en tatlı yemekten yedirdi."

Hız. İsa: "Anne, hiç arzun, isteğın var mı?"

Hız. Meryem: "Dünyaya bir daha dönüp gündüzleri oruç tutup geceleri de namaz kılmayı arzu ediyorum. Ey oğul, ölüm peşine gelmeden önce dünyada ahiret azığını toplamaya çalış."¹

6- Zahidin Ölüm Anında Acı Acı Âhlaması

Basra kentinde mümtaz bir zahid yaşamaktaydı. Hastalanıp yatağa düşmüş ve ailesi de onun etrafına toplanıp ağlamaktaydılar.

1- Menâhicu'ş-Şâri'in, Menhec: 13, s. 591.

Zahid, babasına yüzünü dönerek: “Niye ağlıyorsun?” dedi.

Babası: “Niye ağlamayayım ki; bir evladın dünyadan göçmesi, babanın belini büker!”

Zahid, annesine: “Niye ağlıyorsun?” der. Annesi: “Niye ağlamayayım ki; ihtiyarladığımda elimin asası olup bana hizmet etmeni ve hastalığım ve ölümüm anında başım üstünde olmanı isterdim?”

Zahid, eşine: “Sen niye ağlıyorsun?” diye sorar.

Eşi: “Niye ağlamayayım ki; senin ölümünle çocuklarım sahipsiz ve yetim kalacaklar.”

Zahid, feryat ederek: “Ah! Ah! Sizin her biriniz kendinize ağlıyorsunuz. Hiç kimse bana ağlamıyor ki; ölümden sonra bana neler olacak ve halim ne olacaktır? Nekir ve Münker meleklerinin sorularına cevap verebilecek miyim, yoksa aciz mi kalacağım! Beni yalnız başıma kabre koyarken hiç kimse bana ağlamıyor; amelimden soracaklar!!!!” Bunları dedikten sonra, ah çekip ruhunu teslim etti.¹

7- Üç Kişinin Ruhunun Şiddetli Bir Şekilde Alınacağına Dair

Hız. Ali (a.s) şiddetli bir göz ağrısına yakalanmıştı. Peygamber (s.a.a) onun ziyaretine gitti ve gördü ki Ali, ağrının şiddetinden feryat ediyor, şöyle buyurdu: “Acaba bu feryat ve iniltin takatsizlikten mi, yoksa göz ağrısının şiddetinden mi?” Hız. Ali arz etti ki: “Ey Allah'ın Elçisi, bu ağrıdan daha şiddetli ağrıyı hatırlamıyorum!”

Peygamber (s.a.a), (Ali'yi rahatlatmak için) şöyle buyurdu: “Ey Ali, Azrail kâfir birisinin ruhunu almak için yanına geldiğinde, onun ruhunu almak için yanında ateşli

1- age, s. 593.

bir şişi getirir, bununla onun ruhunu alır ve bu durumda bu azaptan dolayı cehennem çığlık atar.”

Hız. Ali bu konuyu işittiğinde (kendi hastalığını unuttu) kalkıp oturdu ve şöyle buyurdu: “Ey Allah'ın Resulü, bu sözü tekrarlar, zira gözümün ağrısının dinmesine sebep oldu”. Daha sonra Hz. Ali, Peygamber'e şöyle sordu: “Acaba senin ümmetinden bu şekilde ruhu alınan olacak mı?” Peygamber şöyle cevap verdi: “Evet, (üç kişinin bu şekilde ruhları alınacaktır) zalim yönetici, haksızlıkla yetimin malını yiyen ve yalan yere şahitlik eden.”¹

8- Ölüm Anında Bir Gencin Dilinin Tutulması ve Açılması

Peygamber'e (s.a.a), Müslüman gençlerden birinin ölüm döşegine düştüğünü haber verdiler. Peygamber onun başucuna geldiğinde, onun ruhunu teslim etmek üzere olduğunu gördü. Peygamber ona telkini tekrarlamasını buyurdu: “La ilahe illallah”. Onun ise dili tutuldu ve bu zikri tekrarlayamadı.

Peygamber (s.a.a), gencin baş ucunda oturan bir kadına şöyle buyurdu: “Acaba bu gencin annesi var mı?” Kadın: “Evet var, ben onun annesiyim.”

Peygamber şöyle buyurdu: “Sen bu oğluna küskün ve ondan hoşnutsuz musun?”

Kadın: “Evet, altı yıldır onunla konuşmuyorum.”

Peygamber kadına, oğlundan razı olması için ısrarda bulundu. Kadın ise: “Ey Allah'ın Resulü, Allah senin hoşnutluğun hatırına ondan razı olsun.”

Kadın razı olduğunu bildirdikten sonra, gencin dili açıldı ve Peygamber ona: “La ilahe illallah de.” dediğinde,

1- Bihâr, c. 6, s. 170; Tuhafu'l-'Ukûl, c. 1, s. 70.

bu zikri tekrarlamaya başladı. Peygamber ona: “Delikanlı, şimdi ne görüyorsun?” diye sordu.

Genç şöyle dedi: “Yanıma gelerek boğazımı sıkın siyah çehreli ve çirkin bir elbiseyi üzerine geçirmiş kötü kılıklı, pis kokulu birisini görüyorum.

Peygamber buyurdu ki: “Şöyle söyle: “Ey az ibadeti ve itaati kabul eden, günahların çoğunu bağışlayan! Benim az itaatimi kabul buyur. Benim çok günahımı bağışla, çünkü sen şefkatli ve bağışlayansın”. Genç bu kelimeleri dedikten sonra, Peygamber ona: “Şimdi ne görüyorsun?” diye sordu.

Genç: “Güzel yüzlü, temiz elbiseli ve güzel kokulu biri benim yanıma geldi. O kötü çehreli siyah yüzlü dönerek, yanımdan gitmek üzeredir.”

Peygamber ona: “Bu kelimeleri tekrarla.” Genç söylenen kelimeleri tekrar etti.

Peygamber ona: “Delikanlı, şimdi ne görüyorsun?”

Genç: “O siyah çehreli kötü şahıs gitti, onu daha görmüyorum. Şimdi bu beyaz nurlu kişi benim yanımdadır.” Genç, bu hal üzere dünyadan göçtü.¹

Bazı rivayetlerde, iki beyaz renkli ve iki siyah renkli zikredilmiştir. Genç son anlarında şöyle demiştir: “O siyah çehreli iki kişi gittiler. Şimdi beyaz renkli iki kişi ruhumu almak için yanıma geldiler.” O bu dünyadan bu şekilde ayrılmış oldu.²

9- Azrail’in Üstün Gücü ve Namaz Kılan Kişiyi Telkini

Peygamber (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Miraç gecesini Allah Teâlâ bana gökleri seyrettirirken, gökte elinde nurdan bir levha olan bir melek gördüm. Sağa ve sola iltifat

1- Müstedreku'l-Vesâil, c. 1, s. 92 (Bab: 29, Hadis: 1).

2- el-Mehaccetu'l-Beyzâ, c. 8, s. 264.

etmeden elindeki çok dikkatle bakıyordu. Kendi haline dalıp gitmiş, kederli birisi gibiydi. Cebrail'e: "Bu melek kimdir?" diye sordum.

Cebrail: "Bu melek, ölüm meleği (Azrail)dir, ruhları almakla meşguldür." dedi.

"Beni onun yanına götür de onunla biraz konuşayım." dedim. Cebrail beni onun yanına götürdü. Ona dedim ki: "Ey ölüm meleği! Ölen herkesin ve ileride öleceklerin ruhunu sen mi aldın veyahut alıyorsun?"

Azrail: "Evet" dedi.

Dedim ki: "Kendin mi onların yanında hazır bulunuyorsun?"

"Evet, Allah Teâlâ tüm dünyayı, aynı bir dirhemin bir şahısın elinde olduğu gibi benim ihtiyarına bırakmıştır. O şahıs parayı nasıl istediği gibi bir yerden bir yere koyabiliyorsa, ben de öyleyim. Dünyada hiçbir ev yok ki ben o eve her gün beş defa uğramış olmayayım. Ölülerin ağlayan akrabalarını gördüğümde, onlara: "Ağlamayın, ben yine size defalarca gelip tümünüzü bu dünyadan götüreceğim."

Başka rivayete göre de Azrail şöyle der: "Ben her gün beş defa her eve gidiyorum ve tüm ev halkıyla musafaha ediyorum. Onların küçük ve büyüğüne onlardan daha çok muttaliyim." Peygamber şöyle buyurur: "Namaz vakitlerinde Azrail halkla musafaha etmekte ve namazlarını ilk vakitte kılanlardan ve ölüm anında "La ilahe illallah Muhammedun Rasulullah" telkinini söyleyenlerden şeytanı uzaklaştırmaktadır." Yine Peygamber (s.a.a) şöyle buyurur: "Ey Cebrail! Ölüm tüyler ürperten bir facia unvanıyla (insana öğüt ve amellerinin karşılığı olmak üzere) yeterlidir."

Cebrail de şöyle buyurdu: “Ölümden sonraki olaylar, ölümün kendisinden daha fecidir.”¹

10- Ölümün Pençesinden Kaçmak

Bir gün Azrail’in Hz. Süleyman’ın toplantısına katıldığı rivayet edilmiştir. Azrail toplantı esnasında sürekli Hz. Süleyman’ın taraftarlarından birine bakmaktaydı. Bir müddet sonra Azrail toplantıdan dışarı çıktı.

O şahıs Hz. Süleyman’a: “Bu şahıs kimdi?” diye sordu.

Hz. Süleyman: “O Azraildi.” karşılığını verince, şahıs: “Niçin bana öyle (ruhumu alacakmış gibi) talebkâr talebkâr bakmaktaydı?” diye sordu.

Hz. Süleyman: “Şu an benden ne istiyorsun?” deyince o şahıs, şaşkınlık ve korku içerisinde Hz. Süleyman’a şöyle dedi: “Benim Azrail’den kurtulmam için rüzgâra emir ver, beni Hindistan’a götürsün.”

Hz. Süleyman rüzgâra emir verdi, rüzgâr onu Hindistan’a götürdü. Bir sonraki toplantıda Hz. Süleyman Azrail’le karşılaştığında ona: “Neden benim dostlarımdan birine sürekli bakıyordun?” dedi.

Azrail cevaben: “Ben Rabbim tarafından o saate yakın bir zamanda onun ruhunu Hindistanda almakla görevliydim. Onu burada gördüğümde şaşırılmışım. Hindistan’a gidip orada ruhunu aldım.”²

Mevlana, Mesnevi’de bu konuyu biraz farklı bir şekilde şöyle zikretmiştir:

Burada gördüm de şaşırdım kaldım,
Düşünceye dalarak şaşkınlığa döndüm.
Şaştım da eğer yüzlerce kanadı olsa dedim,
Onun Hindistan’a varabilmesi uzak mı uzak.

1- Bihâr, c. 6, s. 141, 170; Furû-i Kâfî, c. 3, s. 136.

2- el-Mehaccetu’l-Beyzâ, c. 8, s. 268.

Çünkü Tanrı bana, “onun canını bugün Hindistan’da alacaksın” dedi.

Sen, dünyanın bütün işlerini buna kıyasla,
Gözünü aç da gör.

Kimden kaçıyoruz? Kendimizden mi? Ne de olmayacak şey!

Kimden neyi kapıyoruz? Allah’tan mı? Ne de büyük suç!¹

11- Zevk ve Sefaya Dalmış Birinin Ölüm Anındaki Hezeyanları

Zevk ve sefayla gününü gün eden zenginlerden biri, her gününü eğlence ve neşe içinde geçirmekteydi. Bir gün evinin kenarında otururken, bir kadın, meşhur Mencab hamamına gitmekteydi. Ama hamamın yolunu kaybetmişti. Yol yürümekten de yorgun hale düştüğünden, etrafa bakınarak adres soracak birini arıyordu. Gözü o şahsı gördü, yanına doğru gelip sordu: “Mencab hamamı nerededir?”

Ayyaş şahıs kendi evini göstererek: “Mencab hamamı burasıdır” dedi. Kadın da hamamın burası olduğunu zannedip eve girdi. Şahıs aniden evin kapısını kadının üzerine kapattı, yanına sokularak onunla ilişkiye girmek istedi. Namuslu kadın, tehlikeli bir yere düştüğünü anladı, şahsın elinden kurtulma hesabı yapmaya koyuldu. Kadın ona şöyle dedi: “Ben de seni arzuluyorum. Zaten kirli olduğumdan dolayı hamama gidiyordum. Güzel kokmam için biraz koku alıp getirirsen ve biraz da yiyecek alırsan çok iyi olur.”

1- Divan-ı Mesnevi, Birinci Defter (Mir Hânî hattı), s. 27.

Şahıs kadının sözlerine kanarak koku ve yemek almak için dışarıya çıktı ve namuslu kadın da dışarıya çıkararak kurtuldu.

Zevkine düşkün olan adam eve döndüğünde kadını evde göremeyince çok rahatsız oldu. Kadının hasreti ve arzusu kirli kalbinde devamlı kaldı. O kadının hatırasına her zaman bu şiiri okumaktaydı:

Ne oldu o kadına ki yorulmuştu ve soruyordu;

Mencab hamamının yolu nerededir?¹

Bu olaydan bir müddet sonra, bu şahıs ölüm döşeğine düştü. Tanıdıkları onun yanına gelerek kelime-i şهادeteyni telkin etmek istediklerinde o, bu zikir yerine, ruhuna işlemiş ve yerleşmiş o şiiri okuyarak dünyadan göçtü.

Evet o, kuvvet ve gücü olduğu vakit şeytanın esiri olup, Allah'ı zikredeceğine sapık şiiri okuyordu. Zayıflık ve ölüme doğru yöneldiği bir zamanda da dili nasıl bu şiirden başkasını okusun?

İbret alın ey basiret sahipleri!

12- Ehlibeyt'i Savunan Şairin Can Çekişme Anı

İmam Cafer Sadık (a.s) zamanında, becerikli ve tecrübeli şairlerden biri, mânâlı şiir ve kasideleriyle Hz. Ali (a.s) ve ondan sonraki imamların imametini savunmaktaydı.

Seyyid Himyeri adıyla meşhur olan İsmail İbn Muhammed, 2300 kasidesiyle gerçek İslam'ı ve Ehlibeyt'in hakkaniyetini savunmuştur. Gerçi bu şair gençlik döneminde Keysaniyye mezhebinin taraftarlarından idi ve bazı günahlara da bulaşmış birisiydi. Ölüm yatağına düştüğü zaman karşılaştığı bir olayın zikredilmesinde yarar vardır.²

1- *Şeyh Bahâî*, Keşkül, c. 1, s. 232.

2- Sefinetu'l-Bihâr, c. 1, s.336.

Hüseyin İbn Avn diyor ki: "Duydum ki Seyyid Himyerî hastalanıp yataklara düşmüş. Ziyaretine gittiğimde can çekişmekte olduğunu gördüm. Üçüncü halifenin haklılığına inanan bir grup akrabası da yatağının etrafında toplanmışlardı.

Seyyid Himyerî güzel çehreli ve geniş alınlı idi. Yüzünde siyah bir lekenin belirdiğini gördüm. Bu siyah lekenin yavaş yavaş büyüdüğünü, giderek bütün yüzünü kapladığını müşahede ettim.

Ehlibeyt'i sevenler, bu hadiseyi görünce çok rahatsız oldular. Çünkü orada bulunan bir grup muhalif, bunu bahane ederek devamlı muhalefet yapacaklardı. Ama aniden çehresinde beyaz bir noktanın belirdiği görüldü. Bu nokta, yavaş yavaş tüm yüzünü kapladı. Seyyid'in güler yüzü dudaklarından belli oluyordu. Çehresi parlamış bir şekilde şu şiirleri okudu:

O kimseler ki, Ali'nin, dostlarını kurtarmayacağını zannederler.

Yalan derler. Evet, yemin olsun Rabbime ki,
Şimdiden Adn cennetine girmiş oldum,
Ve Rabbim tüm günahlarımı bağışladı.

Öyleyse, Ali'nin dostlarına müjde verin:
Ömürlerinin sonuna kadar Allah'ın Resulü'nün varisi
Ali'nin muhabbeti ve velayeti doğrultusunda hareket
etsinler. O'ndan sonra, birbirini takip eden imamet
sıfatına sahip evlatlarının velayeti yolunda adım
atsınlar.

Sonra şöyle buyurdu:

Şehadet ederim ki Allah'tan başka mabut yoktur
ve Muhammed O'nun hak resulüdür ve Ali
müminlerin hak emiridir.

Bu olay halkın kulağına ulaştı ve tüm insanlar Seyyid Himyerî'nin cenaze merasimine katıldılar.

Daha sonra Hüseyin İbn Avn şöyle dedi: “Ben bu iki kulağımla duydum ki İmam Cafer Sadık ve İmam Muhammed Bâkır (a.s) şöyle buyurdular: “Ruh kendi bedeninden ayrılmadan önce beş kişiyi (Âl-i Abâ’yı; Peygamber, Ali, Fatıma, Hasan ve Hüseyin’i (a.s) görecekler, onların sevgisiyle gözleri nurlanacaktır.”¹

13- Gaflet Halindeki Cahillerin, Ömürlerinin Son Demlerinde Kurtulma İhtimalleri

İmam Cafer Sadık’ın (a.s) talebelerinden biri olan Muaviye İbn Veheb şöyle der: “Bir yıl hacc ibadetini eda etmek için Mekke’ye gidiyordum. İbadet ehli bir ihtiyar da bizimle beraberdi. Ama Ehlibeyt dostlarından biri değildi. İbadetini diğer mezheplere göre yapıyordu. O, duraklardan birinde hastalandı. Ben, yanımızda bulunan kardeşinin oğluna dedim ki: “Keşke amcana Ehlibeyt sevgisini telkin etseydin. Belki bu yolla Allah ona bir kurtuluş yolu açar.”

Bizimle beraber olanların tümü şöyle dediler: “Bırakın o ihtiyar kendi halinde ölsün. Çünkü içinde bulunduğu durum onun için daha iyidir.” Ama yeğeni bu duruma dayanamayarak amcasına şöyle dedi: “Amca! Bildiğin gibi (az bir grubun dışında) halkın çoğu sapıttılar. Hz. Peygamber’e itaatin vacip olduğu gibi, Hz. Ali’ye de itaat vacipti. Peygamber'den sonra itaat hakkı ona ait idi.”

O ihtiyar derin bir nefesten sonra âh çekerek: “Ben de bu akidedeyim” deyip can verdi. Bir gün sonra İmam Cafer Sadık’ın huzuruna gittiğimizde, bizimle birlikte olan Ali İbn Sirri adındaki birisi, o ihtiyarın son anlarını İmam’a anlattı. İmam buyurdu ki: “O cennet ehlidir.”

1- Keşfu'l-Ğumme, c.1,s. 549-550.

Ali İbn Sirri arz etti: "İhtiyarın ömrünün son anının dışında Ehlibeyt mezhebinden haberi yoktu! (yine de mi cennet ehlidir?)"

İmam buyurdu ki: "Ondan daha ne istiyorsunuz? Allah'a yemin olsun o cennete girdi."¹ Bu rivayette olduğu gibi, bazı insanların telkin ve yol göstermesi, bir kısım cahil insanların ömürlerinin son anlarında kurtulmalarına sebep olur. Öyleyse bunlardan gafil olma.

14- Azrail'in, Mümin Birisiyle Samimi Bir Şekilde Karşılaşması

Rivayet edilir ki Azrail, Allah'ın salih ve mümin kullarından birinin ruhunu almak için, onunla karşılaşım selam verdikten sonra dedi ki: "Benim seninle bir işim vardır, kulağına söylemek istiyorum. O, başını (Azrail'e) doğru yakınlştırırken Azrail şöyle dedi: "Canını almak için geldim."

Mümin: "Hoş geldin , çoktan beridir seni görmek istiyordum."

Azrail: "Eğer bir işin ve hacetin varsa yap."

Mümin: "Rabbimle mülakattan başka bir işim yoktur."

Azrail: "Ruhunu nasıl alayım?"

Mümin: "Bana seçme hakkı vermeye hakkın var mı?"

Azrail: "Allah Teâlâ müminler hakkında bana böyle bir hak vermiştir."

Mümin: "Müsaade et abdest alayım, daha sonra namaza durup secdeye gittiğimde benim canımı al."

Mümin namazla meşgulken Azrail, secde halinde onun ruhunu aldı.²

1- Usûl-i Kâfî, c. 1, s. 440 (Allah Azze ve Celle'nin, Adem'e tövbe vakti vermesi hakkındaki bab, Hadis: 4).

2- el-Mehaccetu'l-Beyzâ, c. 8, s. 266.

15- Ölüm Anında Takvalı Mümine Ulaşan Sevap

Ali İbn Hamza şöyle der: “Bir müddet Emevi hükümetinin sarayında kâtiplik ve memurluk yapmasına rağmen, aslında Ehlibeyt dostu olan bir arkadaşım vardı. Bir gün benden, İmam Cafer Sadık’ın (a.s) huzuruna çıkmak için ondan müsaade almamı istedi. Ben İmam’dan müsaade aldım ve birlikte huzuruna çıktık. O, İmam’a şöyle arz etti: “Ben bir müddet Beni Ümeyye’ye memurluk yaptım. Allah’ın hesabından habersiz olduğumdan dolayı onların hükümetinden çokça servet elde ettim. Şimdi pişmanım, ne yapmam gerekir?”

İmam Cafer Sadık (a.s) şöyle buyurdu: “Eğer Beni Ümeyye’nin senin gibi kâtip ve memurları olmasaydı, beytülmal onlara doğru götürülmezdi. Onlar da kanatlanıp tüylenerek (güçlenerek) bizim hakkımızı ayaklar altına alıp çiğnemezlerdi.”

O dostum İmam’a: “Bunun çıkış yolu yok mu?” diye sordu.

İmam: “Senin vazifeni söylesem yapar mısın?”

Dostum: “Evet.” dedi.

Bunun üzerine İmam şöyle buyurdu: “Bu yolla elde ettiklerini araştı. Eğer sahibini tanıyorsan sahibine geri ver. Eğer sahibini tanımıyorsan, sahibinden yana sadaka ver. Bu şartla Allah’ın huzurunda cennet için sana kefil olurum.”

Dostum bir müddet başını önüne eğerek düşündü, sonra İmam’a şöyle dedi: “Karar verdim, vazifemi yerine getireceğim.”

Ali İbn Hamza şöyle der: “Dostum, bizimle Kûfe şehrine döndü. Benî Ümeyye hükümetinden elde ettiği serveti, hatta elbisesini bile kendi üstünden çıkarıp İmam’ın verdiği düstur doğrultusunda yerine getirdi. Öyle ki

yanında (para, pul ve servetten) hiçbir şey kalmadı. Giyinmesi için elbiseyi biz alıp ona verdik.

Bir müddet sonra hastalandı. Ziyaretine gidip yatağının yanında oturduğumda, canını teslim etmek üzereydi. O an yüzünü bana çevirip şöyle dedi: "Ey Ali İbn Hamza, Allah'a yemin olsun arkadaşın (İmam Cafer Sadık), benim hakkımdaki vadine (cennete) vefalı davrandı (yani şu an beni berzah cennetine soktu)." Bu sözü söyledikten sonra dünyadan ayrıldı.

Yıkandı, namazı kılındı ve toprağa verildi. Daha sonraları Medine'ye gittim. Orada İmam'ın huzuruna çıktım. Henüz bir şey dememiştim ki şöyle buyurdu: "Ey Ali, Allah'a yemin olsun ki dostuna verdiğim ahdi yerine getirdim." İmam'a arz ettim ki: "Sana feda olayım, doğrudur. Allah'a yemin olsun, dostum ölüm anında bu konuyu bana haber verdi." ¹

16- Bir Peygamberin İki Farklı Ölülle Mülakatı

İmam Muhammed Bâkır (a.s) şöyle buyurdu: "Benî İsrail peygamberlerinden biri, bir yerden geçerken mümin birisini can çekişirken gördü. Bedeninin yarısı, yıkılmış duvarın altında kalmış, diğer yarısı ise dışarıda kalmıştı. Kuşlar ve yırtıcı hayvanlar bedenini parçalayıp dağıtmaktaydılar. Peygamber oradan geçip gittikten sonra, yol ağzında o şehrin zalim emirlerinden birinin öldüğünü gördü. Cenazesi, bir tahtın üzerine bırakılmış, tahtın çevresine ise güzel koku veren mangallar konmuştu.

Peygamber Allah'a yönelerek şöyle arz etti: "Allah'ım! Ben şahadet ederim ki Sen, Hakim ve Adil'sin. Hiç kimseye haksızlıkta bulunmazsın. Bu birinci ölen, bir göz açıp kapatacak kadar bile Sana şirk koşmamasına rağmen, onun

1- Vesâilu'ş-Şîa, c. 12, s. 144.

ölümünü o şekilde karar kıldın. Bu emir de bir göz açıp kapatacak kadar bile Sana iman etmemesine rağmen bu şekilde kıldın, o nedir, bu nedir?" (İman edenle etmeyenin durumu hakkında şaşkınlığa düştüğünü ortaya koyuyor.)

Allah ona şöyle vahyetti: "Ey benim kulum! Dediğin gibi Ben, Hakim ve Adil'im. Kimseye de haksızlık etmem. O birinci ölünün, bana karşı işlediği bir günahı vardı. Onun günahının karşılığı bu şekilde ödensin diye, ölümünü o şekilde kıldım ki, hiçbir günahı kalmamasın. Ama bu (emirin de) bana karşı yaptığı iyi bir ameli vardı. Onun da ölümünü o şekilde kıldım ki, işlediği amelin karşılığı verilmiş olsun da ölüm anında benden hiçbir talepte bulunmasın."¹

17- Ölüm Anında Saçma Sapan Konuşmak

Birisi dünyada hayatını sadece alış veriş ve ticarete adamıştı. Yaptığı ticaretlerden biri de odun alıp satmaktı. O esnada devamlı şu sözü tekrarlardı: "Bir deste odun bir para."

Ölüm anı geldiğinde, yanındakiler ona "La ilahe illallah"ı telkin etmelerine rağmen o: "Bir deste odun bir para" demekteydi. O, bu dünyada devamlı Allah'ı zikredeceğine, bu sözü tekrarlayıp durdu. Çünkü ruhu bu söze alışkın hale gelmişti.

18- Fuzayl'ın Öğrencisinin Kötü Akıbeti

Fuzayl İbn İyaz takvalı bir abid idi. Ona, en iyi ve en bilgili öğrencilerinden birinin ölüm yatağına düştüğünü haber verdiler. Fuzayl, alelacele öğrencisinin yatağının yanına geldi. Gördü ki can çekişiyor. Baş ucuna oturarak Yasin Sûresi'ni okumaya başladı. Öğrencisi aniden Fuzayl'a

1- Usûl-i Kâfi, c. 2, s. 446 (Günahın cezasının acele verilmesi babı, Hadis: 11).

dedi ki: “Üstadım, bu sureyi okuma.” Fuzayl o anda sustu, telkin vererek ondan da tekrarlamasını istedi.

Talebesi: “Ben bunu demiyorum. Bundan da nefret ediyorum.” deyip o hal üzere dünyadan geçti.

Fuzayl onun bu durumundan kederlenerek rahatsız oldu. “Neden bu çalışkan ve seçkin öğrencimin akıbeti böyle oldu?” diye kendi kendine söylenip durdu. Evine gidip bir müddet dışarı çıkmadı. Rüya âleminde öğrencisinin, cehenneme doğru götürüldüğünü gördü. Ona: “Sen benim en seçkin öğrencilerimden biriydin, neden Allah senden bu marifeti aldı da kötü akıbetli olup bu duruma düştün?” O cevap olarak şöyle dedi: “Üç kötü huydan dolayı bu hale düştüm:

Birincisi: Söz getirip götürür (nemmam) idim.

İkincisi: Halka karşı hasetlik ediyordum.

Üçüncüsü: Bir doktorun yanına gidip hastalığımı arz ettiğimde şöyle dedi: “Her yıl bir kadeh şarap iç.” Ben onun tavsiyesine göre amel ederek (şer’an caiz olmamasına rağmen) içtim. Bundan dolayı böyle kötü bir akıbeta duçar oldum.”¹

19- Ehlîbeyt Dostlarının Ölüm Anındaki Rahatlıkları

Ravi şöyle der: “Hz. Ali’nin (a.s) secde halindeyken yüksek sesle ağladığını gördük. O’na arz ettim: “Ey Müminlerin Emiri! Senin kalpleri yakan ağlayışın bizi hasta etti, kalplerimizi yaralayıp yaktı. Seni hiçbir zaman bu şekilde görmemiştik. Neden bu şekilde perişansın?”

Hz. Ali cevaben şöyle buyurdu: “Secde halinde zikir ve duayla meşgulken uykuya daldım ve rüya âleminde beni perişan hale sokacak korkunç bir rüya gördüm. Peygamber

1- *Muhaddis Kummî*, Menâzilu’l-Âhire (Ahiret Menzilleri), s. 15.

ayakta durup, bana şöyle buyurdu: “Yâ Ebe'l-Hasan; senin ayrılığın uzun oldu. Seni görmeyi arzuladım. Allah, senin hakkında bana verdiği ahde vefa etti.”

Bunun üzerine şöyle arz ettim: “Ey Allah'ın Resulü! Allah benim hakkımda hangi ahde vefa etti?”

Buyurdu ki: “Allah Teâlâ, senin, eşin, evlatların ve torunların hakkında size yüceler yücesi (a'lâ-yı illiyî'n) makamını verme sözünü yerine getirdi.

Arz ettim: “Ey Allah'ın Resulü! Anam babam sana feda olsun! Benim sevenlerim (dostlarım) nerededir?”

Buyurdu ki: “Dostlarımız bizimle birliktedirler. Onların saray ve evleri, bizim saray ve evlerimizin karşısındadır.”

Arz ettim: “Bizim dostlarımız dünyada nasıl bir mükâfata sahiptirler?”

Buyurdu ki: “Emniyet ve afiyet.”

Arz ettim: “Ölüm anında onlara ne erişmektedir?”

Buyurdu ki: “Gerçek dostumuz, ölüm anında seçme hakkına sahiptir. Ölüm meleğine, ona itaat etmesi için emir verilir.”

Arz ettim: “Bu konuyu biraz daha izah eder misin?”

Buyurdu ki: “Bize haddinden fazla alakaları olan samimi dostlarımızın ruhları, ölüm anında çok kolay şekilde alınacaktır. Yaz mevsiminde susayan birisinin gönlü su içtiğinde nasıl ferahlanıyorsa, bizim dostlarımız da ölüm yatağında uykuya dalan birisi gibi güzelce uykuya dalacaktır.”¹

1- Bihâru'l-Envâr, c. 6, s. 161-162.

20- Hz. Ali'nin, Ölülerin Zor Anlarında Onlarla Birlikte Olması

Haris Hemdani, Hz. Ali'nin muhlis dostlarından ve takipçilerinden biriydi ve Hz. Ali'nin yanında yüce bir makama sahipti. Bir gün hastalandığında, Hz. Ali onun halinden haberdar olmak için ziyaretine gitti. Hazret onunla konuştuktan sonra ona dedi ki: "Ey Haris! Sana müjde vermeliyim ki şimdi beni görüp tanıdığın gibi, ölüm anında, Sırat köprüsünden geçtiğin vakit, Kevser havuzunun kenarında ve Mukaseme anında beni görüp tanıyacaksın." Haris arz etti: "Mukaseme nedir?"

Hz. Ali: "Mukaseme şu ki; ben cehennem ehlini cehenneme, cennet ehlini de cennete doğru taksim edeceğim. Ey ateş, bu benim dostumdur, bunu bırak. Bu ise benim düşmanımdır bunu tut!" derim.

Daha sonra Hz. Ali, Haris'in elini tutup şöyle dedi: "Ey Haris! Benim senin elini tuttuğum gibi, Peygamber de benim elimi tuttu. Kureyş ve münafıkların kıskançlıklarını ona şikayet ettiğim vakit, bana şöyle buyurdu: "Kıyamet günü vuku bulduğunda, ben Allah'ın ismet ipinden ve eteğinden tutacağım. Sen ey Ali, benim eteğimden tutacaksın. Senin dostların da senin eteğinden tutacaklar..." Daha sonra (Hz. Ali) üç defa şöyle buyurdu: "Ey Haris! Sen, sevdiğin kişiyle ve amellerinle birliktesin."

Haris aşırı sevinçten elbisesini bir araya getiremez ve örtüsünü çekerek şöyle derdi: "Bu sözden sonra (ölümünden sonra İmam'la görüşeceği sözü) daha ölümünden korkmuyorum. İster o (ölüm) bana doğru gelsin, ister ben ona doğru gideyim."

Usta ve etkili şair Seyyid Himyerî, Hz. Ali'nin Haris Hemdani'ye söylediği sözü, şu şekilde şiire dökmüştür:

Ey Hemdan'ın Hâr'ı (Haris-i Hemdanî) her kim
ölürse beni görür.

İster mümin, ister münafık; benimle yüz yüze gelir.

Onun gözü beni görecek ve ben onu tanıyacağım.

Onu bütün sıfatı, ismi ve ameliyle tanıyacağım,

Sen ey Haris, Sırat köprüsünde beni tanıyacaksın.

Öyleyse ayak kayması ve titremeden korkma.

Ben oranın yakıcı sıcaklığından susayınca, sana içireceğim, tatlılığının şiddetinden bal olduğunu zannedeceksin.

Seni hesap makamına sunduklarında durduracaklar; ateşe “onu bırakın ve ona yaklaşmayın” diyen ben olacağım.

Onu bırak ve hiçbir zaman onun yanına gelme.,Çünkü onun eli öyle sağlam bir ipe (bağlıdır ki), o ip Peygamber’in vasisi (Ali)nin velayet ipiyle bitişiktir.¹

21- Hz. Peygamber’in (s.a.a) Hadisiyle Alay Eden Kimsenin Cezası

Bir gün İmam Seccad (a.s), bir grup Medineli Müslümana Rasulullah’ın bir hadisini şöyle nakletti:

İnsan öldüğünde, onun cenazesini tabuta koyup taşırlar. O (ölü), onu taşıyanlara şöyle der: “Siz benim sözümü işitmiyor musunuz? Ben sizin düşmanınızı (şeytanı) size şikâyet etmekteyim. O beni kandırarak bu hale getirdi ve beni kurtarmak için hiç bir uğraşı vermedi. Size kardeşlerim ve bacılarım hakkında şikâyet ediyorum. Çünkü beni kendi halimle yalnız bıraktılar. Size evim hakkında şikâyet ediyorum. Malımı bina yapmak için harcadım, ama benden

1- Şeyh Müfid’in Mecalis’inden alıntı, Necef baskısı, c. 2, s. 4; İbn Ebi’l-Hadîd, Şerhu Nehci’l-Belâğa, c. 1, s. 299; Dîvân-ı Himyerî, s. 328; Bihâr, c. 6, s. 179-180.

başkası ona yerleşti. Beni düşünün ve benim hakkımda acele etmeyin.

Damure (Damra) İbn Ma'bed adındaki gafil bir Müslüman, bu hadisi maskaraya aldı ve alay ederek dedi ki: "Eğer ölü tabut içinde bir söz söyleyebiliyorsa, kendisini taşıyanların boyunlarına hoplamalıdır!"

İmam Seccad (a.s) onun alay etmesini duyduğunda, şöyle buyurdu: "Halka nasıl davranacağımı bilmiyorum! Peygamber'den (s.a.a) duyduğumuzu onlara anlattığımızda alay edip gülüyorlar. Susup konuşmamak da bizim için doğru değildir."

Daha sonra (İmam), Damra İbn Ma'bed hakkında şöyle bir bedduada bulundu: "Allah'ım, eğer Damra Senin Resulü'nün hadisini alaya alıyorsa onu kötü azabınla al."

Bu olaydan kırk gün sonra Damra dünyadan göçtü. Onun kölesi şöyle nakleder: "Onun cenazesini toprağa gömdüğümüzde, İmam Seccad (a.s) bana rastladı ve "Nereden geliyorsun?" dedi. Dedim ki: "Damra'nın cenazesini defnetmekten geliyorum." Onun cenazesini kabre koyduktan sonra, yüzümü kabrin üstüne koyduğumda bir ses duydum. Allah'a yemin olsun ki bu, dünyada duyduğum Damra'nın kendi sesiydi. O kendi kendine hitap ederek şöyle diyordu: "Sana yazıklar olsun ey Damra; bugün her dost ve arkadaş seni yalnız başına bıraktı ve cehenneme revan oldun. Orası senin yerin ve mekânın oldu."

İmam Seccad (a.s) buyurdu ki: "Allah'ın dergâhından afiyet talep ediyorum ki budur Allah'ın Resulü'nün hadisiyle alay edenin cezası!"¹

1- Bihâru'l-Envâr, c. 6, s. 259.

22- İmam Hüseyin'in (a.s), Ayetullah Hâîrî'nin Ömrünün Uzamasındaki Rolü

Merhum Ayetullahî'l-Uzma Hac Şeyh Abdülkerim Hâîrî, Kum ilim havzasının kurucusudur. Şia âleminin büyük âlim ve taklit mercilerinden biriydi. O, 1355 hicri-şemsi yılında Kum kentinde ahirete irtihal etti. Mübarek kabri, Hz. Masume'nin kenarında bulunan Bâlâser Camii'ndedir.

Güvenilir ve sağlam fertlerden biri olan Merhum Ayetullah Ferid Muhsinî, şöyle ilginç bir olay anlatır: "1340 hicri-kameri yılından önce Ayetullah Hâîrî, Erak şehrinin İlmiye Havzasının müdürü olduğu vakit, Merhum Ayetullah Hac Ağa Mustafa Erakî'ye nakletmiştir: "Kerbelâ şehrinde tedris ve araştırmayla meşgul olduğum yıllarda, salı gününün gecesi bir rüya gördüm ki, birisi bana: "Ey Şeyh Abdülkerim! İşlerini bitir, üç gün sonra öleceksin" dedi.

Ben uykudan uyandığımda şaşırılmışım. Kendi kendime dedim ki: "Rüyadır, tabiri olmaması mümkündür."

Salı ve çarşamba günleri tedris ve araştırmayla meşguldüm. Rüyada gördüğüm de aklımdan çıkmıştı. Perşembe günü tatil idi. Bazı arkadaşlarla Merhum Cevad'ın bağına gittik. Orada bir müddet gezip ilmî tartışmalar yaptıktan sonra öğle oldu ve orada öğle yemeğini yedik. Bir saat istirahattan sonra beni şiddetli bir titreme tuttu. Arkadaşlar aba ve örtüleri ile benim üzerimi örttüler. Ama bedenim titrediği halde ateşten yanmaktaydım. Durumumun çok kötü olduğunu hissettim ve arkadaşlara şöyle dedim: "Beni çabuk evime götürün." Onlar da beni bir vesile ile Kerbelâ şehrindeki evime götürdüler. Evde halsiz bir şekilde yatağa düşmüştüm. Durumum çok değişmişti ve bu arada üç gün önce gördüğüm rüya aklıma geldi. Ölüm

alametlerini müşahede ettim. Gördüğüm rüyayla ömrümün sonunun geldiğini anladım.

Bu halde, aniden biri sağ, diğeri ise sol tarafımda iki kişinin zahir olduklarını gördüm. Birbirlerine bakarak şöyle diyorlardı: “Bu şahsın eceli gelmiştir. Bunun ruhunu almaya başlayalım.” O an halis ve saf kalple İmam Hüseyin’e (a.s) yöneldim ve ona tevessül ederek arz ettim: “Ey aziz Hüseyin! Elim boş, bir şey yapmamışım ve bir azık toplamamışım. Kendimi ahiret yolculuğuna hazırlamam maksadıyla Allah’ın ölümümü tehir etmesi için, annen Hz. Zehra (s.a) hatırına bana şefaet et.” O an birisinin, ruhumu almak için gelen o iki şahsın yanına geldiğini gördüm. Onlara dedi ki: “Hz. Seyyidü’ş-Şüheda şöyle buyurdu: “Şeyh Abdülkerim bize tevessülde bulundu. Biz de Allah’ın indinde ona şefaet ettik ki, ömrünü tehir etsinler. Allah bizim şefaetimizi kabul etti. Onun ruhunu almayın.”

O iki şahıs birbirlerine baktılar ve gelen şahısa şöyle dediler: “İştittik ve itaat ettik.” İki şahıs, İmam Hüseyin’in gönderdiği şahısla göğşe uçarak gözden kayboldular. Bu anda rahat ve afiyete kavuştuğumu hissettim ve aile fertlerimin ağlayış ve sızlayış seslerini duydum. Başlarına ve yüzlerine vuruyorlardı. Yavaşça elimi hareket ettirdim ve gözlerimi açmak istediğimde gözlerimin bağlı olduğunu gördüm. Yüzümü de bir parçayla kapatmışlardı. Ayaklarımı hareket ettirmek istediğimde, ayaklarımın da bağlı olduğunu gördüm. Elim bir şeyi almak için kaldırdığımda: “Yavaş olun, ağlamayın bedeni hareket ediyor.” dediklerini işittim.

Üzerimden parçayı kaldırıp gözlerimi açtılar ve ayak iplerini çözdüler. Biraz su verin anlamında elimle ağzıma işaret ettim. Suyu ağzıma döktüler. Yavaş yavaş yerimden kalkıp oturdum. Bu şekilde on beş gün rahatsızlığım ve halsizliğim devam etti. Daha sonra Allah'a hamd olsun ki

tamamen iyileştim. Bu ilahi lütuf, Allah'a andolsun ki Mevlam İmam Hüseyin'in (a.s) bereketindedir.”¹

23- Ölüm Anında Azrail'in Mümine Şefkati

İmam Cafer Sadık'ın (a.s) talebelerinden biri olan Ebu Basir, İmam'a dedi ki: “Fedan olayım! Acaba müminin ruhu bedeninden çıktığında ölümden rahatsızlık duyar mı?”

İmam Cafer Sadık (a.s): “Allah'a yemin olsun ki, hayır!”

Ebu Basir: “Onun ölüme istekli olması, nasıl olur? (Halbuki çoğu insan ölümü sevmez.)”

İmam Cafer Sadık (a.s): “Mümin ölüm yatağına yattığında (can vereceği an) Allah'ın Resulü (s.a.a), Emirü'l-Müminin Ali (a.s), Fatıma, Hasan, Hüseyin ve tüm imamlar onun baş ucunda hazır olurlar. Cebrail, Mikail, İsrail ve Azrail de hazır bulunurlar.”

Hız. Ali, Peygamber'e (s.a.a) arz eder: “Ey Allah'ın Resulü! Bu mümin bizi sevip kendisine önder kabul etmişti; öyleyse onu sen de sev.”

Allah'ın Resulü, Cebrail'e şöyle der: “Bu mümin Muhammed ve Âl-i Muhammed'i severdi; öyleyse onu sen de sev.”

Cebrail de bu sözün aynısını Mikail ve İsrail'e söyler. Daha sonra hepsi Azrail'e derler ki: “Bu mümin Muhammed ve Âl-i Muhammed'i severdi, Ali ve evlatlarını kendisine imam seçmişti, ona iyi davran.”

Azrail cevaben şöyle der: “Sizi seçene ve sizi kıymetli kılana ve Muhammed'i (s.a.a) peygamberlik makamına layık görene andolsun ki ben, ona en samimi babadan daha samimi ve şefkatli kardeşten de daha şefkatliyim. Daha sonra Azrail, mümine yönelerek ruhunu almak ister. Ona

1- Gencine-i Dânişmendân, c. 1, s. 304.

şöyle der: “Ey Allah’ın kulu! Özgürlük beratı ve kendi kurtuluş belgeni aldın mı?”

Mümin: “Evet” der.

Azrail: “Ne için bu berat ve belgeyi aldın?”

Mümin: “Muhammed ve Âl-i Muhammed’e olan sevgimden, Ali ve evladının velayetini kabullendiğimden dolayı.”

Azrail: “Allah seni korktuğun şeyden emin kıldı. Ümidinin olduğu şeye erişirdi. İki gözünü aç ve huzurunda olanlara bak.” Mümin gözünü açıp da Peygamber’e ve Ehlibeyt İmamları’na tek tek baktığında, cennetin kapılarından bir kapı onun yüzüne açılmış olur ve ona şöyle denir: “Allah Teâlâ bu cenneti sana hazırladı. Bunlar (Peygamber ve Ehlibeyt’i) senin arkadaşın ve dostlarındırlar.”

Bunlarla (Peygamber ve Ehlibeyt ile) beraber olmayı mı, yoksa dünyaya dönmeyi mi istiyorsun?”

Mümin cevaben şöyle der: “Dünyaya ve ona dönmeye ihtiyacım yoktur.”

Arşın batınundan bir münadi seslenirken, hem o, hem de orada hazır bulunanlar o münadinin sesini duyarlar. O nida şudur: “Ey Muhammed ve onun vasisine ve ondan sonraki imamlardan mutmain olan, Rabbine dön. Ve sen onların velayetine razı haldesin, O da sevabıyla senden razıdır. Gir kullarım (Muhammed ve ailesinin) arasına ve gir cennetime ki orada hiçbir zorluk ve bela yoktur.”¹

Bu konuya benzer bir rivayet, İmam Cafer Sadık’tan (a.s) da nakledilmiştir. O rivayetin sonunda şöyle geçer: “O

1- Bihâru’l-Envâr, c. 6, s. 162-163.

anda mümin için en sevimli şey, ruhunun bedeninden bir an çıkıp bu nidaya ulaşmasını istemesidir.”¹

24- Hz. Ali'nin Düşmanının Ölüm Anındaki Azabı ve Üzüntüsü

İbn Ebî Ya'fûr (İmam Cafer Sadık'ın öğrencilerinden biri) şöyle der: “Biz Hattab Cühennû ile arkadaş idik. O, Peygamber ve Ehlibeyti'ne karşı aşırı düşmanlık gösterirdi (Nasibî idi) ve Necde-i Harurî'nin (Harura beldesi Haricilerinin reisi) dostlarından sayılırdı.

Hattab hastalanarak ölüm yatağına düştü. Benim eski ahbabım olduğundan dolayı takiyeten onun ziyaretine gittim. Şuursuz olduğunu ve can çekiştiğini gördüm ve aniden şöyle dediğini duydum: “Benim seninle ne işim var ey Ali! (Niye seninle bu kadar düşmanlık ettim de şu an acı azabı çekmekteyim?)”

İbn Ebi Ya'fur şöyle der: “Sonraları İmam Cafer Sadık'ın huzuruna vardığımda Hattab'ın can verişini ve sözlerini İmam'a açıkladım. Hazret iki defa şöyle buyurdu: “Kâbe'nin Rabbine andolsun ki o, Ali'yi (a.s) gördü.”²

25- Liyakatli İnsanlar İçin Ölüm Misali

Birisi İmam Cevad'a (a.s) sordu: “Neden Müslümanlardan bazıları ölümden korkup ondan hoşlanmıyorlar?”

İmam şöyle buyurdu: “Onlar, ölümü bilmediklerinden dolayı sevmiyorlar. Eğer onu tanıyıp bilselerdi ve Allah'ın dostlarından olsalardı, onu severler ve ahiretin dünyadan daha iyi olduğunu bilirlerdi.”

1- Furû-i Kâfi, c. 3, s. 127.

2- Furû-i Kâfi, c. 3, s. 133.

Daha sonra İmam Cevad (konunun daha iyi anlaşılması için şu misali getirerek) şöyle buyurdu: "Neden çocuklar ve deliler, kendi yararlarına olan ve ağırlarının sakinleşmesini sağlayan ilaçtan kaçınıp yemiyorlar?" O şöyle dedi: "Onların ilacın yararından haberleri olmadığından dolaydır."

İmam şöyle buyurdu: "Muhammed'i hak üzere seçen Allah'a yemin olsun ki, her kim kendisini tamamen ölüme hazırlarsa, ölümün yararı ona, ilacın hastaya olan yararından daha fazladır."

"Dikkatli olun! Eğer onlar (kendilerini hazırlayanlar) ölümün onlar için ilahi nimetlere bir köprü olduğunu bilselerdi, bilgili birisinin ilaçla dertlerini yok etmek ve sağlığını elde etmek için ilaca olan alakasından daha çok ölümü talep ederlerdi."

Yine bir gün İmam Cevad (a.s) hasta dostlarından birisinin başucuna gittiğinde onun ağladığını ve ölümden rahatsız olduğunu gördü. İmam ona: "Ey Allah'ın kulu ölümü bilmediğinden dolayı ondan korkuyorsun. Eğer, her vakit bedeninin her tarafı çürüse, cildin yaralarla ve hastalıkla dolu olsa ve eğer hamama gidip bedenini yıkadığında tüm yaraların ve kirlerinin bertaraf olacağını bilsen, acaba yıkanmak için hamama istekle mi gidersin, yoksa gitmekten kaçınır mısın? Veyahut o kirlerin ve yaraların bedeninde kalmasını mı istersin?"

O dedi ki: "Ey Allah'ın Resülü'nün evladı! Hamama gitmeği isterim."

İmam Cevad (a.s) buyurdu ki: "Ölüm o hamamdır. Günahlardan ve itaatsizliklerin pisliğinden temizlenmenin son aşamasıdır. Öyleyse her ne vakit ölümle karşılaşır ve ondan geçersen, her türlü zahmet, meşakkat ve hüzünden kurtulup her türlü esenliğe ve sevince ulaşacaksın."

O anda hasta huzur buldu. İmam'ın yaptığı nasihatler onu sevindirip ölüme teslim kıldı. Gözlerini kapattı ve bu dünyadan göçtü.¹

26- Ehlibeyt Takipçilerinin, Ömürlerinin Son Anlarındaki Sevinçleri

Bir grup, İmam Cafer Sadık'ın (a.s) huzurundayken, Şia ve Risalet Ailesinin imamlarının takipçileri söz konusu edildi. İmam Cafer Sadık (a.s) şöyle buyurdu: “Bizim dostlarımız ömürlerinin son anlarında bir şeyler görürler ki, gözleri müşahede ettiklerinden parıldayacak ve sevineceklerdir.”

Orada hazır bulunanlardan biri sordu: “Neyi görüyorlar?” Bu soruyu İmam'ın cevaplamaı için on defa ısrarla tekrarladı durdu.

İmam Cafer Sadık (a.s) ise cevapta: “Görürler” derdi.

Sonunda İmam soru sorana şöyle buyurdu: “Neyi göreceklerini mi ısrarla bilmek istiyorsun?”

O arz etti: “Evet, kesinlikle.” Daha sonra ağladı.

İmam Cafer Sadık (a.s) ona şefkatle bakarak buyurdu: “O iki kişiyi görürler.” O ısrarla sorar: “Hangi iki kişiyi?”

İmam şöyle buyurdu: “Peygamber (s.a.a) ve Ali'yi (a.s) görürler. Hiçbir mümin yoktur ki, ömrünün son anlarında bu iki büyük zatı görmemiş olsun. Bu iki büyük zat ona müjde verecekler.” Daha sonra şöyle buyurdu: “Allah Teâlâ bu konuya Kur'ân'da değinmiştir.”

Oradakiler İmam'a: “Kur'ân'ın neresinde ve hangi suresinde açıklanmıştır?” diye sorarlar. İmam: “Yunus Suresi 63 ve 64. ayetlerinde geçer.” diye buyurdu: “**Onlar, o kimselerdir ki, Allah'a iman etmişler ve takvaya**

1- *Şeyh Sadûk, Meânî'l-Ahbâr, s. 290.*

ulaşmışlardır. Dünya hayatında da, ahirette de müjde onlarındır.”¹

(Onların dünya hayatındaki müjdeleri, Peygamber - s.a.a- ve Ali'nin -a.s-, ömürlerinin son anlarında başuçlarında hazır bulunmaları ve onları şad ve mesrur etmeleridir.)

Haris Ra'ver şöyle der: “Bir gün öğle vaktiydi. Hz. Ali'nin huzurundayken İmam sordu: “Buraya ne için geldin?” Dedim ki: “Sana olan alaka ve sevgim benim buraya gelmeme sebep oldu.”

İmam buyurdu ki: “Gerçekten eğer böyle bir alaka ve sevgiye sahipsen, beni üç yerde göreceksin:

1. Ruhun boğazına geldiği vakit,
2. Sırat köprüsünde,
3. Kevser havuzunun yanında.”²

27- Kurtuluş İçin Telkin Duası

Peygamber'in (s.a.a) yaşadığı asırdı, Müslümanlardan biri ölüm yatağına düştü. Bu konuyu Allah Resulü'ne haber verdiler. Hazret hastanın baş ucuna geldi ve ayağa kalktı. Oradakilerde ayağa kalktılar. Ama hasta baygın şekilde yatmaktaydı.

Peygamber buyurdu: “Ey Ölüm meleği! Bu şahsı azad et ki ona soru sorayım!”

Aniden şahıs kendine geldi ve Peygamber (s.a.a) ona şöyle dedi: “Ne görüyorsun?” O şöyle dedi: “Çok beyaz ve siyah insanlar görüyorum.” Peygamber dedi ki: “Onlardan hangisi sana daha yakındır?”

Dedi ki: “Siyah şahıslar bana daha yakındır.”

1- Tefsiru Nûri's-Sekaleyn, c. 2, s. 110.

2- Bihâru'l-Envâr, c. 6, s. 195.

Peygamber buyurdu: “De ki: *Allah’ım, işlediğim çok günahlarımı bağışla! Sana yaptığım az ibadetimi de kabul eyle!*” O şahıs bu duayı okudu ve bayıldı.

Peygamber ölüm meleğine şöyle buyurdu: “Bu şahsa bir saatlik kolaylık göster de ona soru sorayım.”

Bu esnada şahıs tekrar uyandı ve Peygamber (s.a.a) ona şöyle dedi: “(Şimdi) ne görüyorsun?”

“Hem siyah renklileri, hem de beyaz renklileri görüyorum.” diye cevapladı.

Peygamber buyurdu: “Onların hangisi sana daha yakındır?” O: “Beyaz renkli şahıslar daha yakındır?” dedi.

Peygamber orada bulunanlara dedi ki: “Allah Teâlâ sizin bu dostunuzu bağışladı.”

İmam Cafer Sadık (a.s) bu hikâyeyi anlatırken şöyle buyurdu: “Can çekişme halinde olan birinin başucuna gittiğinizde, yukarıda zikredilen duayı ona telkin etmeye çalışın.”¹

Bu hadisten de anlaşıldığı gibi insanın kötü ameli siyah ve karanlık, iyi ameli ise nurani şekilde yansımaktadır. Ölüm anında insana kendisini o şekilde gösterir.

28- Ölüm Anında Korku ve Ümidin Değeri

Peygamber (s.a.a) zamanında Müslümanlardan biri hastalanıp ölüm yatağına düştü. Hz. Peygamber onun durumunu sorup soruşturdu, hasta olduğunu söylediler.

Onun yanına gittiğinde can çekişme halinde olduğunu gördü. Ona: “Durumun nasıldır?” diye sorduğunda hasta: “Hem Allah’ın rahmetine ümidim var, hem de günahlarımdan korkmaktayım!” Peygamber: “Bu iki hasletin (ümit ve korkunun) ölüm anında müminin

1- Furû-i Kâfi, c. 3, s. 124.

gönlünde bir araya gelmesi, Allah'ın o mümini ümidine ulaştıracağı ve korktuğu şeyden de emniyette olacağına, koruyacağına işarettir.¹

29- Telkinin Kurtuluş Bahşeden Sonucu

Ebubekir Hadramî şöyle der: “Akrabalarımın biri hasta oldu ve ziyaretine gidip ona dedim ki: “Ey kardeş! Bende bir nasihatın vardır, onu benden kabul eder misin?”

Dedi ki: “Evet, kabul ederim.”

Dedim ki: “Söyle: Şehadet ederim ki Allah'tan başka ilâh yoktur, tektir ve ortağı yoktur.” O buna şahitlik etti.

Ona dedim ki: “Bu kadarı yeterli değildir. Şehadetin, yakın üzere olmadıkça bunun sana yararı olmaz.”

O dedi ki: “Şehadetim yakın üzeredir.”

Dedim ki: “Söyle: Şehadet ederim ki Muhammed (s.a.a) Allah'ın Resulü'dür.” O şehadet getirdi.

Dedim: “Bu kadarı yeterli değildir, yakınle olmalıdır.”

Dedi: “Şehadetim yakın üzeredir.”

Dedim: “Söyle: Ali (a.s) Peygamber'in vasisi ve O'ndan sonraki halifesi ve itaati vacip olan imamdır.” O buna da şehadet getirdi.

Dedim: “Bu yakın üzere olmadığı müddetçe sana bir yararı olmaz.”

Dedi: “Yakin üzere şehadet ediyorum.” Ondan sonra Ehlibeyt İmamları'nın isimlerini tek tek saydım. O, tümüne şehadet etti ve şöyle dedi: “Şehadetim yakın üzeredir.” Bu şekilde bir müddet sonra dünyadan göçtü.

Eşi ve ev halkı onun ölümünden dolayı sabırsızlıkta bulunup çok üzülmüyorlardı. Birkaç gün onlara gözükmeyen ve daha sonra ziyaretlerine gittim. Hal hatırlarını sorduktan

1- *Şeyh Müfid*, Emalî, s. 89.

sonra hanımına: “Eşinden ayrıldığından dolayı durumun nasıldır?” diye sordum. O şöyle cevap verdi: “Allah'a yemin olsun ki onun ölümüyle büyük bir musibete uğradık! Ama geçen gece gördüğüm rüya biraz beni rahatlattı ve onun yokluğunu birazda olsa kolaylaştırdı.”

Dedim: “Rüya neydi?”

Dedi: “Onu rüya âleminde gördüğümde, hayatta ve salim olarak buldum. Ona şöyle dedim: “Falanca kişi, sen burada mısın, mevcut musun?” “Evet” dedi.

Dedim ki: “Meğer sen ölmemişsin!”

Dedi: “Elbette öldüm, ama Ebubekir Hadramî'nin bana telkin ettiği kelimeler beni kurtardı. Eğer o telkin olmasaydı helak olacaktım.¹

30- Kâfirin, Cenazesini Taşıyanlarla Konuşması

Resul-i Ekrem (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Allah'ın düşmanı (kâfir ve laubali günahkâr) öldüğünde, cenazesini kaldırıp kabre götürecekleri vakit cenazesini taşıyanlara hitaben şöyle der:

Ey Kardeşlerim! Benim sözlerimi duyuyor musunuz? Ben kendi hakkımda size şikâyetle bulunuyorum.

Allah'ın düşmanı (şeytan) beni aldatarak azaba müstahak olmama sebep oldu. Daha sonra da yardımına gelmedi. Bana “senin iyiliğini istiyorum.” diye yemin ederek beni kandırdı.

Yine dünyanın, beni kandırdığını ve ona güvendiğim zaman beni yere vurduğunu sizlere şikâyet ediyorum.

1- Furû-i Kâfi, c. 3, s. 122.

Yine dostlarımın beni ölüme teslim etmelerini ve benden bizar olup yapayalnız bırakmalarını size şikâyet ediyorum.

Yine evlatlarım, onları kendimden çok sevip devamlı himaye etmeme rağmen, malımı yiyip beni ölüme teslim ettiler. Onları size şikâyet ediyorum.

Yine malım hakkında size şikâyet ediyorum. Allah'ın hakkını çiğnedim. O hakların ağırlığı üzerimde kalarak diğerleri ondan faydalandılar.

Yine evim hakkında size şikâyet ediyorum. Onun yapılmasında varımı yoğumu harcadım. Ama diğerleri onu konut olarak seçtiler.

Yine her zaman seslenerek: "Ben karanlık, vahşet, korku, darlık ve böceklerin bulunduğu evim" diyen kabir evinin uzun olmasını size şikâyet ediyorum.

Ey kardeşlerim! Eğer gücünüz yetiyorsa beni bırakmayın (beni kabre koymayın). Başıma geleceklerden siz de kaçın. Bilin ki beni hüküm sahibi Allah'ın gazabı, ateşi ve zilletiyle müjdelediler. Yazıklar olsun! Çünkü Allah'a itaat yolunda aşırı gittim. Feryadımın uzun olmasından dolayı, hiç kimse yok ki benim için şefaati kabul edilsin. Bana acıyacak dost yok mu? Eğer ikinci defa dünyaya dönmeme müsaade edilseydi, iman yolunu seçerdim ve müminlerin safında olurum.¹

31- Kabrin, Mümin ve Kâfirle Konuşması

İmam Cafer Sadık (a.s) şöyle buyurur: Hiçbir kabir yoktur ki her gün üç defa "*Ben toprak eviyim, ben bela ve kokuşmuşluk eviyim ve ben böceklerin olduğu evim.*" dememiş olsun. Mümin kul kabre girdiğinde, kabrin yeri ona: "Merhaba, hoş geldin, Allah'a yemin olsun ki benim

1- Bihâr, c. 6, s. 258; Furû-i Kâfi, c. 3, s. 234.

üzerimde yürüdüğün zaman seni çok severdim. Şu an içimde olduğundan dolayı seni daha çok seviyorum. Çok yakın bir zamanda benim sana olan dostluk alâmetimi göreceksin." O anda kabir onun gözünün göreceği genişlikte genişler ve kabirden yüzüne bir kapı açılır. Böylece o, cennetteki yerini görmüş olur. Ve o kapıdan hiçbir gözün daha güzelini görmediği bir şahıs dışarı gelir. O (ölü), bu şahsa şöyle der: "Ey Allah'ın kulu! Ben senin gibi güzel birini görmemişim. Kimsin sen?"

Güzel yüzlü şahıs şöyle der: "Ben senin sahip olduğun doğru görüşünüm ve dünyada işlediğin hayırlı işlerim."

Daha sonra ruhu alınır, cennette en layık olduğu yere konulur. Daha sonra şöyle denir: "Gözün nurlu ve sevinçli bir şekilde yat ve rahat et." Sonra cennetten bir esinti, devamlı onun cesedine eser de, (o esintinin) lezzetini ve güzel kokusunu kıyamet gününe kadar tadar.

Ama kâfirin cesedini kabre koyduklarında, kabrin yeri ona der ki: "Hoş gelmedin, iyi yere de gelmedin. Allah'a yemin olsun ki benim üzerimde yürüdüğün vakit sana düşmandım. Şu an içimde olduğundan dolayı sana karşı düşmanlığım daha da fazlalaştı. Yakında sana olan düşmanlığımın alametini göreceksin. Daha sonra kabir onu sıkarak cesedini ezer, kül haline getirir. Onu önceleri olduğu gibi toprak yapar. Yüzüne cehennemden bir kapı açılır ve o, cehennemdeki yerini görür. Daha sonra kötü yüzlü birisi o kapıdan girer. O (ölü), bu şahsa: "Ey Allah'ın kulu sen kimsin?" diye sorar. O da cevaben: "Ben senin dünyada yaptığın kötü amelin ve senin kötü görünüşünüm." der.

Daha sonra ruhu alınıp cehenneme konulacak, cehennemden devamlı zehirli ve yakıcı bir ateş cesedine esecektir. Onun yakıcılığını ve derdini kıyamete kadar tadacaktır. Allah Teâlâ yeryüzü yılanlarından olmayan doksan dokuz yılanı ona musallat edecek, onlar da onu

ısıracaklardır. Eğer yeryüzüne öyle bir yılan gelip üflemiş olsa, o yerde bir ot bile yeşermez.¹

32- Mümin ve Kâfirin Ölüm Anındaki Durumları

İmam Cafer Sadık (a.s), talebelerinden birine şöyle buyurdu:

İnsanlar iki kısımdır: Birisi dünya ve belalarından kurtulan, diğeri de dertlerle ölümden sonraki âleme geçendir.

Daha sonra İmam, şöyle izahta bulundu:

İmanlı birisi dünyadan göçtüğünde, dünya belalarından kurtulmakta ve sevinçle ölümden sonraki hayata girmektedir. Ama kâfir birisi öldüğünde, insanların birçoğu, bitkiler ve hayvanlar onun elinden kurtulmaktadır. (O ise üzümlere hatıralarıyla birlikte ölümden sonraki âleme girmektedir.) **Mümin ölürken rahatlar, kâfir ise ölürken üzümlür.**²

33- Müminin Ölüm Anındaki Kerameti

Hız. Peygamber (s.a.a) buyurdu ki: Allah Teâlâ bir kulundan razı olduğu vakit, Azrail'e şöyle der: "Benim tarafımdan git, falan kulumun ruhunu al, bana getir. Yaptığı bunca iyi amel yeterlidir. Ben onu imtihan ettim. Onun, beğendiğim yüce bir makama sahip olduğunu gördüm."

Azrail beş yüz meleklerle, ellerinde gül dallarıyla ve zaferan çiçekleriyle Allah katından yeryüzüne inerler ve o salih kulun yanına gelirler. Meleklerden her biri, ona ayrı bir müjde verirler. O vakit melekler ellerinde bulunan gül dalları ve zaferan demetleriyle ruhunu almak için iki

1- Furû-i Kâfi, c. 3, s. 241-242.

2- Meâni'l-Ahbâr, s. 143.

yanında iki saf tutarlar. (Celalet ve saygıyla o salih kulun ruhunu karşılarlar.)

Şeytanların önderi olan İblis bu manzarayı gördüğünde, iki elini başının üstüne koyup haykırarak feryat eder durur. Takipçileri onun bu şekilde korkuya kapıldığını görünce sorarlar: “Ey bizim büyüğümüz! Nasıl bir olay oldu da bu şekilde tutuştun?” İblis şöyle der: “Görmüyor musunuz, Allah’ın bu kulu nasıl da bu denli ihtiram ve saygınlık kazanmış! Onu saptırmak için neredeydiniz?”

Onlar şöyle derler: “Biz onu yoldan çıkarmak için vazifemizi yaptık. Ama o bize itaat etmedi.”¹

34- Ölünün Ruhunun, Tabut Üzerindeki Feryadı

Resul-i Ekrem (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Muhammed’in ruhu elinde olana (Allah'a) yemin olsun ki, eğer siz ölünün durumunu bilip de, sözlerini işitseniz, onun hakkında düşünmekten gafil kalır ve kendi halinize ağlarsınız. Ölünün cenazesini kaldırıp taşıdıkları vakit onun ruhu tabutun üstünde durup şöyle bağırılmaktadır: “Ey benim akrabalarım ve evlatlarım! Dünya benimle oynadığı gibi sizinle de oynamasın! Dünya malını meşru ve gayri meşru yollardan yığdım, sonra hepsini size bıraktım. Bu durumda o malın zevk ve sefasını sürme başkaları, cezası, hesabı ve sorgusu ise benim içindir.

Öyleyse benim başıma gelenlerden ders ve ibret alın ki, sizler de benim durumuma düşmeyesiniz!²

Birinci bölümün sonu

1- Câmîu'l-Ahbâr, Bihâr ile aynı, c. 6, s. 161.

2- Bihâr, c. 6, s. 161.

İKİNCİ BÖLÜM

BERZAHIN ANLAMI, GÖRÜNÜMÜ VE KUR'ÂN AÇISINDAN BERZAH

Berzahın Anlamı

“Berzah” kelimesi, aslında iki şey arasındaki engel veya vasıta anlamına gelir. İki şey ve iki konak arasında bulunan hususa “berzah” derler. Keza iki deniz arasında bulunan kara parçasına da “berzah” denir. Yine tatlı ve tuzlu su arasında bulunup bu ikisinin karışmasına engel olan sınırın adı da “berzah”tır.

Burada, bu kitabın söz konusu ettiği berzahtan maksat, dünya ile ahiret arasında bulunan âlemdir ve her insanın ölümünden başlayıp kıyamet gününün vukuuna kadar devam etmektedir. Buna göre, şu anda berzah âlemi mevcuttur. Ölen kimseler bu âlemde bulunmaktadır. Başka bir deyişle; insan öldüğünde, onun bedeni ölür. Ama ruhu, bedeninden ayrı kalır ve canlıdır. Ruh cismin avarızından (araz, cisme arız olan bir şey) olmadığından dolayı, cismin ölmesiyle ölmez. Aksine “müstakil bir cevher”dir (bağımsız bir öz/tözdür) ki cismin yokluğunda da kendi kalıcılığını, varlığını sürdürebilmektedir. Keza cismin ölümünden sonra da “berzah” denen bir âlemde karar kılar ve gerçekte, görünmeyen bir şekilde kendi cismiyle irtibatı vardır.

Berzah Âleminin Görünümü

İnsan ruhu, dünya hayatının sona ermesiyle “latif bir cisimde” karar kılar ki, o cisim maddi cismin birçok arazlarından uzaktır. Buna “misâlî beden” veya “misâlî kalıp” derler. Ne tamamen mücerrettir, ne de sırf maddidir. Belki “berzahî tecerrüd” (berzaha has bir nevi mücerreflik)tir. (Örneğin: Suyun bir saksının içinde bulunmasıyla bir naylon poşetin içinde bulunmasının farklı olduğu gibi. İlki kalın bir cismin, ikincisi ise latif bir cismin içinde bulunmaktadır. Suyun, naylonun dışından görüldüğü gibi, bazıları da berzahî suretleri/şekilleri görebilirler.) Elbette madde âleminin zindanında esir olarak yaşayan bizler için bu konunun apaçık anlaşılması mümkün değildir; ama biraz da olsa anlaşılabilmesi için bilginler bu durumu “uyku haline” benzetmişlerdir.

Allame Meclisi'nin dediğine göre “berzah âleminin “uyku” ve “rüyaya” benzetilmesi, birçok hadiste zikredilmiştir.

Her insan rüya âleminde, ruhunun, kalıbından yararlanarak bazen çok geniş ve güzel yerlere gittiğini, oralarda görkemli manzaralarla ve birçok nimetlerle karşılaştığını, onlardan istifade edip lezzet aldığını görmüştür. Bazen de tersine korkunç manzaralar görüp çok korkmuş, rahatsız olmuş ve bağırıp ağlayarak uykudan uyanmıştır.

Bu benzetmeye (rüya âlemi) dikkat edildiğinde, berzah âleminin görünümü, bir miktar daha kolay anlaşılır. İsminden de anlaşıldığı üzere “misali cisim”, bu bedenin benzeridir. Ama bu yoğun maddeli unsura sahip değildir. Belki nurani, maddeden ve bu âlemin bilinen unsurlarından soyut latif bir cisimdir.

Bazılarına göre: “Misâlî kalıp” herkesin bedeninin bâtınında vardır ve sonuçta ölüm anında bedenden ayrılarak kendi “berzah” hayatına başlamış olur. Buna göre ruh, ölümden sonra “tenasuh” meydana gelmesin diye ayrı bir bedene intikal etmez. Belki, kendi batınında bulunan misâlî kalıbına intikal etmektedir.¹

Hadislerde de “misâlî cisme” işaret edilmiştir. Bunlardan birinde; birisi İmam Cafer Sadık’a (a.s): “Bazıları müminlerin ruhlarının, arşın etrafında bulunan yeşil renkli kuşların kursaklarında bulunduğu inaniyorlar?” diye sorar. İmam da şöyle buyurur:

Bu inanç doğru değildir. Mümin, Allah katında onların ruhlarını, kuşların kursaklarına koymasından daha kıymetlidir. Belki ruhları önceki bedenlerine benzer (bir) bedendedir.²

Yine İmam şöyle buyurmuştur:

Allah Teâlâ müminin ruhunu aldığı vakit onu dünyadaki “kalıbına” benzer bir kalıba yerleştirir.

Sonra İmam şöyle devam etti:

Bu ruhlar, (berzah kalıbında) yiyip içerler, birisi onların (yanına) geldiğinde, onu dünyada olduğu şekliyle tanır.³

Bu hadislere göre, müminlerin berzah âlemindeki ruhları, berzah cennetinin bağlarında ve odalarında dırlar. Kâfirler ve mücrimlerin ruhları ise, berzah ateşi ve azabına müptela olmuşlardır ve Yemen’de bulunan Hadramevt’te, Berehut (Berehevt) denilen yerde dururlar.⁴

1- Bu bahsin açıklamasını, Peyâm-i Kur’ân adlı konulu tefsirden okuyabilirsiniz: c. 5, s. 461-465.

2- Furû-i Kâfi, c. 3, s. 244.

3- age, s. 245.

4- age, s. 244-246.

Müminlerin ruhları da Necef-i Eşref'te bulunan Dâru's-Selâm'dadır.¹

Kur'ân ve Hadislerde Berzah Âleminin Uykuya Benzetilmesi

Zümer Sûresi 42. âyette şöyle buyrulur:

Allah, ölecekleri vakit onların canlarını alır. Ölmeyeni de uykusunda (bir tür ölüme sokar). Böylece, kendisi hakkında ölüm kararı verilmiş olanın ruhunu tutar, öbürünü ise adı konulmuş bir ecele kadar salıverir.

Bu ayet-i kerime açıkça "ölüm" ile "uyku"nun aynı cinsten olduğunu beyan etmektedir. Allah Teâlâ, her iki durum (ölüm ve uyku)da da canı almaktadır. Şu farkla ki; Allah Teâlâ eceli erişen kimsenin ruhunu tutar. Eceli gelmeyenin ruhunu da uyandığında belirli bir vakte kadar salıverir.

Hadislerde de ölümün uykuya benzetilmesi, birçok yerde geçmiştir. Burada bir tanesini örnek olarak zikrediyoruz:

Birisi İmam Cevad'a (a.s): "Ölüm nedir?" diye sorduğunda, İmam cevap olarak şöyle buyurdu: "Ölüm, her gece yaşadığın uyku gibidir. Ama şu farkla ki ölümün müddeti uzundur ve insan bu uykudan kıyamet gününde uyanacaktır. Rüya âleminde rüya gören insanlar, türlü sevinçler, dehşetler ve zorluklarla karşılaşır. Ölüm âleminde de böyledir ve insanın başına acı ve tatlı hadiselerin gelmesinin başlangıcı, işte bu ölümdür. Kendinizi ona hazırlayın."²

1- Bihâr, c. 6, s. 243.

2- Meânî'l-Ahbâr, İntişârât-ı İslâmî baskısı, s. 289.

Elbette Şu hususu da hatırlatmada yarar var: Berzah âlemi, âhiret ve kıyametle kıyaslandığında bir açıdan, bir çeŐit uykudur. Ama dünya hayatına kıyasla, dünya hayatından daha geniş bir hayata sahiptir. Bu yüzden hadislerde Şöyle geçer:

İnsanlar uykudadırlar, öldükleri zaman uyanırlar.

Kur'ân Açısından Berzah

Kur'ân-ı Kerim'de, üç yerde "berzah" kelimesi geçer. Bunlardan ikisinde (Furkan: 53 ve Rahman: 20) bu kelime, denizdeki tatlı ve tuzlu su arasında "perdeleyen ve engelleyen sınır" anlamındadır ve iki tür suyun birbirine karışmasını engellemektedir.

Fakat bir yerde (Mü'minûn: 100. âyette) berzah âlemini ifade etmektedir ve açıkça Şöyle buyurulmaktadır: "**Onların önlerinde, diriltiлип güne kadar bir berzah vardır.**" Diyebiliriz ki; bu ayet ve birçok hadiste geçen "berzah" kelimesi, ölümden sonra, kıyamet gününe kadar olan "berzah âlemi"ni ifade etmektedir.

Yukarıda zikredilen ayete ilave olarak Kur'ân-ı Kerim'de, berzah âlemiyle ilgili birçok ayet de vardır. Açıkça veya işaret yoluyla berzah âleminde söz edilmiştir. Burada birkaç ayeti zikrederim: Bir kısmı, salih kulların berzah âlemindeki mükâfatlarının beyanı hakkında, bir kısmı ise salih olmayanların berzah âlemindeki azapları hakkında açıklık getirmektedir.

1. Ayet:

Allah yolunda öldürülenleri sakın ölüler sanmayın. Aksine onlar, Rableri katında diridirler, rızıklanmaktadır. Allah'ın kendi fazlından onlara verdikleriyle sevinç içindedirler. Onlar arkalarından henüz ulaşmayanlara müjdelemeyi

isterler ki onlara hiçbir korku yoktur, mahzun da olacak değillerdir.¹

Bu ayetin bir benzeri de Bakara: 154'te zikredilmiştir.

2. Ayet:

(Âl-i Yasin'in mümini Habib-i Neccar zalimlerin eliyle şehadete eriştiğinde Allah tarafından) Ona: "Cennete gir" denildi. O da: "Keşke benim kavmim de bilseydi" dedi. "Rabbimin beni bağışladığını ve ağırlananlardan kıldığını."²

3. Ayet:

Ateş; sabah-akşam, ona sunulurlar. Kıyamet saatinin kopacağı gün; Firavun'un etrafındakileri, azabın en şiddetli olanına sokun, (denecek).³

Firavunun sunulduğu sabah ve akşam azabı, onların berzah azabıdır.

Nuh: 25'de ve Mümin: 11'de de berzah âlemi söz konusu edilmiştir.

4. Ayet:

Sizden birinize ölüm gelip de: 'Rabbim, beni yakın bir süreye (ecele) kadar geciktirsen, ben de böylece sadaka versem ve salihlerden olsam' demezden önce, size rızık olarak verdiklerimizden infak edin.⁴

Bu ayette de kıyametten önce ve ölümden sonraki âleme, yani berzah âlemine işaret edilmiştir. Günahkârlar, (bu dünyaya) dönüp telafi etmeyi temenni ederler. Onlara cevap olarak, dönüşün olamayacağı bildirilmektedir. Bu

1- Âl-i İmrân: 169-170

2- Yasin: 26-27

3- Mü'minun: 46

4- Münafikûn: 10

ayetin devamında ve Müminun: 100. ayetinde de bu cevap zikredilmiştir.

Çok sayıdaki bu ayetlere ilave olarak; Kur'ân-ı Kerim'de ölüm hakkında "teveffi" (yani ruhun alınması ve tutulması, ölüm değil) tabiri olarak kullanmıştır.

Örnek olarak Zümer Sûresi 42. ayette şöyle geçer: **"Allah canları ölüm anında alır."** Bu tabir de cismin ölümünden sonra insan ruhunun canlı oluşunu beyan etmektedir.

5. Ayet:

Bunlar (Nuh'un (a.s) günahkâr kavmi), hataları dolayısıyla suda boğuldular. Sonra ateşe sokuldular. O vakit Allah'ın dışında hiçbir yardımcı bulamadılar.¹

Bu ayetten de anlaşıldığı gibi Nuh'un (a.s) günahkâr kavmi, boğulduktan hemen sonra aralıksız cehennem ateşine girmişlerdir. Açıktır ki henüz kıyamet gününün cehennemi oluşmamıştır. Buna göre bu cehennemden maksat, berzah âleminin cehennemidir.

Beş Ayet-i Kerimenin Hadislerle İncelenmesi

1. **"Allah iman edenleri, hem dünyada, hem de ahirette, sabit sözle sabit-kadem (sağlam) kılar."**²

Birçok rivayette şöyle geçer: Ayette geçen "iman ehlinin sebatlı oluşu", berzah âleminde dir.

Allâme Tabersi, Mecma'ul-Beyan adlı tefsirinde şöyle der:

Müfessirlerin çoğuna göre, ayette geçen "âhiret"ten maksat, kabir âlemdir. Ayet, kabirdeki

1- Nuh: 25

2- İbrahim: 27

sual hakkında inmiştir." Bu tefsir, İbn Abbas ve İbn Mes'ud'dan da nakledilmiş ve masum imamlardan da rivayet edilmiştir. Bu cümleden olarak İmam Ali (a.s) bir konuşmasında şöyle buyurur: "Nekir ve Münker (adlı) iki melek, kabre girerek mümine sorarlar: "Rabbin, dinin ve peygamberin kimdir?"

O cevap olarak şöyle der: "Allah, benim Rabbimdir, İslam dinimdir ve Muhammed de peygamberimdir."

Melekler şöyle derler: "Allah sana, razı olduğu şeyde sebat versin.." Allah'ın sözü budur: "**Allah iman edenlere sebat verir** (onları sabit-kadem kılar)."

O vakit, o iki melek, kabirde onun yüzüne cennetten bir kapı açarlar."¹

2. "Her kim benim zikrimden yüz çevirirse, ona dar bir geçim vardır ve onu kıyamet günü kör olarak haşrederiz."²

Bazı rivayetlere göre bu "dar geçim", berzah âlemiyle bağlantılıdır. Allâme Meclisî'nin (r.a), İmam Seccad'dan (a.s) aktardığı bir rivayette şöyle buyurur: "Bu dar geçim, berzah âleminde dir." Daha sonra der ki:

"Yukarıdaki ayette geçen "dar ve zor geçim"den maksat, kabir azabıdır. Bu manayı teyit eden, ayette geçen "kıyamet"'in ondan sonra zikredilmesidir. Müfessirlerden birçoğu bu şekilde tefsir etmişlerdir. Dar geçimden maksat, dünyadaki durumun kötü oluşudur da diyemeyiz. Çünkü kâfirlerden çoğunun bu dünyada rahat ve tatlı hayatları vardır. Ama bunun aksine iman ehlinde n çoğunun, dünyada sıkıntılı ve zor bir hayatları vardır.

1 Tefsîru Mecmai'l-Beyân, c. 6, s. 314; Bihâr, c. 6, s. 225, 228; Tefsîru Burhân, c. 2, s. 314.

2- Taha: 124

Allame Tabersî, Mecma'u'l-Beyân'da der ki: "Dar hayattan maksadın, kabir azabı olduğunu söyleyenler olmuştur. Bu tefsir, İbn Mes'ud, Ebu Said el-Hudrî ve başkalarından nakledilmiştir. Ebu Hureyre de bu konuyla ilgili bir rivayet nakletmiştir."¹

Hz. Ali (a.s), Muhammed İbn Ebubekr vasıtasıyla Mısırlılara gönderdiği mektupta şöyle der: "**Allah Teâlâ'nın düşmanlarını sakındırdığı "o zor geçim" kabir azabıdır.**" Daha sonra şöyle buyurdu: "Çünkü Allah Teâlâ, doksan dokuz yılanı kâfire musallat kılar ve onlar, onun bedenini sokarak kemiklerini kırarlar ve kıyamet gününe kadar bu şekilde davranırlar."² (Doksan dokuz yilandan maksat, belki onun dünyadaki doksan dokuz kötü amelidir ve doksan dokuz yılan suretinde ona zarar vermektedirler.)

3. "**(Ölen kimse) Eğer Allah'ın yakın kullarından ise, artık ona rahatlık, güzel bir rızık ve nimetlerle dolu bir cennet (naîm cenneti) var.**"³

İmam Cafer Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:

Rahatlık ve güzel rızktan maksat, kabir (berzah) âlemindeki rahatlık ve sevinçtir. Nimetlerle dolu cennetten maksat da âhiret (kıyamet) cennetidir.⁴

Resul-i Ekrem'den (s.a.a) nakledilen bir hadiste şöyle buyurulur:

Mümin vefat halindeyken ona ilk verilecek müjde "rahatlık, güzel rızık ve naim cennetidir. Mümine kabirde verilecek ilk müjde de şudur: "Allah'ın senin hakkındaki hoşnutluğundan dolayı sana müjdeler

1 Bihâr, c. 6, s. 215.

2 Şeyh Sadûk, Emâlî, Necef baskısı, s. 27; Tefsîru Burhân, c. 3, s. 48.

3- Vakıa: 88-89

4 Tefsîru Ali İbn İbrahim, Yukarıdaki ayetin açıklaması; Bihâr, c. 6, s. 217.

olsun. Cennete hoş geldin. Allah seni kabre kadar taşıyanları bağışladı. Onların senin hakkındaki şahadetlerini tasdik etti ve senin hakkındaki dualarını kabul buyurdu.¹

4. "Eğer o, inkarcı sapıklardan ise, ona da kaynar sudan bir konak!... Bir de cehenneme atılış!..."²

İmam Cafer Sâdık (a.s) şöyle der: "Cehennemın kaynar suyu kabir âlemini (berzahı) yalanlayanlara sunulacak. Ama cehennem ateşine giriş, âhiretle (kıyametle) ilgilidir."³

5. "Onların rızıkları, sabah ve akşam oradadır."⁴

Tanınmış müfessir Ali İbn İbrahim (r.a), rivayetlerden yola çıkarak şöyle der:

Bu cennetten maksat, (berzah âlemindeki) dünya cennetidir ki, imanlı kişilerin ruhları oraya geçmektedir. Çünkü ahiretin ebedi olan cennetinde, sabah ve akşam yoktur.⁵

Sonuç olarak: Kur'ân, birçok ayette berzah âlemine açıkça veya işaret yoluyla değinmiştir. Genel olarak bu konunun ayrıntılarına girmemiş, fakat berzah âleminin aslı ve özü Kur'ân'da zikredilmiştir.

Kur'ân'ın meseleleri söz konusu etmedeki metodu; konunun ayrıntısına değil, aslına ve bütününe değinmek şeklindedir.

Berzah âlemi, rüya âlemine benzer. Ölüm ve rüyanın ortak yönü; her iki durumda da ruhun beden üzerinde tasarrufta bulunmamasıdır. Şu farkla ki; uykuda ruhun

1 ed-Dürrü'l-Mensûr Tefsiri, c. 6, s. 166.

2- Vâkıa: 92-94

3 Tefsîru Ali İbn İbrahim, Yukarıdaki ayetin açıklaması; Bihâr, c. 6, s. 217.

4- Meryem: 62

5- Tefsîru Ali İbn İbrahim, s. 18; Bihârü'l-Envâr, c. 6, s. 218'deki nakle uygundur.

beden üzerinde tasarrufta bulunmaması geçicidir, ölümdede ise tasarruf, ebedi olarak değil, uzun süre kesilir. Çünkü kıyametin başlamasıyla, yine ruhla beden arasında irtibat sağlanacak ve ruh, beden üzerinde tasarruf etmeye başlayacaktır.

İkinci bölümün sonu

BERZAH ÂLEMİNİN BAZI ÖZELLİKLERİ

Kabir âleminin, berzah âlemi olduğunu söylemiştik. Berzah âlemi, ölümle kıyamet arasında bir fasıla (ara)dır ve insanlar çeşitli şekillerde bu âlemde (berzahta) mükâfat ve cezalarını göreceklerdir. Burada, berzah âleminin nasıl bir âlem olduğunu somutlaştırmak için, bir parça teferruatına ve özelliklerine değinmemiz gerekiyor.

1- İman ve Küfür Açısından Farklı Kişilerin Berzahta Nasıl Olacakları

Çeşitli rivayetlerin de tasdik ettiği gibi, berzah âleminin hususiyetlerinden biri olan “kabir suali”, halis imana sahip olanla halis kâfir olan içindir. Zira diğer fertler için kabir suali yoktur. Elbette bu, üçüncü sınıfın berzahı olmayacak anlamına gelmez. Belki sadece “kabir suali” hakkında onlara tarizde bulunulmayacaktır. Fakat rivayetlerden anlaşıldığına göre “kabir sıkıntısı”, (sadece evliyaullahtan az bir topluluk hariç) genel olacaktır.

İmam Cafer Sâdık (a.s) şöyle buyurmuştur:

Kabirde, sadece halis imana sahip olanla halis kâfir olanlar hariç, diğerlerinden sual edilmeyerek vazgeçilecektir.¹

Başka bir hadiste de şunu okuyoruz:

Ebubekr İbn Hızır diyor ki: İmam Cafer Sâdık'a (a.s): "Kabirde kimlerden sual olunacak?" diye sordum. İmam Bâkır (a.s) cevap olarak buyurdu ki: "Halis imana sahip müminle halis küfre sahip olanlardan."²

Bazıları, bu rivayetlerin halkın genelinden "kabir suali" olacağı hakkındaki hadislerle çeliştiğini zannederler. Bu yüzden ulemadan bazıları: "Sualden halis müminle halis kâfir kast olunmuştur", demişlerdir. Veyahut meselâ: "Namazın, orucun, haccın ve velayetin aslı hakkında halkın genelinden sual olunacaktır. Çünkü kültürel olarak geri bırakılanlar (mustaz'aflar) ve bilgisiz olanlar, ayrıntılar hakkında mazurdurlar."³

Her hâlükârda bu konu, üzerinde durulması gereken meselelerden biridir. Ama bu kitabın sınırları dışındadır.

Telkin ve benzeri konulardaki rivayetlerde mutlak olarak şöyle geçer: "**Kabirde, Münker ve Nekir'in suali hakktır.**"

1- Furûu Kâfi, c. 3, s. 235 (Kabir ve sual olunan ve olunmayan kimse hakkında bir mesele, Hadis: 1), Hadis: 2, 3 ve 4'te de aynı konu ifade edilmektedir.

2- age, s. 237.

3- Leâli'l-Ahbâr, c. 5, s. 31.

2- Kabirde, Nekir ve Münker Adlı İki Meleğin Sualı

Birçok rivayete göre, insan dünyadan göçtükten sonra “Nâkir” ve “Münker” veya “Nekîr” ve “Münker” adlı iki melek, onun yanına gelip bazı sorular sorarak sorguya çekerler. Aslında bu onun, ölümden sonraki ilk muhakeme edilişidir.

Resul-i Ekrem’in (s.a.a) şu hadisi ilginçtir:

Kabir, ahiret menzillerinin ilk menzildir. İnsan eğer bu menzilde kurtulursa, diğer menzillerdeki kurtuluşu daha kolay olacaktır. Ama eğer bu menzilde kurtulamazsa, diğer menzillerde kurtulması zor olacaktır.¹

Rivayetlerden bazısına göre, bu iki melek kabre girerek, biri ölünün sağ tarafında, biri de sol tarafında dururlar.²

İmam Cafer Sâdık’tan (a.s) şöyle nakledilmiştir:

İnsanın cenazesi defnedildikten sonra, Nekir ve Münker adlı melekler onun yanına gelirler. Sesleri gök gürültüsü gibi, gözleriyse şimşek gibi dikilmiştir. Yeri dişleriyle yara yara ve kılı ayaklarıyla pürsiddet döve döve ölünün yanına gelirler.³

Şüphesiz ki onların ölüye karşı davranışları, ölünün iman ve sapkınlığı esası üzere olacaktır. Onların halis mümine karşı görünüş ve davranışlarıyla, halis küfür ehli olana görünen çehreleri ve davranışları farklı olacaktır.

Ebu Basir, İmam Cafer Sâdık’tan (a.s) sorar: “Acaba bu iki melek mümin ve kâfire aynı şekilde mi gözükecek?”

İmam şöyle buyurur: “Hayır.”⁴

1- Bihâr, c. 6, s.242.

2- Furûu Kâfi, c. 3, s. 338.

3- Furûu Kâfi, c. 3, s. 238 ve 236.

4- age, s. 239.

Yine dikkat edilmelidir ki, ölünün Nekir ve Münker'e vereceği cevap, dünyada sahip olduğu ruhî ve batînî esas üzere olacaktır.

İnsana, Ölümünden Sonra Sorulacak Sorular

Güvenilir ve mütevatir rivayetlere göre, insan ölüp de kabre konulduktan sonra "Nekir" ve "Münker" adlı iki melek onun yanına gelir ve bazı sualleri sorarlar. (Bu suallerden bazılarını kitabımızın çeşitli yerlerinde zikrettik.) Ona sorulacak olan hususlar nelerdir? Rivayetler araştırıldığında, aşağıdaki hususları soracakları anlaşılmaktadır:

1. Rabbin kimdir?
2. Peygamberin, önder ve imamın kimdir?
3. Hangi dindensin?
4. Ömrünü hangi yolda geçirdin?
5. Malını hangi yoldan elde ettin?
6. Hangi yolda harcadın?¹
7. Kiblen neresidir?
8. Semavi kitabının ismi nedir?²
9. Namaz,
10. Zekât,
11. Oruç,
12. Hacc.³

Konuyla ilgili şu birkaç rivayete dikkat buyurun:

a) İbn Ebi Hamza, Vakıfî mezhebine mensup birisiydi. İmam Musa Kâzım'ın (a.s) imametinden sonraki imamları kabul etmemekteydi. Dünyadan göçüp de, toprağa

1- Bihâr, c. 6, s. 233, 264.

2- Tuhafu'l-Ukûl, s. 180.

3- Leâil-Ahbâr, c. 5, s. 30; Bihâr, c. 6, s. 266.

gömüldüğünde, İmam Rıza (a.s) onun hakkında şöyle buyurdu:

O kabrinde oturtuldu ve şu şekilde soruldu:
“İmamların kimdir?” O, imamların ismini saydı, ama sıra benim ismime geldiğinde durakladı. O an kabir âleminde başına öyle bir darbe vuruldu ki, kabri alevli bir ateşe dönüştü.¹

b) Hz. Peygamber (s.a.a), bir gün önce cenaze defnedilen bir kabrin kenarından geçerken, yakınlarının kabir kenarında ağladıklarını gördü, onlara şöyle buyurdu:

Nazarınızda küçük saydığınız iki rekat hafif namaz, bu kabir sahibi için sizin dünyanızın her şeyinden daha değerlidir.²

c) İmam Muhammed Bâkır (a.s) şöyle buyurur: “Birisi, Selman-ı Farisî'nin yanına gelerek şöyle dedi: “Bana hadis söyle.” Selman sessiz kalarak bir şey demedi. (Çünkü o kişi güvenilir birisi değildi, münafıklardan biriydi.) Adam isteğini tekrarladı. Selman yine sessiz kalarak bir şey söylemedi. Bunun üzerine o kişi Bakara Sûresi'nin 159. ayetini okudu:

“İndirdiğimiz açık hükümleri ve doğru yolu bir bir insanlara kitapta beyan ettikten sonra gizleyenler yok mu? Allah'ın laneti onlara şamildir.”

Selman-ı Farisî ona: “Gel” dedi: O, döndü. Hz. Selman şöyle dedi: “Eğer birini güvenilir bilirim, ona hadis nakletmekten kaçınmam. Fakat sen kendini Nekir ve Münker adlı meleklerin suallerinin cevabına hazırla. Onlar sana, Peygamber'e (s.a.a) olan bağlılığını soracaklar. Eğer bu durumda şekke düşer ve sapıklardan olursan, ellerinde bulunan gürzle öyle sert vururlar ki, kül olursun.”

1- Bihâr, c. 6, s. 242.

2- Mecmûa-i Verrâm, s. 453.

Adam şöyle dedi: “Daha sonra ne yaparlar?”

Selman-ı Farişî buyurdu: “Seni yeniden canlandırıp tekrar azap ederler.”

Adam şöyle dedi: “İki melek, Nekir ile Münker kimdir?”

Selman-ı Farişî buyurdu: “Onlar kabrin koruyucularıdır.”

Adam şöyle dedi: “O iki melek kabirde insana azap mı ediyorlar?”

Selman-ı Farişî: “Evet.” buyurdu.¹

3- Kabrin Sıkması

Berzah âleminin özelliklerinden biri de “**kabrin sıkması**”dır. Kabrin sıkmasının hakikati, bizler için, pek açık değildir. Görüntü şundan ibarettir: İnsanın cenazesini kabre koydukları vakit o, kendisini kabrin karanlık, dar ve korkunç ortamında bulmakta, sıkıntı, zorluk ve zahmet altında hissetmektedir. Acaba onun ruhu, idam kararı verilmiş birisinin, ömrünün son gecesinde, kendisini ruhen sıkıntıda hissetmesi gibi bir sıkılmaya mı tabi tutulmaktadır? Yahut misalî kalıbı, yani (rüya âlemindekine benzer) latif cismi veya ruhu mu kabrin sıkmasına tabi tutulmaktadır?

Veyahut da, acaba ruh bu dünyevi cesetle bağlantılı olarak kendisini kabir sıkıntısı ortamında mı bulmaktadır? Her üç görüş de öne sürülmüştür.²

1- Bihâr, c. 6, s. 236.

2- Muhakkik Alim Muhammed Takî Felsefî, kaynakları inceleyip görüşleri naklettikten sonra, şu sonuca varmaktadır: “Kabrin sıkıştırmasından maksat, mezarlıkta kazılan kabrin duvarlarının birbirine yaklaşması ve ölünün cesedini darlıkta bırakması değildir. Aksine, vefat etmiş olan ruh ve ceset üzerinde meydana gelen ve ona

Bazı rivayetlerde, üçüncü görüş tercih edilmiştir. Allâme Meclisî (r.a) şöyle der: “Gerçekte kabir suali ve sıkması, asıl cesetlerde olmaktadır. Bunlar (sual ve sıkma), müminlerin bir kısmından kaldırılmaktadır.”¹

Her hâlükârda “kabir sıkması”, esas itibariyle sabittir ve şüphesiz, müddet, keyfiyet, şiddet ve zayıflık itibariyle fertlere göre farklılık arz eder.

Keza bir kısım rivayetlere göre, İmam Cafer Sâdık (a.s) şöyle buyurur:

Eğer bir mümin, Perşembe günü öğleden sonra ile Cuma günü öğleden önce arasında dünyadan geçerse, Allah Teâlâ onu “kabir sıkmasından” korur.²

Nakledilir ki; Merhum Âyetullahi'l-Uzmâ Seyyid Muhammed Takî Hansarî (r.a), her zaman böyle bir günde (Perşembe öğle ile Cuma öğle arasında) dünyadan geçmeyi arzu ederdi. Bu zat, henüz hayattayken, (Cuma gününün) öğle vakti eriştiğinde, derin bir hasretle: “Bu Cuma da geldi geçti ve ben hâlâ bu dünyadan geçemedim!” derdi.

Burada şöyle bir soru akla gelmektedir: Bazıları kabre konulmadan, günlerce darağacında asılı kalıyor, hatta bazen de darağacında kalarak o şekilde yok oluyorlar. Yahut bazıları yanarak kül oluyor ve kabirlere konulmuyorlar veyahut da denizlerde yok oluyorlar. Bu kabil insanlar için de “kabir sıkması” var mıdır?

Bunun cevabı şudur: Darağacına asılan insan hakkında İmam Cafer Sâdık’a (a.s) sorulduğunda, cevaben buyurdu ki: “Evet, yerin Rabbi, havanın da Rabbidir. Allah Teâlâ

şiddetli bir rahatsızlık veren, görünmeyen ve hissedilmeyen bir sıkıştırıcıdır.” (Meâd ez Nezer-i Rûh ve Cesed, c. 1, s. 261.)

1- Bihâr, c. 6, s. 270.

2- age, s. 242, 221.

havaya vahyedecek, o da ölüyü yerdekinden daha sert sıkacaktır.”¹

* * *

Yine bazı rivayetlere göre şehitler, kabir âleminde zahmete, eziyete ve sorguya tabi tutulmayacaklardır. Bu meselenin sırrı İmam Cafer Sâdık’a (a.s) sorulduğunda, İmam cevap olarak şöyle buyurdu: “Başının üzerinde o parlayan (kılıç), fitne olarak ona yeter.” (Yani şehadetine sebep olan o kılıç darbesi, zahmet olarak ona yeterlidir.)²

Bu rivayet, şehidin makamının yüceliğini bildirmektedir. O, kabir âleminde bile zahmetlere ve sorguya tabi tutulmamaktadır. Bazı rivayetlere göre de, günahkâr, öyle şiddetli bir şekilde “kabir sıkmasına” tabi tutulacaktır ki, sıkmanın şiddetinden, beyni ayak tırnaklarının arasından çıkacaktır.”³

İmam Ali (a.s) hutbelerinden birinde şöyle buyurmuştur:

Ölen şahıs Nekir ve Münker adlı iki meleğin sorduğu suallerin cevabında aciz kalırsa, onlar, ellerinde bulunan gürzle onun başına öyle sert vururlar ki, insanların ve cinlerin dışındaki tüm hayvanlar bunu duyunca vahşileşirler. Daha sonra ona şöyle derler: “En kötü vaziyette yat!” O, kabirde öyle bir sıkılır ki, beyni, tırnakları arasından akar gider ve yılanlar, akrepler ve böcekler kıyamet gününe kadar ona eziyet ederler. Bu minval üzere kabrin sıkmasından kurtulmak için, kıyamet gününün bir an evvel olmasını arzu eder.⁴

1- Furû-i Kâfi, c. 3, s. 233.

2- Vesâilu’ş-Şîa, c. 11, s. 14.

3- Leâli’l-Ahbâr, c. 5, s. 29.

4- Furû-i Kâfi, c. 3, s. 233.

Ebu Basir'in İmam Cafer Sâdık'la (a.s) yaptığı sohbetlerinden birinde şöyle geçer: İmam (a.s), Allah Teâlâ'nın berzah âleminde gerçek mümine olan şefkatini ve ilahi nimetleri sayarken, Ebu Basir şöyle dedi: "Öyleyse kabir sıkması nerededir?" İmam (a.s) şöyle buyurdu:

Uzak olsun! Hiç bir zaman... Müminlere kabir sıkmasından bir şey yoktur. Müminin defnedildiği o yer, diğer yerlere övünerek şöyle der: "Benim sırtımda (öyle bir) mümin var ki, seninkinde yoktur." O yer mümine şöyle der: "Allah'a yemin olsun ki, benim üstümde yürüdüğünde de seni seviyordum. Şimdi de yüzünü bir an öbür tarafa çevirirsen, sana nasıl davranacağımı görürsün." O an, bir gözün açılıp kapanması kadar bir vakitte kabri, onun için genişletmektedir."¹

Ancak bazı rivayetlere göre, kabir sıkıştırması, bütün müminlere şamil olacaktır.²

* * *

Yine Ebu Basir şöyle der: İmam Cafer Sâdık'a (a.s) dedim ki: "Acaba kabir sıkmasından kurtulanlar olacak mı?"

İmam (a.s) şöyle buyurdu: "Kabir azabından Allah'a sığınırım! Kabir azabından çok az insan güvencede olup kurtulacaktır."³

Daha sonra İmam şöyle buyurdu: "Peygamber'in (s.a.a) kızı Rukiyye (r.a) dünyadan göçtüğünde, Peygamber (s.a.a)

1- age, s. 130.

2- Bihâr, c. 6, s. 221.

3- Bazı rivayetlere göre; Nekir ve Münker adlı iki meleğin bu sual ve sorgusu, bir nevi "kabir sıkıştırması"dır. Zira İmam Cafer Sâdık (as) şöyle buyurmuştur: "Ölüye, kabir onu sıkıştırır bir haldeyken sorulur."(Bihâr, c. 6, s. 260.)

onun kabri başında durup (mübarek) başını göğze kaldırdığında, gözleri yaşla dolu bir halde, oradakilere şöyle buyurdu: “Defnin şu halini ve Rukiyye’nin başına gelen şeyleri gözümün önüne getirdim.” Devamla şöyle buyurdu: “Allah’ım! Benim hatırıma kabir sıkmasını Rukiyye’den kaldır ve onu bağışla. Allah’ım! Onu bağışla.”¹

Yine şöyle buyurmuştur: “Ben Rukiyye’nin zayıf olduğunu anladım. Allah’ın dergâhından, onun hakkındaki kabir sıkmasını kaldırmasını istedim.”²

Kabrin Sa’d İbn Muaz’ı Sıkması Hikâyesi

Sa’d İbn Muaz, Hz. Peygamber’in (s.a.a), Medineli ashabının büyüklerinden biriydi. Bedir, Uhud, Hendek ve benzeri savaşlara katılmıştı. Bedir Savaşı’nda “Evs” kabilesinin bayraktarıydı. Bu sözünün eri ve mücahit Müslümanın kolundaki damarlardan biri, Hendek Savaşı esnasında düşman tarafından atılan okla, feci bir şekilde yaralandı. Kan kaybı sebebiyle durumu iyiye gitmedi ve yatağa düştü. O, yaşayan bir şehit ve mümin bir gazi idi. Şehadet yolunda karar kılmıştı. Peygamber (s.a.a) defalarca ziyaretine gelerek ona ihtiram göstermekteydi. Ömrünün son anlarında Peygamber (s.a.a) onun yatağının başucundaydı ve onun için şu duayı etmekteydi: “İlahi! Sa’d senin yolunda cihad ederek peygamberini tasdik etti. Onun ruhunu en iyi şekilde kabul et.”³

Sa’d’ın vefat ettiği sabah, Cebrail (a.s) Peygamber’e (s.a.a) gelerek şöyle arz etti: “Ey Allah’ın elçisi! Senin ümmetinden vefat eden kimdir ki gökteki melekler birbirlerine müjde veriyorlar?”

1- Furû-i Kâfi, c. 3, s. 236.

2- Bihâr, c. 6, s. 266.

3- Tabakât, c. 3, s. 3, 7; Usdu’l-Gâbe, c. 2, s. 296.

Peygamber (s.a.a) mescide gelirken Sa'd'ın vefatından haberdar oldu ve sabah namazından sonra ashabıyla birlikte Sa'd'ın evine yöneldi. Onun evine girdiklerinde, akrabalarının onu yıkadıklarını gördüler. Bir kenara oturup dizlerini topladı. Bunun sebebini Peygamber'e (s.a.a) sorduklarında, şöyle buyurdu: "Bir melek geldi; ona yer vermek için yaptım." buyurdu.

Sa'd'ın tabutunu taşırlarken, Peygamber (s.a.a) bizzat tabutun önünden tutmuştu. Hazret şöyle buyurdu: "Canım elinde olan (Allah'a) yemin olsun ki, yetmiş bin melek Sa'd'ın cenazesini taşıyordu."

Bazı rivayetlere göre; Sa'd'ın devamlı İhlâs Sûresi'ni okumasından dolayı cenazesine melekler katılmışlardı.¹

Sa'd'ın makamı öyle bir derecedeydi ki Peygamber ona şöyle buyurmuştu:

Sana müjdeler olsun, Allah ömrünün sonunu şehadetle sonuçlandırdı ve Allah'ın arşı, senin ölümünle sarsıldı. Senin şefaatinle Benî Kelb kabilesinin hayvanlarının tüyleri sayısınca Müslüman, kıyamette cennete girecek.²

Peygamber (s.a.a), Sa'd'ın cenazesini kendi elleriyle tütüledi ve onu Bakî mezarlığına kadar, mübarek başı açık ve ayağı çıplak vaziyette ve cübbesiz olarak taşıdı. Kabre bizzat girerek diğerlerinin de yardımıyla Sa'd'ın cenazesini kabre koydu, üstünü taş ve toprakla örttü.

Defin işi bittikten sonra Sa'd'ın annesi kabre yanaşarak şöyle dedi: "Cennet sana kutlu olsun ey Sa'd!"

Peygamber (s.a.a), Sa'd'ın annesine şöyle buyurdu: "Ey Ümmü Sa'd! Allah nezdindeki bir şeye kesin olarak hüküm verme! Gerçekten şu anda Sa'd'ı kabir sıkıntısı sarmıştır."

1- Kâmûsu'r-Ricâl, c. 4, s. 343; Tabakât, c. 3, s. 4, 7, 9.

2- Sefînetu'l-Bihâr, c. 1, s. 612 (Sa'd).

İş bitince, herkes evine döndü. Peygamber (s.a.a) de evine gitti. Bu esnada orada bulunanlar, Peygamber'e (s.a.a) sordular: "Ey Allah'ın elçisi! Hiç kimseye yapmadığın davranışı Sa'd'a yaptığını gördük. Başı açık, ayağı yalın, cübbesiz ve takkesiz olarak onun merasimine katılıp cenazesini taşıdın. Bazen tabutun sağ tarafından, bazen de sol tarafından tutmaktaydın. Cenazenin yıkanması emrini verdin, namazını bizzat kıldın ve bizzat kabre koydun. Buna rağmen şöyle buyurdun: "Kabir onu sıkacaktır." Neden?"

Peygamber (s.a.a) şöyle buyurdu: "Evet, çünkü o, ailesine karşı kötü davranıyordu."¹

Kabir Sıkmasını Gerektiren Sebepler

Genel olarak küfür, fık, zulüm ve kötü ameller, insanın kabir sıkmasına (azabına) müptela olmasına sebep olmaktadır. Fakat rivayetlere göre bu konuda bazı amellerin rolleri daha fazladır:

1. Nemmâmlık (lâf taşımak),
2. Necasetten kaçınmamak,
3. Ailesine kötü davranmak,
4. Nimetlerden doğru olarak istifade etmemek ve onları zayi etmek vb.

Hız. Ali (a.s) buyurur:

Kabir azabı; lâf taşımak, temizliğe riayet etmemek ve eşlerin birbirinden kaçmasından meydana gelir.²

İmam Cafer Sâdık (a.s) da şöyle buyurmuştur:

Kabir azabını en çok gerektiren amillerden biri, idrardan kaçınmamaktır.³ (Yani kişinin, necaset ve taharet konularında laubali davranmasıdır.)

1- İlelu'ş-Şerâyi, s. 309, Bab: 262; Bihâr, c. 6, s. 220.

2- Bihâr, c. 75, s. 265; c. 6, s.222; İlelu'ş-Şerâyi, c. 1, s. 309.

3- Bihâr, c. 8, s. 176; el-Mehâsinu'l-Berkî, s. 78.

Aileye karşı geçimsiz davranmakla ilgili Peygamber'in (s.a.a), Sa'd İbn Muaz hakkındaki sözleri yeterlidir:

Kabir sıkması onu kuşattı. Çünkü ailesine karşı kötü muamelede bulunuyordu.¹

5-6. Abdestsiz namaz kılmak, zayıf ve mazlumlara, zalimler karşısında yardım etmemek. Bu konuyla ilgili şöyle bir rivayet nakledilir: Benî İsrail'in iyi âlimlerden biri vefat etti. Kabir âleminde sorgu ve sualden sonra, ona bir kırbaçla vurdular da kabri ateşle doldu. Çünkü o namazı bir defasında (bilerek) abdestsiz kılmıştı. Bir mazlum ve zayıfın yanından geçince ona yardım etmemişti." (Bu hikâye beşinci bölümde zikredilecektir.)²

İlahi nimetlerin zayi (heba) edilmesi hakkında Peygamber (s.a.a) şöyle buyurmuştur:

Müminler için kabir sıkması, zayi ettiği nimetlerin kefaretidir.³

Kabir Sıkmasının Azalmasını veya Ortadan Kalkmasını Gerektiren Etkenler

Genel olarak salih ameller, berzah âleminde ruhun huzurlu olmasına ve kabir sıkmasından kurtulmasına sebep olacaktır. Fakat rivayetlere göre bu hususta bazı amellerin etkisi daha çöktür. Burada konuyla ilgili bir kısım rivayetleri zikredeceğiz:

1. Gece namazı kılmak ve rükûu tam yapmak:

İmam Rıza (a.s) şöyle buyurur:

Gece namazı kılan birisi, vitr namazında yetmiş defa istiğfar ederse, kabir azabından kurtulmuş olur.⁴

1- İlelu'ş-Şerâyi, c. 1, s. 309.

2- Sevâbu'l-A'mâl, s. 111.

3- Bihârul-Envâr, c. 6, s. 221.

4- Bihâr, c. 87, s. 161.

İmam Muhammed Bâkır (a.s) buyurur:

Namazının rükûunu kâmil olarak yerine getirene kabir korkusu erişmeyecektir.¹

2. Sadaka ve hususi namaz kılmak:

Hz. Peygamber (s.a.a) şöyle buyurmuştur:

Ölü için, vefat ettiği ilk geceden daha zorlu bir gece yoktur. Öyleyse ölümlerinizden yana sadaka vererek onlara merhamet edin. Eğer sadaka verecek bir şey bulamadıysanız, içinizden birisi iki rekât namaz kılsın. Birinci rekâtında Hamd'den sonra iki defa İhlâs Sûresi'ni okusun. İkinci rekâtta da Fatihâ'dan sonra on defa Tekâsur Sûresi'ni okusun. Namazdan sonra da: "Allah'ım! Muhammed ve onun soyuna selâm olsun. Bu namazın sevabını bu ölünün kabrine ilet." O anda meleklerden bin tanesi, her birinin yanında süslü elbiseler olduğu halde o kabre doğru gelirler. Allah Teâlâ onun dar kabrini genişletir, kıyamet gününe kadar güneşin nuru sayısınca hasenat bahşeder ve ona kırk derece verir.²

3. Defin gecesi (hediye) namazı:

Defin gecesi namazı iki rekâttır. Kabrin ilk gecesinde, ölünün ruhuna hediye olarak kılınır. Birinci rekâtta Hamd'dan sonra bir defa Ayete'l-kürsi okunur. İkinci rekâtta da Hamd'dan sonra on defa Kadir Sûresi okunur. Namazdan sonra da: "Allah'ım! Muhammed ve soyuna selam et. Bunun sevabını falanca ölüye ulaştır." demelidir.

Değerli âlim Hacı Nuri, "Dâru's-Selâm" adlı kitabında şöyle bir olayı nakleder: Benim hocam Molla Feth Ali Sultanâbâdî (r.a) dedi ki: "Ne zaman risalet ailesinin dostlarından birisinin vefatını duysam, ona iki rekât "defin

1- age, c. 85, s. 107.

2- *Seyyid İbn Tâvûs*, *Felâhu's-Sâil*, s. 86; *Bihâr*, c. 91, s. 219.

gecesi namazı" kılıp hediye etmek âdetimdi. Hiç kimsenin bu âdetimden haberi yoktu. Ama bir gün dostlarımdan biriyle görüştüğümde bana şöyle dedi: "Dün gece dostlarımdan biriyle karşılaştım. Bana; dün gece yeni vefat eden şahsı rüyasında gördüğünü ve onun ölümden sonraki halini sorduğunu, ölen şahsın şöyle dediğini söyledi: "Ben öldükten sonra zor bir durumdaydım. Ama falanca şahsın kıldığı iki rekât namaz beni bu durumumdan kurtardı. Allah babasına rahmet etsin, bana böyle bir ihsanda bulundu."

O şahıs Molla Feth Ali'ye (r.a): "O iki rekât namaz, nasıl bir namazdı?" diye sordu.

Ben de, defin gecesi kılınan iki rekât namazın nasıl kılınacağını ona açıkladım.¹

4. Hacc:

İmam Cafer Sâdık (a.s) şöyle buyurur:

Her kim dört defa hacc ziyaretine gitse, kabir sıkmasını hiç görmeyecektir.²

5. Cuma günü vefat etmek:

Daha önce de zikrettiğimiz gibi, Perşembe günü öğle vakti ile Cuma günü öğle vakti arasında vefat etmek, kabir sıkmasından korunmaya sebep olur. Bazı rivayetlere göre İmam Cafer Sâdık (a.s) şöyle buyurmuştur:

Her kim Cuma günü ölürse, o kabir sıkmasından masun kalır.³

6. Ölüyle birlikte iki yaş dal konması:

Uzunluğu dirsekten parmak uçlarına kadar olan iki yaş ağacın, biri ölünün sağ tarafına, diğeri de sol tarafına

1- *Nûrî*, Dâru's-Selâm, c. 2, s. 315.

2- *Hısâl-i Sadûk*, c. 1, s. 146; *Bihâr*, c. 99, s. 20.

3- *el-Mehâsinu'l-Berkî*, s. 60; *Bihâr*, c. 6, s. 130.

(kefenin içinden bir şeye sarılmış şekilde) konulması müekket müstehaptır. Bu ağaç, her cinsten ağaç olabilir, ama hurma ağacından olması daha iyidir. Eğer hurma ağacı bulunmazsa sedir ağacı, bulunmazsa söğüt ağacı, bulunmazsa nar ağacı olmalıdır, eğer bunlardan hiç biri bulunmazsa, herhangi bir yaş ağacın olması kifayet eder. Ölünün isminin ve onun Allah'ın birliğine, Hz. Muhammed'in risaletine ve Ehlibeyt İmamları'nın velayetine şahadet ettiğinin yazılması müstehaptır.

Zürare der ki: "İmam Muhammed Bâkır'a (a.s): "Neden ölüyle birlikte yaş ağaç konuluyor?" diye sordum.¹

İmam (a.s) şöyle buyurdu: "Çünkü bu iki yaş ağaç parçası, kuruyana kadar, kabir azap ve hesabını ondan uzaklaştırmaktadır." Daha sonra şöyle buyurdu: "Allah'ın isteğiyle o iki ağaç kuruduktan sonra da kabrin azap ve hesabı onun peşine gelmeyecektir."²

Bu suale benzer bir soru İmam Cafer Sâdık'a sorulduğunda, o da aynı cevabı vermiştir.³

Rivayet edilir ki: Peygamber (s.a.a) bir kabrin kenarından geçerken (kabir sahibine) azap edildiğini görür. Oradakilerden taze ağaç istedi ve ağacı iki parçaya bölüp onun bir parçasını ölünün kabrinin başucuna, diğerini de ayakucuna dikti ve şöyle buyurdu: "Bu iki ağaç taze kaldığı müddetçe azabı azalacaktır."⁴

Başka bir rivayette de şöyle geçer: "Hz. Adem (a.s), iki yaş ağacın kefenine konulmasını vasiyet etmiştir." Bu sünnet, peygamberler arasında adet haline gelmiş ve

1- Urvetu'l-Vuskâ, s. 133; Furû-i Kâfi, c. 3, s. 151-153.

2- Furû-i Kâfi, c. 3, s. 152.

3- age, s. 153.

4- Urvetu'l-Vuskâ, s. 133.

cahiliyye döneminde terkedilmiştir. Peygamber (s.a.a) zamanında tekrar uygulanmaya başlanmıştır.¹

7. Kabrin üzerine su dökmek:

Ölüyü kabre koyduktan sonra, birisinin kibleye doğru durarak kabrin başından ayağına kadar su dökmelidir. Ardından ters istikamette, ayak tarafından baş tarafına doğru dökmelidir. Eğer su artarsa kabrin orta tarafına dökmesi müstehaptır. İmam Musa Kâzım'dan (a.s)²; kırk gün veya kırk ay kabrin üzerine su dökülmesinin müstehap olduğu rivayet olunmuştur.³

Hz. Peygamber (s.a.a) kabrin üstüne su dökülmesini emrederdi. Rasulullah zamanında bu sünnet ile amel edilmekteydi.⁴

Muhaddis Kummî (r.a), kabrin üstüne su dökülmesini, her zaman müstehap bilmiştir.⁵

İmam Cafer Sâdık (a.s) kabrin üstüne su dökülmesi hakkında şöyle buyurmuştur:

Suyun ıslaklığı kabrin üstünde olduğu müddetçe, o ıslaklık kabir azabını ölüden uzaklaştıracaktır.⁶

8. Bazı Kur'an sûrelerinin okunması:

İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:

Her kim Cuma günü Nisa Sûresi'ni okursa, kabir sıkmasından korunacaktır.⁷

İmam Cafer Sâdık (a.s) da şöyle demiştir:

1- age.

2- Furû-i Kâfi, c. 3, s. 199.

3- Urvetü'l-Vuskâ, s. 144.

4- Furû-i Kâfi, c. 3, s. 200; İlelu'ş-Şerâyi, s. 307.

5- Sefînetü'l-Bihâr, c. 2, s. 397.

6- Furû-i Kâfi, c. 3, s. 200.

7- Sevâbu'l-A'mâl (Farsça tercümesi), s. 235.

Yasin Sûresi Kur'ân'ın kalbidir. Her kim onu uyumadan ve gün batımından önce okursa..., kabir sıkmasından korunacaktır...¹

Her kim "Zuhruf" Sûresini devamlı okursa, kabir sıkmasından ve hayvanların eziyetinden amanda kalacaktır.²

Peygamber (s.a.a) şöyle buyurmuştur:

Herkim uyuyacağı vakit "Tekasür" Sûresini okursa, kabir sıkmasından korunacaktır.³

İmam Cafer Sâdık (a.s) şöyle buyurmuştur:

Herkim Nûn ve'-Kalem Sûresini farz veya müstehap namazında okursa, Allah onu kabir sıkmasından koruyacaktır.⁴

Ölünün kabrinin baş ucunda Mülk Sûresi'nin okunması, ölüden azabın hafifletilmesine sebep olacaktır.⁵

Dua kitaplarında zikredilen bazı duaların okunması da kabir sıkmasının azalmasına tesir eder.

4- Anlamsız Dönüş Temennisi ve Telafi Etme Arzusu

Berzah âleminin diğer bir özelliği de şudur: Günahkârlar, berzah âlemine girdiklerinde ve perde arkasının sırlarından bir bölümüne muttali olduklarında, kendi amellerinin neticesini görürler. Günah yükünün kendilerine yaptığı baskıyla pişman olurlar, dünyaya dönüp telafi etmeyi arzu ederler. Bu dünyada olduğu gibi suçlular, cezaya çarptırılacakları an, pişmanlık izhar ederler ve

1- age, s. 250.

2- Sefînetü'l-Bihâr, c. 2, s. 397.

3- age.

4- age.

5- İkbâlu'l-A'mâl, s. 651.

amellerini telafi etmek için çark ederler. Hâlbuki bu, onların sadece dillerindedir; zira dönmüş bile olsalar, gittikleri yolu sürdürceklerdir.

Bu konu, Müminun Sûresi 99-100. ayetlerde, onların yersiz temennilerine kesin bir cevap niteliğinde şöyle geçmektedir: **“Hayır! bu sadece onun söylediği (boş) bir lâftır.”** (Gönülden değil, dille söylenen boş bir sözdür. İlâhi takdir bu şekilde değildir.)

Buna benzer bir konu, Münafikun Sûresi 10. ayette de geçer.

Bu ayetler, Allah’ın bu dünyada verdiği mühletten istifade etmeleri için Müslümanlara bir ikazdır, çünkü ölüm gelip çattığında geri dönme ve erteleme olmayacaktır.

Bu yüzden bazı dindar ve zahid kimseler, kendi evlerinde kabir kazarak zaman zaman içine girip yatarlar ve kendi kendilerine şöyle derlerdi: “Farzet ki öldün ve kabre konuldun. Allah’tan, hayır amel işlemen için, seni dünyaya döndürmesini temenni ediyorsun.” Daha sonra dışarı çıkarak kendilerine şöyle derlerdi: “Şu an Allah sana lütfedip bu dünyaya geri gönderdi. Öyleyse, bu andan sonra Allah yolunda adımlarını dikkatli at ve kendini ıslah et ki, ölüm anında Allah’tan, dünyaya döndürülüp amellerini telafi etmen için temennide bulunmayasın. Eğer böyle temennide bulunursan çok kesin bir cevap duyarsın: “Hiçbir zaman dönüş yoktur.”

Allame Gazali *İhyâu’l-Ulûm* adlı kitabında şöyle nakleder: “(Hace Reb’ olarak tanınan) Reb’ İbn Huseym, evinde bir kabir kazmıştı. Her ne vakit kalbinde gaflet ve sertlik hissetse, kabre girip yatar ve saatlerce orada kalır ve sonra şöyle derdi: **“Rabbim! Beni geri gönder! Umulur ki, terk ettiğim salih amelleri işlerim.”**¹

1- Mü’minun: 99-100

Bu ayeti defalarca hüznü bir şekilde okurdu. Ardından kendisine hitaben şöyle derdi: “Seni dünyaya geri gönderdik. Öyleyse hayırlı amel işle!”¹

5- Berzahî Ruhların Bu Dünyayla İrtibatı

İnsanların ruhlarının, dünyadan göçtükten sonra bu dünyayla ara sıra irtibata geçtikleri, bilim ve din açısından ispat edilmiştir. Bilimsel ve deneysel yollarla ve hipnoz vasıtasıyla, geçmişte ölenlerin ruhlarıyla irtibata geçen bilim adamları vardır.

Örnek olarak, Londra Ruhsal Topluluğu Başkanı James Arthur Handlay, yazdığı “*Ruhlarla Bilimsel Bağlantı*”² adlı kitapta, ruhlarla irtibata dair nakledilen üç hadiseden sonra şöyle yazar: “34 olayın bir parçası olan bu üç olayı ben, 1 ½ rakamı altında not almıştım.”³

Bu kitapta, ölümlerin ruhlarıyla irtibat ve ölümden sonraki hayatla ilgili bilimsel konular ve yaşayan tanıklar ele alınmıştır. Bunlar, İslâmî inançların doğruluğu ve berzah âleminin varlığı hakkında günümüz bilim dünyasına göre yaşayan bilimsel bir tanıklıktır.

* * *

Genel bir bakışla tümünden şu netice çıkmaktadır: İnsanların ruhları, ölümden sonra bu âleme karşı tamamen yabancı kalmamakta, belki dünyanın durumundan az çok haberleri olmaktadır.

1- Behcetül'l-Âmâl, c. 4, s. 143.

2- Bu kitap, Batı dünyasında üç yıl zarfında 29 baskı yapmış, sonunda Kâzımî Halhâlî Bey'in girişimiyle Farsça'ya tercüme edilmiştir.

3- age,s. 183.

Burada, geçmiştekilerin ruhlarının bu dünya ile irtibatları hakkında birkaç rivayet ve olay aktaracağız:

1. İmam Cafer Sâdık (a.s) şöyle buyurur:

Şüphesiz ki (dünyadan göçen) mümin, ailesinin ziyaretine gelir. Hoşuna giden şeyleri görür, hoşlanmadığı şeyler ondan gizlenir. Kâfir ise, hoş olmayan şeyleri görür, hoşuna giden şeyler ondan gizlenir.¹

2. Yine İmam Cafer Sâdık (a.s) şöyle buyurdu:

Dünyadan göçen hiçbir mümin ve kâfir yoktur ki, öğle vakti kendi ailesini görmeye gelmesin. Ailesinin hayır işlerle uğraştıklarını gördüklerinde, Allah'a bu nimetten dolayı hamdedip şükrederler. Kâfir ise, aile fertlerinin iyi işlerle meşgul olduğunu gördüğünde, bu durum onun için pişmanlık ve hasret sebebi olacaktır.²

3. İshak İbn Ammar şöyle der:

İmam Kâzım'a (a.s): "Ölü kendi ailesiyle görüşüyor mu?" diye sordum.

İmam Kâzım (a.s) buyurdu ki: "Evet."

Sordum ki: "Zaman açısından ne kadar görüşüyor?"

İmam şöyle buyurdu: "O müminin Allah katında ne kadar makamı varsa o kadar. Her Cuma, her ay, her yıl bir defa."

Sordum ki: "Onlar aile fertlerini görmeye nasıl gelirler?"

İmam şöyle buyurdu: "Duvarların üstünde konan ve onları yukarıdan izleyen hoş bir kuş suretinde.

1- Furû-i Kâfi, c. 3, s. 230.

2- age.

Onları hayır ve iyilikte görürse sevinir, kötülük, darlık ve üzüntü içerisinde görürse kederlenir.¹

4. Yine İshak İbn Ammar şöyle der:

İmam Kâzım'a sordum: "Dünyadan göçen mümin, kabrinin kenarına gelip ziyaretle meşgul olan şahsı tanır mı?"

İmam cevaben buyurdu ki: "Evet o şahıs kabrin kenarında olduğu müddetçe onunla yakınlık kurar. Ama kabrin kenarından kalkıp gittiğinde, (ölü) kendi kabrinde yalnızlık hisseder."²

5. Abdullah İbn Süleyman şöyle der:

İmam Cafer Sâdık'a (a.s), Müslümanların kabirlerini ziyaret hakkında sordum.

Şöyle buyurdu: "Cuma günü kabirlerinin yanına giderek onları ziyaret et. Zira onlardan her kim sıkıntı ve darlıkta olursa, fecrin doğuşuyla güneşin doğuşu arasında, işlerinde genişleme ve rahatlama meydana gelir. Bu yüzden, her kim böyle bir günde onların ziyaretine giderse, bundan haberleri olur. Ama güneşin doğuşundan sonra serbest bırakılırlar." (Kendi aileleriyle görüşmezler.)

Bunun üzerine şöyle sordum: "Ölüler, kabir ziyaretine gelenlerden haberdar olup seviniyorlar mı?"

İmam buyurdu: "Evet, ziyaretçiler kabir ziyaretinden ayrıldıklarında, yalnızlık hiss ediyorlar."³

1- age. Kuşlar evinizin duvarlarına nasıl konar ve kolayca gidip gelirlerse, müminin ruhu da böyledir. Şu var ki onun ruhu bir kuşun görünümüne bürünür.

2- Furû-i Kâfi, c. 3, s. 228.

3- Bihâr, c. 6, s. 256.

Bu rivayete göre; Cuma gününün sabahı (sabah ezanı ile güneşin doğuşuna kadar) kabir ehlini ziyaret için en iyi vakittir.

6. Emirü'l-Müminîn Ali (a.s) şöyle buyurur:

Kendi ölümlerinizle görüşün, çünkü onlar sizlerin görüşmelerinizle sevinirler. Sizden her biriniz, anne ve babanızın kabri kenarında, hem onlar için, hem de kendiniz için duada bulunun. Kendi hacetinizi onların kabri kenarında Allah'tan isteyin.¹

Konunun özü şudur: Berzah âlemindeki ruhların, bu dünya âlemiyle olan irtibatları o kadar güçlü ve sıkıdır ki, bu ruhlar, dünyada neticelendirdikleri amellerin hemen ardından onlardan yararlanmaktadırlar. Onlar hesabına hayır yapan kimselerin hayrı hemen onlara ulaşmaktadır. Ölümlerin bu dünyadan yararlanmaları hakkında örnek olarak birkaç rivayetin zikredilmesi uygun olacaktır.

Ölümlerin, Kendi İyi Amellerinden Faydalanmaları

Berzah âleminin tehlikeli duraklarında, insanın kurtuluşuna sebep olacak şey, dünyada yaptığı hayırlı ameller veya başkalarının onunla bağlantılı olarak yaptıkları işlerdir.

Bu esasa göre, İmam Cafer Sâdık (a.s) şöyle buyurmuştur:

Mümin bir insanın cenazesini kabre koyduklarında, namazı onun (şeklen) sağ tarafında, zekâtı ise sol tarafında durur. İhsanı ona gölge yapar. Sabır ve istikameti de onlardan uzak bir noktada durur. Orada sabır, namaz, zekât ve ihsana der ki: "Dostunuzu koruyun, eğer onun kurtulmasında aciz kalırsanız, ben hazırım."²

1- Furû-i Kâfi, c. 3, s. 230.

2- Usûl-i Kâfi, c. 2, s. 90 (Bâbu's-Sabr, Hadis: 8).

Ebu Basir, İmam Muhammed Bâkır ve İmam Cafer Sâdık'tan naklederek şöyle der:

Müminin cenazesini kabre koydukları vakit, altı güzel suret onunla birlikte kabre girer. Biri sağ tarafında durur, diğeri sol tarafında, üçüncüsü onun suretinin karşısında, dördüncüsü arkasında, beşincisi ayağının kenarında, hepsinden daha güzel olan birisi de (altıncısı) başının üstünde durur... (ve bu düzen içerisinde sahibini korurlar.)

Hepsinden daha güzel olanı, diğer beş surete sorar: "Allah size hayrınızı versin, siz kimsiniz?"

Ölünün sağında bulunan: "Ben namazım."

Solunda bulunan: "Ben zekâtım."

Yüzüne karşı bulunan: "Ben orucum."

Arkasında bulunan: "Ben hacc ve umreyim."

Ayağının kenarında duran da: "Ben onun din kardeşlerine yaptığı iyiliklerim." der.

Ardından bu beş suret, tümünden daha nurani olana: "Hepimizden daha güzel ve sevimli olan sen kimsin?" diye sorarlar.

O, cevap olarak şöyle der: "Ben Muhammed (s.a.a) ve Ehlibeyti'nin velayetiyim."¹

Yine İmam Cafer Sâdık (a.s)şöyle der:

Kabir âleminde namaz, zekât, hacc, oruç ve biz risalet ailesinin muhabbet ve velayetinden soracaklar. Velayet makamı, kabrin bir tarafında durup namaz, oruç, zekât ve hacca şöyle der: "Eğer sizde bir eksiklik olursa, ben o eksikliği tamamlarım."²

1- el-Mehâsinu'l-Berkî, s. 288; Bihâr, c. 6, s. 266.

2- Furû-i Kâfî, c. 3, s. 241; Leâli'l-Ahbâr, c. 5, s. 31; Bihâr, c. 6, s.

Bu münasebetle, kabir âleminde insanın feryadına yetişerek, onun kurtulmasına ve güvende olmasına sebep olacak tek şey, onun hayırlı amelidir. Hz. Ali'nin de buyurduğu gibi:

“Her bir müslümanın üç dostu vardır:

1. Onlardan biri şöyle der: “Ben ölüm anına kadar seninleyim.” Bu, onun mal ve servetidir.

2. Biri de şöyle der: “Ben kabrin kenarına kadar seninle dostum.” Bu ise onu evlatlarıdır.

3. Fakat onlardan biri var ki, o da şöyle der: “Ben hayatta ve mematta, her zaman seninleyim.” Bu ise onun amelidir.”¹

Burada şu hikâyenin nakledilmesi uygun düşmektedir:

Derler ki: Nasreddin Hoca bir gün bir kabristandan geçerken, kendi kendine şöyle der: “Kendimi ölü şekline sokup bir kabre gireyim de orada neler olup bittiğini göreyim.” Kazılmış bir kabre girer. Hoca, oraya inip uzanarak kendini ölü gibi yapar. Tesadüfen, oradan katırlara binmiş birkaç kişi geçerler. Hoca katırların ayak seslerini duyunca Nekir ve Münker adlı meleklerin kendisine doğru geldiğini zanneder. Korkarak kabirden dışarı fırlar. Onun çukurdan fırlaması, katırların ürkmesine ve dolayısıyla sırtlarındaki yüklerin dökülüp saçılmasına ve binicilerinin yere düşüp yaralanmalarına sebep olur. Hoca'yı yakalarlar ve mükellef bir dayak atarlar.

Hoca inleye inleye evine döner. Eşi ona: “Neden elbiselerin böyle yırtılıp parçalanmış, nedir bu perişanlık?” diye sorar.

Hoca, ölüler âleminden haberdar olmak için kabre girme macerasını eşine anlatır.

1- Meânî'l-Ahbâr, s. 232.

Hoca biraz rahatladıktan sonra, eşi tekrar sorar: “Şimdi kabirde neler olup bittiğini bana haber verir misin?”

Hoca şöyle der: “Eğer birilerinin katırını ürkütmezsen, hiç kimsenin seninle işi yoktur!”

Bu bahsi, Resul-i Ekrem’in (s.a.a) şu dikkat çekici hadisiyle tamamlayalım:

İnsanın ölümünden sonra yedi şeyin sevap ve mükâfatı ona yazılır:

1. Diktiği bir ağaç (halk onun meyvesinden yararlanmaktadır),
2. Kazdığı bir kuyu (halk onun suyundan yararlanmaktadır),
3. Suyun akması için hazırladığı bir ark,
4. Yaptırdığı bir cami,
5. Kendi eliyle yazdığı (bastırdığı) bir Kur’ân,
6. Geride bıraktığı ilim,
7. Kendisinden sonra onun için mağfiret ve af dileyen salih bir evlat.¹

Şunu da söylemekte fayda var: Dünyadan göçen insanın, berzah âleminde kendi amellerinden yararlanmakta olduğu gibi, kötü amellerinin izleri de berzah âleminde ona ulaşip incitecektir. Resul-i Ekrem (s.a.a), bir hutbesi esnasında şöyle buyurmuştur:

Her kim kötü bir sünnet (yol) ihdas eder ve ölümünden sonra o kötü sünnetle amel edilirse, onun günahı ve o sünnetle amel edenlerin günahı, amel edenlerin günahından hiçbir şey azalmaksızın onun (sünneti koyanın) boynunadır.²

1- Mecmûa-i Verrâm, c. 2, s. 110.

2- Mîzânu'l-Hikme, c. 4, s. 566; Buna benzer bir çok rivayet, Bihâr’da, c. 6, s. 293-294 bulunmaktadır.

Ölüye Bağışlanan Ameller

Şuna da dikkat edilmesi gerekir ki; hacc, sadaka, oruç vb. gibi iyi ve hayırlı işlerin, ölüye niyabeten (ölünün yerine) yerine getirilmesi, mükâfat ve sevabı gerektirir ve bu mükâfatlar ve faydalar berzah âleminde ölüye ulaşacaktır.

İmam Cafer Sâdık'ın (a.s) talebelerinden biri olan Muaviye İbn Veheb şöyle der:

İmam Cafer Sâdık'a: "Kişinin ölümünden sonra, ona ulaşan şey nedir?" diye sordum.

Cevap olarak buyurdu ki: "Ona niyabeten yapılan hacc, sadaka ve oruç ulaşır."¹

İmam Rıza (a.s) da şöyle buyurur:

Hiçbir mümin yoktur ki bir müminin kabrini ziyaret eder de Kadr Sûresi'ni yedi defa okursa, Allah o kabir sahibini bağışlamış olmasın.²

Resul-i Ekrem (s.a.a) şöyle buyurur:

Dirilerin, ölülere hediyeleri, dua ve istiğfardır.³

Derler ki: Horasan'da bir kral dünyadan göçer, oğlu onu rüyada görür ve ona şöyle der: "Ey Kral!"

Baba ona: "Bana kral deme! Çünkü benim krallığım ve saltanatım elimden çıktı. Aksine bana "Ey esir!" de, ey merhametli oğlum! Her yemek yediğinde bana da ulaşır. Şöyle ki; o yemekten az bir şeyi, sevabı bana ulaşması niyetiyle köpeklere ve kedilere ver. Zira bu bağışlara çok ihtiyacım var."⁴

1- el-Mehâsinu'l-Berkî, s. 72; Bihâr, c. 6, s. 296.

2- Mehaccetu'l-Beyzâ, c. 8, s. 290.

3- age, s. 291.

4- ed-Dîn Fi Kasas, c. 2, s. 63.

Hz. Ali'nin Ölülerle İrtibatı ve Yakınlığı

Berzah âlemindeki ölülerin, dünya hayatıyla ve yaşayanların onlarla irtibatları hususunda çok söz vardır. Biz bu irtibatlara dair örnekleri, bu kitabın beşinci bölümünde, hikâyeler adı altında zikrettik. Aşağıdaki hikâyeye dikkat buyurun:

Hz. Ali'nin (a.s) has dostlarından biri olan Habbe-i Urenî şöyle der: “Ben Kufe şehrinde Hz. Ali'nin huzurundayken, onunla Kufe'nin arkasına (Necefü'l-Eşref'e) doğru yola koyulduk. Hazret Vadi-i Selam'da durakladı. Gördüm ki bir toplulukla irtibat kurmuş gibi konuşuyor. Ben de ona uyararak ayakta durmuştum. (Bu durumdan) yorularak oturdum. Öyle ki usanmış ve bıkmış bir halde tekrar kalkıp ayakta durdum, ben usanıp bıktığım halde İmam Ali (a.s) öylece ayakta durmuş, (görünmeyen fertlerle konuşuyordu). Ben tekrar kalktım ve oturdum, başıma sardığım sarığı toplayıp hazrete arz ettim: “Ey Müminlerin Emiri! Kalbim, o kadar uzun ayakta durmana sızladı; biraz istirahat etmez misin?” Daha sonra cübbemi, oturması için yere serdim.

Hz. Ali (a.s) şöyle buyurdu: “Ey Habbe! Bu (uzun dikiliş), müminlerle konuşmak ve onlarla dostluk içindi.”

Arz ettim ki: “Ey Müminlerin Emiri! Ölüler de konuşup dostluk kuruyorlar mı?”

İmam buyurdu: “Evet! Eğer senin gözünün önünden perde kalksa, onları görürsün. Halka halka oturmuşlar, sarıklı veya başka bir şeyli, sırtlarını veya baldırlarını birbirine vermişler, oturup sohbet ediyorlar.”

Arz ettim: “Onlar ruh mu, yoksa cisim midirler?”

İmam buyurdu: “Onlar ruhtur. Hiçbir mümin yoktur ki dünyanın neresinde ölürse ölsün onun ruhuna: “Vadi-yi Selam'a ulaşması (yani orada olması için)” denilir.” Daha

sonra şöyle buyurdu: “Gerçekten o (Vadiy-i Selam), Adn cennetinde bir yerdir.”¹

Bir Arifin Vadiy-i Selâm’daki İrtibatı

Arif, fakih ve seçkin biri olan Merhum Ayetullah Hacı Şeyh Muhammed Takî Âmulî, Merhum Ayetullahî'l-Hakk Hacı Mirza Ali Ağa Gazî'nin (el-Mizan tefsirinin sahibi Allame Tabatabâî'nin üstadı) ilk dönem talebelerinden biriydi. Merhum Ayetullah Âmulî şöyle nakleder: “Ben Necefü'l-Eşref'te defalarca Merhum Mirza Ali Ağa Gazî'nin, iki-üç saat Vadiy-i Selam mezarlığında oturduğunu gördüm. Kendi kendime derdim ki: “İnsan oraları ziyaret edip dönmeli, bir Fatiha okuyarak ölülerin ruhlarını sevindirmeli, sonra da daha zaruri işlerle meşgul olmalıdır.”

Bu tenkit her zaman benim kalbimdeydi ve hiç kimseye de bunu açmamıştım. Hatta en samimi dostlarım olan Gazî Tabatabâî'nin talebelerinden birisine de bunu söylemedim.

Bir müddet geçti. Her gün üstadımın huzurundan yararlanmak için hizmetine giderdim. Ta ki Necef-i Eşref'ten İran'a dönmek için karar aldım. Ama bu yolculuğun uygun olup olmadığı hakkında şüphem vardı. Bu niyet de benim zihnimdeydi ve hiç kimsenin bundan haberi yoktu. Bir gece yatmak istediğimde, odada, yerde birkaç ilmî ve dinî kitap vardı. Tabiatıyla yatarken ayaklarım o kitaplara doğru uzanırdı. Kendi kendime: “Kalkıp yerimi değiştirsem mi, yoksa gerekmez mi?” diye düşündüm. Çünkü kitaplar tamamen benim ayaklarımın karşısında değil, aksine biraz yukarısında bulunmaktaydı. Bu ise kitaplara saygısızlık değildi. Nihayet saygısızlık olmadığına kani olup o şekilde yattım.

1- Furû-i Kâfi, c. 3, s. 243.

O gecenin sabahı, üstadım Gazî'nin huzuruna giderek selam verdim. Selamıma karşılık vermeden önce şöyle buyurdu: "Senin İran'a gitmen doğru değildir. Ayaklarını kitaplara doğru uzatman da saygısızlıktır."

Ben gayri ihtiyarî, hayretler içinde kaldım ve dedim ki: "Efendim, siz bunları nereden bildiniz, nereden bildiniz?"

Cevap olarak buyurdular: "Vadiy-i Selam'dan öğrendim."

Üçüncü bölümün sonu

t.me/caferilikcom

<https://t.me/caferilikcom>

www.caferilik.com

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

HADİSLERDE BERZAHIN ÖZELLİKLERİ

Burada berzah âlemi ve özelliklerine daha çok aşına olmak için, örnek olarak birkaç hadisi zikredip bunlar hakkında kısa açıklamalar yapacağız.

1- İmam Musa Kâzım (a.s) şöyle buyurur:

Bizi sevenler ve bize tabi olanlardan her kim Kur'ân'ı tamamen öğrenmeden ölürse, Allah Teâlâ'nın onun derecesini yüceltmesi için, kabirde ona Kur'ân'ı öğretirler. Çünkü cennetin dereceleri Kuran ayetleri miktarıdır. Ona denir ki: "Oku ve yüksel." O da okur (ve cennetin derecelerinde) yükselir.¹

Berzah Âleminin Varlığının Felsefesi:

Bu rivayet ve benzerlerinden anlaşıldığı gibi, berzah âleminin varlık felsefelerinden birisi şudur: Orada, müminlerin bir kısım eksik kalmış eğitim ve öğretimi telafi edilmektedir. Orasının, salih amel işlenecek yer olmadığı doğrudur. Ama marifet ve bilginin daha çok olmasının ve tekâmülün artmasının ne sakıncası olabilir!

Berzah âleminde nefislerin olgunlaşması hakkında birçok rivayet nakledilmiştir. Örneğin: Hz. Peygamber (s.a.a) şöyle buyurmuştur:

1- Furû-i Kâfi, c. 2, s. 606 (Bâbu Fazli Hâmili'l-Kur'ân, Hadis: 10).

Bilmelisiniz ki, mümin şiamızın çocuklarını Hz. Fatıma (s.a) terbiye eder.¹

İmam'dan (a.s) gelen rivayetin bir yerinde Hz. Peygamber'in miracı hakkında şöyle geçer:

Resul-i Ekrem (s.a.a), miraç gecesi bir yerden geçerken bir ihtiyarın ağaç altında oturduğunu ve etrafında da bir grup çocuğun olduğunu görür. Cebrail'e: "Bu ihtiyar kimdir?" diye sorar.

Cebrail: "Bu ihtiyar, baban İbrahim Halil'dir."

Peygamber: "Bu çocuklar kimindir?"

Cebrail: "Bunlar müminlerin çocuklarıdır ki Hz. İbrahim (a.s) onlara yemek veriyor."²

2- İmam Cafer Sâdık (a.s) şöyle buyurur:

Her kim üç şeyi inkar ederse bizim şiamızdan değildir:

- Peygamberin miracı,
- Kabir suali,
- Şefaât.³

Kısa izah: Bu rivayette berzah âleminin özelliklerinden biri olan **kabir suali**, İslâm'ın kesin inançlarından biri sayılmış, **miraç** ve **şefaât** ile aynı sırada yer almıştır. Bu da şunu gösteriyor ki; berzah âleminin varlığına inanış, İslâm'ın şart ve zaruretlerinden biri sayılır. Öyle ki bunu inkâr, öz on dört masum Şiiliğinin ve İslâm'ın sınırından dışarı çıkmaya sebep olur.

3- İmam Cafer Sâdık (a.s), dostlarından birine söylediği sözünde şöyle der:

1- Bihâr, c. 6, s. 229.

2- Şeyh Sadûk, Emâlî, s. 269-271.

3- Bihârul-Envâr, c. 6, s. 223.

Ama kıyamette sizin hepiniz şefaati kabul edilen Peygamberin şefaatiyle veya vasisinin şefaatiyle cennette olacaksınız. Ama Allah'a yemin olsun ki sizin için berzah âlemi konusunda korkuyorum.¹

Yine İmam Cafer Sâdık (a.s) şöyle buyurur:

Allah'a yemin olsun ki ben, sadece sizin berzahınızdan korkuyorum.

Yine şöyle buyurmuştur:

İşler bizim elimize verildiğinde, biz size şefaet etmeye daha layığız.²

Kısa izah: Bu rivayetlere göre, Allah'ın velilerinin berzah âlemindeki şefaati mahduttur. Orada şefaatinin olmaması yüzünden korku ve üzüntü vardır. Diğer taraftan birçok rivayetlere ve (Ehlibeyt'in duygulu şairi) Seyyid Himyerî'nin kıssası gibi kıssalara göre, ölüm anında müminlerden bazıları, Peygamber (s.a.a) ve Ehlibeyt'in (a.s) has ve kurtuluş bahşeden lütuflarına mahzar olacaklardır. Bu has lütfu, onların şefaati olarak kabul edebiliriz. Bu durumda şöyle bir soru ortaya çıkmaktadır: Rivayetlerdeki bu ikilem arasında nasıl bir uyum sağlayacağız?

Cevap: Berzah âleminde genel anlamda herkes için şefaet yoktur. O halde gurura kapılmadan, berzah âleminin şefaatine gönül bağlayıp ümitlenmemek gerekir. Ama sâdikça uğraşlar ve ihlâslı çabalarla, bu dünyada kendi günahlarını telafi edebilecek olan özel kişilere şefaet olacaktır.

Buna göre, berzah âlemindeki şefaati olumsuzlayan rivayetlerden kasıt, kıyamet gününün şefaati olan genel şefaattir. Buna karşılık berzah âleminde, evliyaullaha has bir

1- Furû-i Kâfi, c. 3, s. 242.

2- Nûru's-Sekaleyn, c. 3, s. 553; Bihâr, c. 6, s. 214.

lütuf olan şefaati olumlayan rivayetlerden maksat ise, seçkin ve saygın fertlerle sınırlı olup onlara hastır.

4- Hz. Peygamber (s.a.a) şöyle buyurur:

Sizden birisi ölürse, kendisine, sabah-akşam gideceği yer gösterilir. Eğer cennet ehli ise, yeri cennetten, eğer cehennem ehliyse, cehennemden, ona şöyle denir: "Allah kıyamet gününde, seni diriltene kadar bu yer senin yerindir."¹

Kısa izah: Bu hadis, berzah cennetinin ve cehenneminin varlığını açıklamakta; insanlara, sabah-akşam kendi yol ve yöntemlerine uygun olarak varacakları yerin gösterileceğini aktarmaktadır. Onlar, berzah âleminde ya azaptadırlar yahut da ilahi nimetlerle meşguldürler.

5- Birisi İmam Hasan'a (a.s) "*Ölüm nedir?*" diye sorduğunda, buyurdu ki:

Ölüm, müminlere gelen en büyük sevinçtir. Çünkü onlar zahmetli evden ebedi nimetlere doğru hareket ediyorlar. Kâfirlere gelen ise en büyük azaptır. Çünkü kendi cennetlerinden çıkıp hiçbir zaman yok olmayacak ebedi ateşe gideceklerdir.²

6- İmam Cafer Sâdık şöyle buyurur:

Kabrin her gün bir sözü vardır; şöyle der: "Ben gurbet eviyim, vahşet eviyim, ben böceklerin eviyim, ben kabirim, ben ya cennet bağlarından bir bağ veya cehennem çukurlarından bir çukurum."³

7- İmam Cafer Sâdık (a.s) yine şöyle buyurur:

İnsan dünyadan göçtüğü vakit, onu kabrinin içine koyarlar. Karşısında birisi belirip şöyle der: "Ey efendimiz! Biz üç şeydik:

1- Mecmau'l-Beyân, c. 8, s. 526.

2- Bihâr, c. 6, s. 153.

3- Furû-i Kâfi, c. 3, s. 240.

- Senin rızkın ki, ecelinin kesilmesiyle kesildi.
- Senin ailen ki, seni buraya kadar bırakıp yüz çevirip gittiler.
- Ben senin amelinim. Her ne kadar senin yanında bu ikisinden daha değersiz olsam da her zaman seninleyim.¹

8- Bir gün Allah'ın Elçisi (s.a.a), bir gün önce defnedilen bir şahsın kabri kenarından geçerken, onun yakınlarının kabrin kenarında toplanıp ağladıklarını gördü. Hz. Peygamber (s.a.a) onlara şöyle buyurdu:

Sizin hor gördüğünüz iki rekât hafif namaz kılmanız, bu kabir sahibi için dünyanın tümünden daha iyidir.²

Kısa izah: Ölüye ağlamak ne bir derde devadır, ne ölünün sevaba erişmesine ve ne de onun sevinmesine sebep olur. Gerçekten eğer birisinin kalbi ölü için acı çekiyorsa, onun hayrına iyi amel işleyip ölünün ruhuna hediye etmeli, onu sevindirmelidir. Örneğin: İki rekât namaz kılarak, sevabını ölüye hediye etmelidir. Çünkü yukarıda zikredilen rivayete göre, bunun sevabı tüm dünyadan daha hayırlıdır.

9- İmam Cafer Sâdık (a.s) buyurmuştur:

Mümin dünyadan göçtüktan sonra ona şöyle denilir: "Dünya dertlerinden kurtuldun. Şu anda Allah'ın Resulü (s.a.a), Ali (a.s) ve Fatıma (s.a) senin önündedirler."³

10- Yine İmam Cafer Sâdık (a.s) buyurur:

1- Furû-i Kâfi, c. 3, s. 242.

2- Mecmûa-i Verrâm, c. 8, s. 13 (Mîzânu'l-Hikme'nin nakline uygun).

3- Bihâr, c. 6, s. 184.

Kabre baktığın vakit şöyle de: “Allah’ım, bu kabri cennet bağlarından bir bağ kıl, onu cehennemin çukurlarından bir çukur kılma.”¹

11- Hz. Ali (a.s) şöyle buyurur:

Eğer ölülerin gördüklerini sizler görseydiniz, vahşete düşüp korkardınız, hak sözü duyarken itaat ederdiniz. Ama onların gördükleri sizlere örtülüdür. Yakın zamanda perdeler kenara çekilir, siz de görürsünüz.²

Kısa izah: “Onların gördüklerini siz de görseydiniz” cümlesiyle, ölüm anında insanın gözünün önünden perdenin kalkması ve kişinin gerçekleri açıkça görmesi ifade edilmektedir.

Meşhur bilgin İbn Ebi’l-Hadid: “Ölüm anında, insanların İmam Ali’yi (a.s) görmeleri kastedilmiş olabilir.” der. Daha sonra da İmam’ın Haris Hemdani’ye okuduğu şiirleri nakleder. O şiirlerin ilk iki mısrası şöyledir:

Ey Haris Hemdani kim ölürse görür beni,

İster mümin, ister münafık olsun.

Onun gözü beni görür, ben ise onu tanırım.

*Onu, bizzat, ismiyle ve yaptıklarıyla tanırım.*³

Daha sonra İbn Ebi’l-Hadid şöyle der: “Hz. Ali’nin yukarıdaki (22. hutbede geçen sözü) kabir azabının gerçek olduğuna şahittir. Biz Mutezile topluluğu olarak bu inançtayız. Ama muhalifler, yani Eş’ariler onu inkâr ederler.”⁴

1- Bihâr, c. 82, s. 53.

2- Nehcü’l-Belâğa, Hutbe: 20.

3- Bu hikaye daha önce zikredildi.

4- *İbn Ebi’l-Hadîd*, Şerhu Nehci’l-Belâğa, c. 1, s. 298-299.

12- Birisi Resul-i Ekrem'e (s.a.a): "Azrail, müminin ruhunu nasıl alır?" diye sorar.

Hız. Peygamber (s.a.a) cevaben şöyle buyurur:

Azrail, müminin ruhunu almak için ona geldiğinde, itaatkâr kulun, sahibi karşısında durduğu gibi durur. Yanındakilerle birlikte müminin yanına gelirken ona selam verir ve cenneti müjdeler.¹

13- Hız. Peygamber (s.a.a) şöyle buyurur:

Her kim Muhammed ve Ehlibeyt sevgisi üzere ölürse şehit ölür. Bilmelisiniz ki birisi, Muhammed ve Ehlibeyt sevgisi üzere ölürse, ölüm meleği (Azrail) onu cennetle müjdeler. Daha sonra Nekir ve Münker (kabir âleminde) ona cennet müjdesi verir.²

İmam Muhammed Bâkır (a.s) şöyle buyurur:

Her mümin ve kâfirin amelleri, kabre konduklarında Hız. Peygamber, Hız. Ali ve diğer imamlara sunulur.³

Dördüncü bölümün sonu

1- Bihâru'l-Envâr, c. 6, s.167.

2- Tefsîru'l-Keşşâf, c. 4, s. 220.

3- Bihâr, c. 6, s. 183.

BEŞİNCİ BÖLÜM

BERZAH ÂLEMİYLE İLGİLİ 37 HİKÂYE

1- Yalancının Berzah Âlemindeki Azabı

Hız. Peygamber (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Bir şahıs yanıma gelerek bana “Kalk!” dedi. Ben de kalktım ve onunla bir yere gittim. Oradaki iki kişiden birinin oturmuş, diğerinin de ayakta durduğunu gördüm. Ayakta duran şahsın elinde büyük bir demir maşa vardı. Oturan şahsın ağzından tutmuş iki tarafa çekiyordu. Öyle ki, ne tarafa çekse, oturan şahıs da o tarafa eğiliyordu. Beni çağırıp yerimden kalkmamı isteyen şahsa, “Bu sahne nedir?” diye sordum.

Şöyle cevap verdi: “Şu oturan şahıs, dünyada iken yalancılardandı. (Dünyadan tövbe etmeden göçtüğü için) şimdi bu âlemde (berzahta) kıyamet kopuncaya kadar, bu şekilde azap görecektir.”¹

2- Berzah Âleminin Görünümü ve Beni Ümeyye'nin Meshi (Şekil/Tabiat Değiştirmesi)

İmam Cafer Sadık (a.s) şöyle der: “Bir gün babam Muhammed Bâkır (a.s), Kâbe'nin yanında birisiyle konuşurken, ansızın timsaha benzer bir canlının sıçrayarak

1- el-Mehaccetu'l-Beyzâ, c. 5, s. 241.

ağzını açtığını görür. Babam o şahsa: “Bu hayvanın ne dediğini biliyor musun?” der. O şahıs da “Bilmiyorum” diye cevap verir.

Bunun üzerine İmam Muhammed Bâkır (a.s) şöyle buyurur: “(Bu, berzah âleminden bir enstantanedir. Beni Ümeyye’den birisi, ölüp bu şekle dönüşmüştür) ve şöyle demektedir: “Eğer üçüncü halifeye bir şey dersen, ben de Hz. Ali’ye hakaret ederim.”

Daha sonra şöyle buyurdu: “Ümeyye oğullarının tümü, öldükleri vakit bu canlı yaratığa (timsaha) benzer bir şekilde mesh oldular (şekil değiştirdiler). Bunlardan biri olan Abdülmelik İbn Mervan (Emeviler’in beşinci halifesi) da bu şekilde oldu. Hatta evlatları onu bu şekilde gördüklerinde, ne yapacaklarını sapıttılar. O (Mervan) aniden kayıplara karışmıştı. Onlar ise bir ağacın kabuğuyla kefenleyip, halkın haberi olmasın diye zahiren onu defnettiler.¹

3- Berzah Âleminde Allame Meclisi’nin Kurtuluşu

Büyük Alim Seyyid Nimetullah Cezairî (r.a), hicri 1111 yılında vefat eden Allame Muhammed Bâkır Meclisî (r.a) zamanındaki mümtaz âlimlerden biriydi. O İsfahan’a gelip Allame Meclisî’nin huzurunda bir çok ilim dalında tahsil görmüştür.

Cezairî, Allame Meclisî’nin ev halkından biri sayılacak kadar ona yakınlaşmıştı. Allame Meclisî’nin birçok talebesi ve hizmetçisi olduğundan, halk ve devlet tarafından da saygı görüyordu. Hayatı ve yaşam tarzı ise biraz teşkilâtlı bir görünüm arz ediyordu. Hatta bazılarına göre bu durum, İslâmî zühd ve dindarlığa zıt idi.

1- Bihâr, c. 6, s. 235.

Merhum Seyyid Nimetullah Cezâirî der ki: “Bir gün mütevazı bir tavırla Allame Meclisi’ye (r.a) şöyle bir hatırlatmada bulundum: “Ben sizin, dünyanın görünüşüne meyilli olduğunuzdan bahsetmek için çok küçüğüm. Fakat sizinle şöyle bir anlaşma yapalım: Hangimiz daha önce dünyadan göçerse, diğerinin rüyasına girsin ve sizin mi yoksa benim mi haklı olduğunu açıklasın.” Allame Meclisi bu öneriyi kabul etti. Bir müddet sonra Allame Meclisi dünyadan göçtü. Bütün halk onun cenaze ve yasıyla meşgul oldu. Ben bir hafta sonra kabrinin kenarına gidip Kur’ân ve dua okuduktan sonra, oracıkta uykuya daldım. Rüya âleminde gördüm ki; Allame Meclisi, üzerinde güzel elbiseler olduğu halde, heybetli bir çehreyle kabirden çıkıyor. Bu esnada Allame Meclisi’nin dünyadan göçtüğü aklıma geldi. Ellerinden tutarak dedim ki: “Efendim! Ahdettiğimiz üzere şimdi bana haber ver: Ben mi, yoksa siz mi haklısınız? Başınızdan neler geçti?”

Şöyle buyurdu: “Hastalandığım vakit, hastalığım yavaş yavaş bedenimin her yerine yayılıp şiddetleniyordu. Beni bu hastalıktan kurtarması için Allah’a razu niyaz etmeye başladım. Birden yüce bir şahıs yanıma geldi, ayaklarımın dibine oturdu ve durumumu sordu. Ona derdimin şiddetinden şikâyet ettim. Ellerini ayak parmaklarımın üzerine koydu ve: “Ağrılarını durdu mu?” dedi. Dedim ki: “Elini koyduğün yerin ağrısı bertaraf oldu.” Şahıs, ellerini bedenimin her yerine sürdü ve ağrısı yok oldu. Nihayet elini göğsümün üzerine koyduğunda, ağrılarımın hepsi gitti.

Gördüm ki cesedim evin bir köşesinde, kendim de diğer bir köşesindeyim. Perişan bir halde cesedime bakıyorum. Yakınlarım, komşular ve halk ağlıyorlar. Ben de onlara: “Çılgılık atmayın, ben dert ve hastalıklardan kurtuldum, neden ağlıyorsunuz?” diye sordum.

Ama onlar o şekilde ağlamaya devam ettiler, nasihatime kulak asmadılar. Daha sonra topluluk gelip cesedimi kaldırdı, yıkadı, kefenledi, namazımı kıldı ve kabrin kenarına koydu. Baktım bir kabir kazmışlar ve cesedimi içine koyacaklar; kendi kendime şöyle dedim: “Şimdi cesedimden ayrılıyorum ve onunla kabre girmeyeceğim.” Fakat cesedimi kabre koydukları vakit, cesedime karşı hissettiğim ilgi ve yakınlık sebebiyle kabre girdim. Halk da kabrin üstünü kapattı.

O esnada Hakk'ın münadisi seslenerek: “Ey Kulum Muhammed Bâkır, bugün için ne getirdin?” Ben iyi amellerimi saydım, kabul olunmadı (yani fevkalade ve kâmil manada amel olarak kabul olunmadı).

O sesi münadiden tekrar duyduğumda, ıstırap çekip daraldım. Bu vaziyette iken, aklıma birden şu olay geldi: Bir gün binekle İsfahan şehrinin büyük çarşısında gezerken, bir grubun bir müminin etrafında toplandıklarını ve ondan talepleri olduğunu, ısrarla istediklerini gördüm. Ona vurup küfrediyorlardı. Zavallı şöyle diyordu: “Şu an elimde bir şey yok. Bana biraz mühlet verin.” Hiç dinlemeden ona eziyet ediyorlardı. Ben de öne atılıp: “Bırakın onu, borçlarını ben ödeyeceğim” dedim, bıraktılar. Borcunu ödedim ve onu evime getirip ikramda bulundum.

Bu olay aklıma geldi ve: “Ey Allah'ım, böyle bir amelim var.” dedim (ve kabul ettiler). Emredildi, kabrimden cennete bir kapı açıldı ve sayısız ilahi nimetlere gark oldum. Şimdi de müminlerin dualarından ve ziyaretlerinden faydalanmaktayım. Ben onları görüyorum, ama onlar beni görmüyorlar.”

Bu durumda ey Seyyid (Nimetullah Cezâirî), eğer dünya hayatında mali durumum iyi olmasaydı, bir mümini onların elinden nasıl kurtarabilirdim. Sonucunu da burada bu şekilde alıyorum.”

Seyyid Nimetullah der ki: "Uykudan uyandıktan sonra anladım ki Allame Meclisi'nin bu dünyada yığdığı şeyler, halkın ve İslam'ın maslahatı içindir ve onun kurtuluşuna vesile olmuştur."¹

4- Kabir Azabından Bir Örnek

İmam Cafer Sâdık (a.s) buyurmuştur ki: "Ahbâr'dan (Yahudilerin alimlerinin iyilerinden olan) birisi dünyadan göçtü. Kabir âleminde (melekler) onu oturtular. Meleklerden bir kaçı ona: "Sana yüz kırbaç vurmak istiyoruz." dedi. O da: "Gücüm yetmez." diye cevap verdi.

Dediler ki: "O zaman 99 kırbaç vuracağız." Yine onlara: "Gücüm yetmez." diye cevap verdi.

Bu şekilde (adam iyi birisi olduğu için) birer birer azalttılar. Sonunda "Mutlaka bir kırbaç vurmalyız." dediler.

O adam da: "Niye , ne yapmışım ki?" dedi.

Şöyle dediler: "Çünkü sen bir gün namazı abdestsiz kılmışsın ve bir mazluma da yardım etmeden geçip gitmişsin. Bu ikisinden dolayı muhakkak bir kırbaç yemelisin."

Adama öyle bir kırbaç vurdular ki, onun etkisiyle kabri ateşle doldu (kabrinden alevler çıktı)."²

5- Cenazenin Üstündeki Köpek

"Meâd Şinâsî" (Ahireti Tanımak) kitabının yazarı Allame Seyyid Muhammed Hüseyin Hüseyinî şöyle nakleder: "Doktor Hüseyin İhsan adında bir dostum vardı. Kışları altı ay Kerbela'ya gider, orada kalırdı. Orada

1- Muntehabu't-Tevârih, s. 752-753 (Ravzâtu'l-Cennât'tan naklen).

2- Şeyh Sadûk, Sevâbu'l-A'mâl, s. 111; Bihâr, c. 6, s. 221.

muayenehanesi de vardı. Fakirlerden ücret almayan çok hayır sever biriydi. Yaklaşık on beş yıl önce dünyadan göçtü.

Bu adam, şöyle bir olayı anlatırdı: Ziyaret için Kâzimeyn'e müşerref olurken, Dicle Nehrinin kenarından bir cenazeyi arabayla getirdiklerini gördüm. Cenazeyi arabadan indirip İmam Musa Kâzım ve İmam Muhammed Takî'nin mutahhar haremine götürüyorlardı. Ben de hareme gidiyordum. Cenazenin peşine takıldım. Birden korkunç siyah bir köpeğin, cenaze üzerinde oturduğunu gördüm ve çok şaşırdım. Kendi kendime: "Cenazenin üstündeki bu köpek de neyin nesi?" dedim. Fakat bu köpeğin, ölünün berzahî bedeni olduğunu ve hariçten bir köpek olmadığını düşünmemiştim. Orada bulunan şahıslara: "Cenazenin üstündeki nedir?" diye sorduğumda, "Bir şey değil, gördüğün gibi bir parça." dediler. O vakit, gördüğüm köpeğin, bu cenazenin sahibinin berzahî ve misalî sureti olduğunu, bunu da sadece benim gördüğümü, diğerlerinin görmediğini anladım ve bir şey söylemedim. Cenazeyi imamların bulunduğu avluya götürdüler. Avluya girdikleri vakit, köpeğin tabutun üstünden indiğini ve avlunun dışında bir köşede durduğunu gördüm. Tabutu kabrin çevresinde dolandırıp dışarıya çıkardıklarında, köpeğin tekrar cenazenin üstüne çıkıp oturduğunu gördüm.

Cenaze sahibinin günahkâr ve hak tanımaz birisi olması dolayısıyla berzahî şekli, köpek suretinde tecessüm etmişti. Merhum Doktor Hüseyin İhsan batnî bir sefaya ve pak bir zihne sahip olduğu için berzahî bir göze (basirete) nail olmuştu ve diğerlerinin göremeyeceği şeyi görüyordu.¹

1- Meâd Şinâsî, c. 2, s. 218-219.

6- Ayetullah Hâirî'nin (r.a) Kerbela'ya Özel İlgisi ve Berzah Âleminde Maksadına Ulaşması

Kum İlim Havzası'nın kurucusu Merhum Ayetullah Hacı Şeyh Abdülkerim Hâirî (r.a) yetmiş-seksen yaşlarındayken, hicri şemsi 1315 yılının Behmen'inde (hicri kameri 17 Zilkade 1355) vefat etmiştir.

Mübarek kabri, Kum'da, Hz. Masume (s.a) kabri yanındaki Balaser Camii'ndedir.

Tahsil ve tedrisat dönemi Necef-i Eşref, Samerra, Kerbela ve daha sonraları da Erak ve Kum kentlerinde geçmiştir. Bu büyük zat, hicri 1340 yılında Kum'a gelmiştir.(Mübarek ismi olan "Şeyh Abdülkerim el-Hâirî el-Yezdî"nin, ebced hesabıyla 1340 olması çok ilginçtir.)

Bu yıl Kum İلميye Havzası'nı kurmuş ve Mübarek Kum Kenti'nde geniş bir havza-i ilmiye binası dikmiştir.

Onun, Kerbela'ya özel bir alakası vardı. Her zaman şöyle derdi: "Ben yine Kerbela'ya gitmek istiyorum. İstek de gençler için ayıp değildir." derdi. (Bu sözü şaka şeklinde söylerdi.)

Şöyle buyururdu: "Maalesef Kerbela'ya gidemiyorum. Çünkü üzerimde halkın maddi ve manevi yükleri var." Gerçi ömrünün sonuna kadar Kerbela'ya gidemedi, ama rüyada o büyük zatın ruhunun, vefatından sonra Kerbela'ya ve diğer ziyaret yerlerine gittiği görülmüştür. Burada iki rüyayı zikredeceğiz:

1) Hacı Ağa Şemsu'd-Duhâ Eraki'nin anlattığına göre; Ayetullahi'l-Uzma Hacı Şeyh Abdülkerim Hâirî'nin vefat ettiği gece, rüyasında (Merhum Hâirî'nin ev işlerini idare eden) Hacı Mirza Mehdi Burûcerdî'nin, Ayetullah Hâirî'nin Erak şehrine gelip oradan Kerbela'ya gideceğine dair

kendisine telefon ettiğini görmüş. Şemsu'd-Duhâ rüyasında, Ayetullah Hâîrî'nin, Irak şehri yakınlarında bulunan Kerehrud'daki evine gelerek, bahçe duvarının kenarından göğe doğru yükseldiğini ve yanında bulunanlarla birlikte Kerbela'ya gittiklerini görmüştür.

2) Ayetullah Hacı Seyyid Ali Levâsânî, ki o zamanlar Nefes şehrinde idi, rüyasında Şeyh Abdülkerim Hâîrî'nin vefat ettiği gece halkın, cenazeyi karşılamak için Büyük Çarşı'ya ve Nefesü'l-Eşref kentinin giriş kapısına doğru hareket ettiklerini görür. Halkın neden dışarı çıktıklarını sorduğunda, "Şeyh Abdülkerim Hâîrî'nin cenazesini getirdiklerini" söylerler.

O gecenin sabahı Levâsânî Bey, Hz. Ali'nin ziyaretgâhının bahçesine gelir. Orada talebelere bir kısmının Kum kenti ve Şeyh Abdülkerim'in evi ve ailesi hakkında sohbet ettiklerini görür. Levâsânî onlara, "Neden Kum hakkında konuştuklarını" sorar. Onlar; "Şeyh Abdülkerim'in vefat ettiğinden haberin yok mu?" karşılığını verirler.¹

Bu husus da, berzah âleminden bir enstantanenin hakikati hakkındadır ve o büyük müçtehidin, ölümünden sonra muradına (Kerbela'ya gitmek) ulaştığını anlatır.

7- Hz. Peygamber'in (s.a.a), Bedir'de Öldürülenlerle Konuşması

Müslümanlar, Bedir Savaş'ında müşrikleri yenip zafer kazandıkları ve Kureys'in büyüklerinden bir topluluk öldürüldüğü vakit, Hz. Peygamber (s.a.a), düşmanın

1- Mecmûa-i Semînâr-i Ber-resî-i Mesâil-i Hovze (Havza-i İlmiyye'nin Sorunlarını Tetkik Semineri Tutanakları) s. 165 (Merhum Ayetullahi'l-Uzmâ Abdülkerim Hâîrî'nin oğlu merhum Ayetullah Hacı Şeyh Murtaza Hâîrî'den naklen).

cesetlerini Bedir kuyusuna atmalarını emretti. Ardından Peygamber (s.a.a), kuyunun başında durarak ölüleri hitaben şöyle buyurdu: “Sizler, Allah’ın Resülü için çok kötü komşular idiniz. O’nu Mekke’den sürgün ettiniz, dahası birlik olup onunla savaşa kalktınız. Şimdi de ben, Allah’ın bana vaat ettiğinin hak olduğunu gördüm.”

Ömer İbn Hattab dedi ki: “Ey Allah’ın Resülü! Ruhları bedenlerinden ayrılan cesetlerle konuşmanın ne faydası vardır?”

Peygamber (s.a.a) şöyle buyurdu: “Ey Hattab’ın oğlu! Sus! Allah’a yemin olsun ki sen, onlardan daha iyi duyuyor değilsin. Ben şöyle yüzümü onlardan çevirince, onlarla, ellerinde demir gürzlerle onları tutan melekler arasında bir mesafe kalmaz.”¹

Bu olay, bazı rivayetlerde de şöyle geçer: Hz. Peygamber (s.a.a), müşriklerin ileri gelenlerinin öldürülüp atıldığı kuyunun başına gelip onların bir bir adlarını zikretti ve şöyle buyurdu: “Ben Allah’ın bana vaat ettiğini gördüm ve hak buldum. Acaba sizler de size verilen vaadi hak buldunuz mu?”

Orada hazır bulunanlardan biri şöyle dedi: “Ey Allah’ın Resülü! Ölülerle mi konuşuyorsun?”

Peygamber (s.a.a) buyurdu: “Canım elinde olana yemin olsun ki onlar, benim sözümü sizlerden daha iyi duyuyorlar. Ama cevap veremiyorlar.”²

1- Bihâr, c. 6, s. 254.

2- *Gazâlî*, İhyâu Ulûmi’-d-Dîn, c. 3, s. 423; Kenzu’l-Ummâl, c. 10, s. 377.

8- Hz. Ali'nin, Ka'b ve Talha'nın Cenazeleriyle Konuşması

Hz. Ali, hilafeti döneminde Talha ve Zübeyr taraftarlarıyla Basra'da meydana gelen Cemel Savaşı'ndan sonra, ölümler arasından geçerken gözü aniden (Basra'nın sapkın kadısı) Ka'b İbn Sure'nin cenazesine ilişti. Ka'b, boynuna Kur'ân asarak akrabalarıyla birlikte düşman safında Hz. Ali'nin askerlerine karşı savaşmış ve bu sırada öldürülmüştü.

Hz. Ali orada hazır bulunanlara dedi ki: "Ka'b'ı oturtun." Onu oturtular. Hz. Ali ona hitaben şöyle buyurdu: "Ey Ka'b! Ben, Allah'ın bana vadettiğinin hak olduğunu gördüm. Sen de sana vadedilenin hak olduğunu gördün mü?"

Sonra da: "Ka'b'ın cesedini yatırın." buyurdu. Hz. Ali'nin gözü birden Talha'nın cesedine ilişti. İmam onu da oturttu. (Ka'b'a) söylediği sözün aynısını ona da söyledi. Daha sonra onun cesedinin de yere konulmasını emretti.

Orada hazır bulunanlardan biri: "Ey Müminlerin Emiri! İşitmeyen iki ölüye ne diyordun?" diye sordu.

Hz. Ali şöyle buyurdu: "Allah'a yemin olsun ki Bedir'de kuyuya atılan müşrikler, Peygamber'in (s.a.a) sözünü nasıl işitiyorlardıysa, bunlar da benim sözlerimi öyle işitiyorlar."¹

9- Amelin, Berzah Âleminde Bir Köpek veya Güzel Bir Genç Suretinde Tecessümü

Allame Şeyh Bahauddin Âmulî (r.a), bir gün İsfahan mezarlıklarından birinin odasında yaşayan uzlet, marifet ve

1- Bihâr, c. 6, s. 255.

zühhd ehlinde birini ziyarete gider. O zühhd ehli ârif kişi, Şeyh Bahâî'ye şöyle der: "Önceki gün bu kabristanda ilginç bir hadiseye şahit oldum: Bir cemaat gelip kabristanın falan mahalline bir cenazeyi gömüp gittiler. Birkaç saat sonra çok güzel bir koku hissettim ve bu kokunun, bu âlemin kokularından olmadığını anladım. Hayretler içerisinde kalmıştım. Sağıma-soluma bakınıp dururken, aniden, güzel yüzlü ve üzerinde temiz bir elbise olan bir gencin kabristandan geçtiğini gördüm. Kabre varıncaya kadar yürüdü. Kabrin üstüne oturur oturmaz gözden kayboldu. Sanki kabre girmişti.

Bir müddet sonra çok rahatsız edici ve kötü bir koku hissettim. Bu koku, bu dünyanın en kötü kokularından daha kötüydü. O tarafa baktığımda, bir köpeğin kabre doğru gittiğini ve orada kaybolduğunu gördüm. Şaşırdım. Durum bu merkezde iken, aniden o güzel yüzlü gencin, kabirden yaralı ve çok rahatsız bir halde dışarı çıktığını ve geldiği yoldan geri gittiğini gördüm. Ben de onu takip ederek yetiştim ve bu olayın hakikatini bana açıklamasını istedim.

Genç adam şöyle dedi: "Ben bu ölenin salih ameli idim. Kabirde onunla birlikte olmam emredildi. Gördüğün o köpek ise onun kötü ameliydi. Sahibimi korumak için onu kabirden kovalamak istedim, ama o köpek beni ısırıldı ve etimi parçalayarak bana galebe çaldı. Ben de çaresiz, kabirden dışarı çıktım. Gördüğün gibi yaralıyım ve o köpek benim sahibimle birlikte olmama engel oldu."

Şeyh Bahâî (r.a), bu ilginç hadiseyi o ariften duyduktan sonra şöyle dedi: "Doğru söyledin. Zira biz inanıyoruz ki insanların amelleri, kendilerine uygun şekillerde tecessüm edecektir."

10- Evladın Salih Ameli ve Kabir Azabının Babadan Bertaraf Olması

H.z. Resulullah'tan (s.a.a) şöyle nakledilir: "H.z. İsa (a.s), bir gün bir kabrin kenarından geçerken, (berzah gözüyle) o kabrin sahibine azap edildiğini gördü. Ertesi yıl yine oradan geçerken, o kabir sahibinden azabın kaldırıldığını gördü. Bunun üzerine Allah Teâlâ'ya şöyle arz etti: "Ey Allah'ım! Bir yıl önce bu kabrin kenarından geçerken sahibine azap edildiğini gördüm. Ama şimdi ondan azabın kaldırıldığını görüyorum. Bunun sebebi nedir?"

Allah Teâlâ ona şöyle buyurdu: "Ey Allah'ın Ruhü! Bu kabir sahibinin imdadına, salih evladı yetişti. (O çocuk) bir yolu düzeltilti ve bir yetimi barındırdı. Ben de onu, oğlunun yaptığı işten dolayı bağışladım."¹

11- Berzah Âleminin Haşır ve Neşirle Yoldaş Olması

Kays İbn Asım, Temim oğullarından bir toplulukla H.z. Peygamber'in (s.a.a) mübarek huzuruna geldi. Sahabeden Salsal İbn Delhemeş, Hazretin yanındaydı.

Kays şöyle arz etti: "Ey Allah'ın Resülü! Bize, yararlanacağımız bir nasihatte bulun. Zira biz sahrada yaşıyoruz (ve nasihate çok ihtiyacımız var)."

Peygamber (s.a.a) birkaç sözden sonra şöyle buyurdu: "Ey Kays! Ölüm gelip çattığında, bil ki seninle birlikte bir yakının da gömülecektir. O diridir, sen ise ölüsün. Eğer o kerim (yüce ve şahsiyetli biri) olursa, seni kıymetli bilir. Ama eğer leîm (alçak ve kötü biri) olursa, seni kendi başına bırakır. Haşrolduğunda onunla birlikte haşır olunursun, onunla birlikte sorulursun. Öyleyse kendine salih bir yoldaş

1- Şeyh Sadûk, Emâlî, s. 306.

bulmalısın. Çünkü eğer o salih birisi olursa, onunla dost olursun, eğer fasit birisi olursa ondan başka hiçbir şeyden korkmazsın. Birlikte olduğun o (yoldaş), senin amelindir.”

Salsal şöyle arz etti: “Gönlüm, bu sözün birkaç mısrayla söylenmesini çok isterdi. Bu şiir yanımızda olduğu müddetçe onunla etrafımızdaki Araplara övünürdük ve onu kendimize azık edinirdik.”

Peygamber (s.a.a) o (zamanın tanınmış şairi) Hassan İbn Sabit’in ardından oraya gelmesi ve bu sözleri şiire dökmesi için birisini gönderdi.

Kays şöyle der: “Daha Hassan gelmeden, Peygamber’in (s.a.a) sözlerini şiir şeklinde düzenleyip Peygamber’e (s.a.a) arz ettim: “Sanırım sizin sözlerinize uyan birkaç şiirim var.” Peygamber, “Söyle!” dedi.

Ben de söyledim:

Âkıbetini dostum, düşündün mü ne olacak?
Mezarda arkadaşın ancak amel olacak.
Mezar ve mahşerine iyi arkadaşlar seç
Hak rızası olmayan amelleri yapma, geç.
Herkes bir misafir, dünya misafirhane.
Bundan gafil olursan, kalırsın yane yane.¹

12- Muaviye’nin Berzah Âlemindeki Azabı

İmam Cafer Sadık (a.s) şöyle buyurur: “Babamla birlikte Uşfan (Mekke’nin yakınında bir yer) çölünde katırla yolculuk yaparken, birden katır ürktü. Biraz ileriye baktığımızda, birisini boynuna zincir bağlanmış vaziyette gördük. Zincirin bir tarafının da başka birisinin elinde olduğunu ve onu çektiğini fark ettik. Boynunda zincir olan adam, babama: “Bana su içirir misin?” dedi.

1- Bihâr, c. 77, s. 113.

Elinde zincir olan adam babama dedi ki: "Bu adama su verme, Allah bunu susuz bıraksın!"

Babama: "Bu susuz adam da kimdir?" diye sordum.

Babam: "Bu adam, berzah âleminde azap gören Muaviye'dir."¹

13- İki Günah Sebebiyle İki Kişinin Çektiği Kabir Azabı

Cabir İbn Abdullah el-Ensârî şöyle der: "Hz. Peygamber (s.a.a) ile birlikte, bir yerden geçip iki kabrin yanına geldik. Şöyle buyurdu: "Bu iki kabrin sahipleri şu anda azap görmektedirler. Birinin azabı, dünyadayken gıybet yapmasından, diğerrinin azabı ise idrardan sakınmadığından dolaydır."

Daha sonra Peygamber (s.a.a) bir yaş dal istedi, ikiye bölüp: "İki parçayı da kabre batırın." buyurdu. Biz de öyle yaptık. Ardından şöyle buyurdu: "Bu iki dal yaş kaldığı müddetçe azap görmeyecekler."²

14- İbn Ziyad'ın Berzah Âlemindeki Azabı

Hicri 66-67 yıllarında meydana gelen Muhtar-ı Sakafî kıyamında, Ubeydullah İbn Ziyad, Musul şehri kenarında, İbrahim İbn Malik İbn Eşter eliyle öldürüldü. İbrahim, İbn Ziyad ve taraftarlarının başlarını keserek Muhtar'a gönderdi. Muhtar yemek yerken, düşmanın kesilmiş başları, oturduğu yerin yanına, yere konuldu.

1- Bihâr, c. 6, s. 248 (Şeyf Müfîd'in el-İhtisâs'ından naklen). Benzer bir rivayet, İmam Seccâd'dan (as) gelir. İmam ile birlikte olan Yahya İbn Ümmi Tavîl sorar: "Bu susuz ve azap gören adam kimdir?" İmam Seccâd (as) da: "Bu, mel'un Muaviye'dir." buyurur. (Aynı kaynak)

2- el-Mehaccetu'l-Beyzâ, c. 5, s. 253.

Muhtar şöyle dedi: “Allah’a hamd u senalar olsun ki, Hz. Hüseyin’in (a.s) mübarek kesik başını, İbni Ziyad’ın yanına, o yemek yerken getirdiler. Şimdi ise İbn Ziyad’ın kesik başını ben yemek yerken getirdiler.”

Bu esnada, kesik başlar arasında beyaz bir yılan olduğu ve İbn Ziyad’ın burnundan girip kulağından çıktığı ve kulağından girip burnundan çıktığı görüldü. Bu durum, defalarca tekrarlandı.

Yemekten sonra Muhtar, önünde bulunan İbn Ziyad’ın yüzüne ayakkabısıyla vurdu. Sonra ayakkabılarını hizmetçisine fırlatarak, bir kâfirin kanıyla necis olduğu için onları yıkamasını emretti.

Muhtar, düşmanın kesik başlarını, Hicaz’da bulunan Muhammed İbn Hanefiyye’ye gönderdi. Muhammed İbn Hanefiyye de İmam Seccad’a (a.s) gönderdi. İmam o esnada yemek yiyordu. Hazret şöyle buyurdu: “Babamın mübarek kesik başını İbn Ziyad’a götürdüklerinde o, yemek yiyordu.”

Bunun üzerine İmam şöyle buyurdu: “Allah’tan, “İbn Ziyad’ın başını yemek yerken önümde görmeden bizi öldürme!” diye istekte bulunmuştum. Allah’a hamd olsun ki duam şu an kabul edildi.”¹

Burada dikkat edilmesi gereken nokta şudur: Merhum Hacı Şeyh Abbas Muhaddis Kummî şöyle yazar: “O yılanın defalarca İbn Ziyad’ın burundan girip kulağından çıktığını görenler, “Yılan yine geldi, yılan yine geldi.” derlerdi:

Ve şöyle devam eder: “İbn Ziyad kendi meclisinde, elindeki sopayla defalarca İmam Hüseyin’in (a.s) mübarek dudak ve dişlerine vuruyordu. Belki de bu olay, amellerin tecessümü esasına göre, elindeki ağacın berzah âleminde defalarca burnundan girip kulağından çıkan bir yılan

1- Bihâr, c. 45, s. 334-336.

şekline dönüşmesidir. Ta ki halk, bu dünyada görüp ibret alsın.”¹

15- Dünyaya Tapan Tağutların Berzah Âlemindeki Azaplarından Bir Detay

Bir gün Hz. İsa (a.s) Havarilerle birlikte bir çölden geçip harabe olmuş bir beldeye varır. Buranın ahalisi, kuşlar ve canlılar bir yerde ölmüşlerdi.

Hz. İsa (a.s) Havarilere: “Muhakkak bunlar, genel bir ilahi azapla helak olmuşlardır. Şayet kendi ecelleriyle peyderpey ölmüş olsalardı, birbirlerini toprağa gömerlerdi.”

Havariler: “Ey Ruhullah! Allah’tan, bunları diriltip, bize hangi işler yüzünden böyle bir ilahi azaba çarpıldıklarını söylemelerini iste. Bizler de o (azabı meydana getiren sebeplerden) uzaklaşalım.”

Hz. İsa (a.s) Allah Teâlâ’dan istekte bulundu. Bir müddet sonra gökyüzünden, Hz. İsa’nın onlara seslenmesi için bir ses duyuldu.

Hz. İsa (a.s), geceleynin bir tepenin üstüne çıkarak: “Ey bu beldenin insanları!” diye seslendi.

Onlardan birisi: “Buyur, Ey Allah’ın Ruhu ve Kelimesi!” diye karşılık verdi.

Hz. İsa (a.s): “Yazıklar olsun sizlere. “Sizin böyle bir azaba çarptırılmanıza sebep olan, hangi amellerinizdir?”

Dirilen şahıs:

- Tağutlara tapardık.
- Allah’tan az korkar, dünyayı çok severdik.
- Uzun arzulara dalmıştık.
- Gafilce, dünyanın boş işleriyle meşgul olduk.

1- Müntehe’l-Âmâl, c. 1, s. 299.

Hız. İsa (a.s): "Sizin dünyaya olan bağılığınız ne kadardı?"

Dirilen şahıs: "Çocuğun annesine olan bağılığı gibi bağılydık. Dünya yüzünü bize doğru çevirdiğinde sevinir ve mutlu olurduk. Arkasını döndüğünde de ağlayıp kederlenirdik."

Hız. İsa (a.s): "Tağutlara nasıl tapardınız?"

Dirilen şahıs: "Günahkârlara itaat ediyorduk."

Hız. İsa (a.s): "Akıbetiniz nasıl oldu?"

Dirilen şahıs: "Geceleyin afiyetteyken, sabahleyin kendimizi Haviye'de (cehennemde) bulduk."

Hız. İsa (a.s): "Haviye nedir?"

Dirilen şahıs: "Siccin'dedir."

Hız. İsa (a.s): "Siccin nedir?"

Dirilen şahıs: "Siccin, kıyamet gününe kadar bizi yakacak olan eriyen ateşten dağdır."

Hız. İsa (a.s): "Ne dediniz? Size ne denildi?"

Dirilen şahıs: "Bizi dünyaya geri gönderin ki orada takvalı olalım" dediğimizde bize, "yalan söylüyorsunuz" denildi."

Hız. İsa (a.s): "Yazıklar olsun sana! Bu ölüler arasında neden senden başkası benimle konuşmadı da sen konuştun?"

Dirilen şahıs: "Ey Allah'ın Ruhu! Onların tümü ateş tarafından kuşatılmış ve meleklerin gazabına giriftar olmuşlardır. Ben onların arasında olmama rağmen, onlardan değildim. Azap geldiği vakit beni de kapsadı. Şu an, cehennemın ağzında asılmış şekildedim. Bilmiyorum, kurtulacak mıyım, yoksa oraya mı yuvarlanacağım!"

Hız. İsa (a.s) Havarilere şöyle buyurdu: "Ey Allah'ın dostları! Kuru ekmeğin tuzla yenilmesinde ve kuru çerçöp

üzerinde yatmada daha çok hayır vardır. Bu dünya ve ahiret afiyetinin birlikte olması şartıyla.”¹

16- İbn Mülcem’in Berzah Âlemindeki Cezası

Hadis ravileri **İbn Rika**’nın şöyle dediğini naklederler: “Mekke’de Mescid-i Haram’ın kenarındayken, bir grup insanın, Makam-ı İbrahim’in yanında toplandığını gördüm. Orada neler olduğunu sordum?

Dediler ki: “Bir rahip (Hıristiyan bir abid ve âlim), Müslüman olmuş, (nasıl Müslüman olduğunu anlatmaktadır).”

Ben de o topluluğa katıldım. Gördüm ki yün elbiseli, şapkalı ve uzun boylu bir ihtiyar Makam-ı İbrahim’de oturmuş bir şeyler anlatıyor: “Bir gün kendi manastırında oturmuş dışarıya bakıyordum. Birden kartal büyüklüğünde bir kuş gördüm. Kuş, deniz kenarında bir taşın üstüne konarak bir şey kustu. Baktım, ağzından insanın dörtte bir parçası çıktı. Sonra uçup gözlerden kayboldu. Sonra dönüp aynı yerde dörtte bir parçayı daha ağzından çıkardı, yine gözlerden kayboldu. Bu şekilde dört defa tekrarlandı. Gördüm ki orada bir insan meydana geldi. Sonra o kuş uçup gözlerden kayboldu. Sonra geri döndü ve gagasıyla ona vurarak dörtte bir parçasını alıp çaldı. Bu şekilde dört defa tekrarlandı. Tümünü alarak çalıp götürdü.

Ben şaşkın bir şekilde yerimde donup kaldım! Kendi kendime: “Ey Allah’ım! Bu kimdir ki bu şekilde azap görmektedir?” Gidip o şahsın kendisine sormadığımdan dolayı çok üzülmişim? Bir müddet sonra o kuş yine oraya gelerek kustu, bir insanın dörtte birini oraya bıraktı. Bu olay dört defa tekrarlandıktan sonra orada tam bir insan oluştu.

1- Usûl-i Kâfi, c. 2, s. 318.

Ben hemen yanına koşup "Sen kimsin? Ve ne yapmışsın?" diye sordum.

Dedi ki: "Ben İbn Mülcem'im. Ali İbn Ebî Talib'i (a.s) ben öldürdüm. Allah Teâlâ bu kuşu, beni her gün diriltip öldürmesi için görevlendirmiştir."

Dedim ki: "Ali İbn Ebî Talip kimdir?"

Dedi: "İslam Peygamberi'nin (s.a.a) amcasının oğludur."

İşte bu ilginç olay benim İslam'ın hakkaniyetine inanmama sebep oldu ve Müslüman oldum."¹

17- Hz. Peygamber (s.a.a) ve Fatıma Binti Esed'in Defni

Hz. Ali'nin (a.s) annesi Fatıma binti Esed, İslam'ın büyük hanımlarından birisidir. Resulullah'ın (s.a.a) ona saygı ve sevgisi çoktu. Peygamber'in hicretinden sonra Medine'ye hicret eden ilk kadınlardan biridir. O, en zor şartlarda İslam'ı kabul etmiş ve Hz. Peygamber'e çok hizmette bulunmuştur. Bu değerli hanım, Peygamber (s.a.a) için şefkatli ve merhametli bir anne sayılırdı.

Fatıma binti Esed dünyadan göçtüğü vakit, Hz. Ali (a.s) ağlayarak Hz. Peygamber'in (s.a.a) huzuruna gelip olayı haber verdi. Hz. Peygamber (s.a.a), gözlerinden yaşlar akarak şöyle buyurdu: "Allah onu bağışlasın! O, sadece senin annen değildi, belki benim de annemdi." Kendi sarığını ve gömleğini Hz. Ali'ye verip şöyle buyurdu: "Bunları annen Fatıma'ya kefen yap. Kadınlara da söyle onu dikkatli gusletsinler. Ben gelene kadar da götürmesinler, beklesinler."

1- *Kutb-i Râvendî*, el-Harâic ve'l-Cerâih, s. 18-19; Bihâr, c. 42, s. 307.

Cenazeyi taşıyacakları vakit Peygamber (s.a.a) geldi ve cenazenin peşice hareket etti. Orada namaz kıldı ve namazda kırk defa tekbir getirdi. Namazdan sonra kendisi kabre girdi ve bir müddet uzanıp orada yattı. Ondan sonra cenazeyi defnettiler. Peygamber Fatıma binti Esed'in başucunda durup şöyle dedi: "Ey Fatıma! Ben Muhammed, Adem oğullarının en üstünü olmama rağmen bununla böbürlenmiyorum. Nekir ve Münker adlı iki melek sana geldiklerinde, sana Rabbin ve dinin hakkında soru sorduklarında, cevap olarak de ki: "Rabbim Allah, Peygamberim Muhammed, dinim İslam, kitabım Kur'ân, imamım ve velim, oğlumdur."

Ardından Peygamber (s.a.a) şöyle buyurdu: "Allah'ım, Fatıma binti Esed'i hak sözde sabit kıl." Sonra kabirden dışarı çıktı ve mübarek elleriyle kabre toprak döktü. İş bitip de ellerini birbirine vurup toprağı silkelerken şöyle buyurdu: "Canım elinde olan Allah'a yemin olsun ki, Fatıma binti Esed, elimin sesini duyuyordu."¹

Ammar ayağı kalkıp şöyle arz etti: "Ey Allah'ın Elçisi! Fatıma binti Esed'e yaptığını hiç kimseye yapmadın!"

Peygamber (s.a.a) buyurdular: "Fatıma buna layık birisiydi. Kendi çocuklarını aç bırakıp beni doyururdu. Kendi çocuklarını çıplak bırakıp beni giydirirdi."

Ammar şöyle dedi: "Neden ona kırk tekbir getirerek namaz kıldın?"

Peygamber (s.a.a) buyurdular: "Melekler kırk saf olarak onun namazına katılmışlardı, her bir saf için bir tekbir getirdim.

Elbisemi kefen yapmamın sebebi de şuydu: Ona, "Kıyamette halk çıplak olarak haşr olunacaklar" dediğimde,

1- "Muhammed'in nefsi elinde olan (Allah'a) yemin olsun ki Fatıma, el çırpmanı duymuştur."

Fatma feryad edip kıyametin çıplaklık ve perişanlığından dehşete düşmüştü. Kendi elbisemi ona kefen yaptım ki elbisesiz kalmasın. Allah'tan da kabirde kefeninin çürümemesini diledim, Çünkü Fatıma binti Esed, kabir azap ve sualinden çok korkardı. Kabrinde yatmamın sebebine gelince; Allah Teâlâ onun kabirinden cennete bir delik açtı ve kabirini cennet bahçelerinden bir bahçe kıldı.”¹

18- Muhaddis Kummî ve Deve Sesi

Güvenilir kişiler, Şeyh Abbas Kummî'nin şöyle buyurduğunu naklederler: “Bir gün kabir ehlini ziyaret için Necef'teki Vadiy-i Selam mezarlığına gitmiştim. Orada bir deve sesi duydum. Sanki onu dağlıyorlarmış gibi ses çıkartıyor, çığlık atıp feryat ediyordu. Öyle ki sanki Vadiy-i Selam bölgesi yerinden oynayacak dersin. Devenin sesinin geldiği tarafa yöneldim. Yaklaştığımda ortada deve olmadığını anladım. Defnetmek için bir cenazeyi getirdiklerini gördüm. Anladım ki ses o cenazeden geliyor. Fakat cenazeyle uğraşanların bundan haberleri yoktu ve soğukkanlılıkla kendi işlerini yapıyorlardı.”²

19- Hacı Ağa Bozorg-i Tahrânî'nin Sohbetinde

Meâd Şinâsî kitabının yazarı Allame Hüseyinî Tahrânî şöyle nakleder: “Necef-i Eşref'te ilim tahsiliyle meşgul olduğum zamanlarda, bir Perşembe günü ikindi vakti kabir ehlini ziyaret için Necef'teki Vadiy-i Selam'a gittim. Orada Ayetullah Hacı Ağa Bozorg-i Tahrânî'yi (ez-Zerî'a kitabının yazarı) gördüm. Huzuruna varıp selam verdim.

1- Besâiru'd-Derecât, Yeni baskı, s. 287; Bihâr, c. 35, s. 70-71.

2- Allame Huseynî Tahrânî, Meâd Şinâsî, c. , s. 137.

Kabirdekilere Fatıha okuyarak birlikte yürüyorduk. Dönüşte yine beraberdik. Yolda şöyle bir olay anlattı:

“Ben küçükken, evimiz Tahran’ın Pamenar semtindeydi. Büyük annem öleli daha bir kaç gün olmuştu. Annem bir gün evde pilav pişirirken fakir bir dilencinin sesini duyar. (Dünyadan yeni göçen) büyük annemin hayrı için dilenciye biraz pilav vermek ister. Ama evde temiz bir tabak bulamaz. Bu yüzden, dilenci evden uzaklaşmadan, elinde bulunan hamam taşıyla bir miktar pilav verir. Hiç kimsenin de bu konudan haberi olmaz.

Gece yarısı babam uykudan uyanıp anneme: “Bugün ne yaptın?” diye sorar.

Annem, “Bilmiyorum!” cevabını verir.

Bunun üzerine babam: “Şimdi annemi rüyamda gördüm. Benden şikâyetçiydi. Bana: “Ben gelinimden şikâyetçiyim. Bugün yemeğimi hamam tasında göndererek ölümler nezdinde itibarımı düşürdü.” dedi.

Annem ne kadar düşündüyse de aklına gelmedi. O an fakir dilenciye hamam tasında verdiği pilav aklına geldi. Demek ki o pilav, merhumenin berzah âleminde yemeği olmuştu.”

O vakit, Ayetullah Tahrani buyurdu ki: “İnsanın yoksullara yaptığı her türlü ihsan ve infak, saygılı ve insan yüceliğine uygun olmalıdır.”¹

20- Hayvanların, Kâfirin Kabir Azabından Korkmaları

Cabir şöyle der: Hz. Peygamber (s.a.a) buyurdu ki: “Peygamberlik makamına erişmeden önce koyun ve deve otlatıyordum. Çobanlık yapmayan hiçbir peygamber

1- age, s. 188.

yoktur. Bazen koyun ve develeri korkutacak bir sebep olmamasına rağmen, aniden yerlerinden sıçrayıp ürkütüklerini görüyordum. Kendi kendime: Bu hayvanların aniden sıçrayıp ürkmelerinin sebebi nedir? diye sorardım.

Peygamberlik makamına seçildikten sonra Cebrail bana şöyle buyurdu:

“Kâfir öldüğü vakit, ona öyle bir darbe vurulur ki, Allah’ın yarattığı tüm mahlûkat, cin ve insan taifesi hariç o darbeyi duyup dehşete kapılırlar.”

Öyleyse hayvanların bu ani ıstırap ve korkuları, bir kâfirin darbe yemesinden dolayıdır. Kabir azabından Allah’a sığınırım.”¹

21- Cabir’in Babasının İlginç Rüyası ve Şehitlerden Birinin Makamını Görmesi

Mübeşşir İbn Abdulmünzir, İslam’ın doğru ve sağlam askerlerinden biriydi. Bedir Savaşı’nda şehadet mertebesine erişti. Uhud Savaşı’ndan birkaç gün önce Cabir el-Ensârî’nin babası Abdullah, rüyasında onun, cennette olduğunu görür. Abdullah, cennetin o safâ bahşeden havasına bakarken, kendisinin de orada kalmasını gönülden arzu ediyordu.

Mübeşşir ona: “Birkaç gün sonra sen de bizim buraya geleceksin!” dedi.

Abdullah sordu: “Sen nerdesin ki?”

Mübeşşir: “Cennetteyim, her istediğim yere rahatça gidebiliyor, istediğim nimetlerden de yararlanabiliyorum.”

Abdullah sordu: “Sen Bedir Savaşı’nda öldürülmemiş miydin?”

Mübeşşir: “Evet, ben o savaşta öldürüldüm, ama ikinci defa dirildim.”

1- Furû-i Kâfi, c. 3, s. 233.

Abdullah uykudan uyandıktan sonra, heyecanla Peygamber'in (s.a.a) huzuruna varıp rüyasını anlattı.

Peygamber (s.a.a) şöyle buyurdu: "Ey Cabir'in babası! Bu, senin şehadetini haber veriyor".

Birkaç gün sonra Uhud Savaşı meydana geldi. Abdullah meydana gidip kahramanca savaştı ve şehadet mertebesine ulaştı.¹

Bu olay, berzah âleminin, Allah yolunda şehit olanlar için ne kadar rahat olduğunu göstermektedir."

22- Haccac'ın, Ölüm Anında ve Berzah Âleminde Gördüğü Azap

Said İbn Cübeyr, hem seçkin bir âlim, hem de İmam Zeynelabidin'in (a.s) mümtaz talebelerinden idi ve Şia bilginlerinden ve Kur'ân'ın büyük müfessirlerinden biri olarak şöhret kazanmıştı.

Abdülmelik'in Irak'taki valisi olan Haccac İbn Yusuf es-Sakafi'nin cellâtları, Said'i valinin emriyle tutuklayıp Haccac'ın yanına götürürler. Said ile Haccac arasında geçen şiddetli tartışmalardan sonra Haccac, onun başının bedeninden ayrılmasını emreder. Bu yüce şahsiyet, 94 yaşında hicri 95 yılının Şaban ayında şehadet makamına erişti. Ömrünün son demlerinde şöyle bir bedduada bulundu: "Allah'ım! Haccac'ı benden sonra kimseye musallat etme."

Said'in şehadetinden on beş gün geçmemişti ki Haccac, şiddetli hastalık nedeniyle ölüm döşeğine düştü. Bazen (hastalığın şiddetinden) baygınlık geçirir, bazen de uyanırdı. Uyanıp kendisine geldiği vakit şöyle derdi: "Benim Said İbn Cübeyir ile ne işim var?"

1- Usdu'l-Ğâbe, c. 3, s. 222; Kuhlu'l-Basar, s. 91.

Baygın haldeyken, Said onun yanına gelir ve şöyle dermiş: “Ey Allah’ın düşmanı! Neden beni öldürttün?”

O vakit dehşetle uyanırdı. Zaten bu durumda da öldü.

Ömer İbn Abdülaziz şöyle der: “Rüya âleminde Haccac’ı kokuşmuş bir ceset şeklinde gördüm. Ona: “Allah sana ne yaptı?” dedim. Cevaben dedi ki: “Allah Teâlâ öldürdüğüm her kişiye mukabil beni de öldürdü. Ama Said İbn Cübeyr için beni yetmiş defa öldürdü.”¹

İşte bu da bir zalimin berzah âleminde gördüğü azaplardan bir numune. Zikredilen sadık rüyalar bunu göstermektedir.

23- Niyeti Yüzünden Kadı’nın Gördüğü Kabir Azabı

Ebu Hamza Somâlî, İmam Muhammed Bâkır’ın (a.s) şöyle dediğini zikreder: “Benî İsrail içinde bir kadı vardı ki halk arasında hak üzere kadılık yapardı. Ömrünün son anları gelip çatığında, eşine şöyle seslendi: “Ben dünyadan göçtüğüm vakit beni yıka ve kefenle. Cenazemi tabutun içine koy, yüzümü de kapat (halkın, benim ölümünden daha sonra haberleri olsun).”

Vefat ettiği zaman, eşi vasiyetine göre amel etti. Bir müddet sonra (eşi), üzerindeki parçayı kaldırıp yüzüne baktığında, küçük bir kurdun eşinin burnunu makas gibi kestiğini gördü. Bu manzarayı görünce çok korktu.

O gece, rüya âleminde kadı eşinin yanına gelip: “O manzarayı görünce çok mu korktun?” diye sordu.

Eşi: “Evet, çok korktum.” dedi.

1- Behcetü'l-Âmâl, c., s. 355-356.

Kadı: “Hayattayken, kadılık makamında oturduğum sırada kardeşin, birisi hakkında şikâyetle bulunmak için yanıma geldi.

Onlar gelip yanıma oturdular, ben: “Allah’ım, bu muhakemede hakkı kayın biraderimle kıl, diğer taraf mahkûm olsun” diye gönlümden geçirdim. İki de iddialarını dile getirdiler. Kardeşinin haklı olduğunu anlamıştım. Onun yararına karar verdim. Burnumu yiyen kurt, berzah âleminin senin gözüne gözüken bir bölümüdür. Benim suçum ise, (onları dinlemeden) kardeşinin haklılığına meyretmem idi. Niyette bile olsa hakkın sabit olmasından önce bu tür düşünmenin yanlış olduğunu anladım.

Evet, gördüğün şey, kardeşinden dolayı meydana gelmiştir.¹

24- Selman-i Farisî’nin Bir Ölüyle Sohbetinde, Ölümün ve Berzah Âleminin Keyfiyetini Anlatan Tablo

Hız. Peygamber (s.a.a) ve Ali’nin (a.s) seçkin dostu ve yardımcısı olan Selman-ı Farisî’nin bir ölüyle yaptığı sohbet, ölüm vaktinin ve berzah âleminin keyfiyetini açık bir şekilde göstermektedir. Ölüm ve ölümden sonraki hadiselerin daha anlaşılır hale gelmesi için bu yaşanmış olayı aktaracağız:

Selman-ı Farisî ömrünün son anlarını yaşarken Medain’de idi. Hastalanıp yatağa düştü. Hız. Ali’nin (a.s) has ashabından biri olan Eşbağ İbn Nubate şöyle der: “Sürekli Selman’ın ziyaretine giderdim. Hastalığı şiddetlenip öleceğini yakinen anladığında, bana dedi ki: “Ey Eşbağ! Allah’ın Resülü bana, ecelim nerede gelirse gelsin, ölülerin

1- Furû-i Kâfi, c. 7, s. 410.

benimle sohbet edeceklerini haber vermişti. Eğer mümkünse bir tabut hazırla ve beni içine koy. Dört kişiye de haber ver, tabutu kaldırıp beni kabristana götürsünler.”

Eşbağ der ki: “Selman’ın emrine uydum. Tabutu alıp kabristana götürdük, yere koyduk, bizden onu kibleye doğru döndürmemizi istedi. Kibleye döndürdüğümüzde, ölümlere hitaben yüksek sesle şöyle buyurdu: “Selam olsun size ey mihnet toprağında yatanlar, selam size ey dünyaya göz yumanlar.”

Hiç kimse Selman-ı Fârisî’ye cevap vermedi.

O, ikinci defa seslendi: “Selam olsun size, ey yeryüzünün üzerine perde olanlar, dünyadaki amellerinizle karşılaştınız. Selam size ey kıyametin ilk sûrunu bekleyenler! Allah ve Peygamberi hakkı için sizlerden biri soruma cevap versin ve benimle konuşsun.

Ben, Selman-ı Fârisî, Peygamber’in (s.a.a) eliyle özgür olan şahsım. Peygamber (s.a.a) bana, “Öleceğin vakit ölümler seninle konuşacak.” buyurmuştur.” Selman bu noktaya geldiğinde sustu. O an bir ölü kabrinden konuşmaya başladı ve şöyle dedi: “Allah’ın selamı, rahmeti ve bereketi üzerine olsun, ey bina ve fena (kurma ve yok olma) ehli; dünya işleriyle oyalanan bizler işte senin sözünü duyduk ve cevap için hazırız. Ne istersen sor! Allah sana rahmet etsin!”

O vakit Selman’la bu ölü arasında şöyle bir konuşma geçti:

Selman: “Sen cennet ehli misin, yoksa cehennem ehli mi?”

Ölü: “Ey Selman! Ben Allah’ın, fazl u keremiyle minnet edip cennet ehlinden kıldığı biriyim.”

Selman: “Ey Allah’ın kulu! Şimdi ölümün nasıl olduğunu bana anlatır mısın? Onu nasıl buldun, o anda ne gördün, sana ne yaptılar?”

Ölü: “Ağır ol Selman! Allah’a yemin olsun ki eğer beni makasla parçalayıp testere ile ayırsalardı, ölüm sekeratından daha kolay olurdu. Ben dünya hayatında, Allah’ın iyi ve hayırlı işler yapma inayetini bahşetmiş olduğu kimselerden idim ve ilahi vecibeleri yerine getiren biriydim. Kur’an-ı Kerim okurdum, anne ve babama iyilik yapmaktan geri kalmazdım, haram işlerden uzak dururdum, zulüm etmezdim, rızkımı helal yolla elde ederdim, bundan dolayı da ilahi hesaptan korkardım. Hayatımın en iyi günlerini yaşayıp bol nimetler içindeyken aniden hastalandım, birkaç gün sonra ömrümün sonunun geldiğini anlamıştım. İri yarı ve kötü görünüşlü birisinin önümde belirdiğini gördüm. O gözlerime işaret ettiğinde gözlerim görmez oldu, kulaklarıma işaret ettiğinde kulaklarım işitmez oldu, dilime de işaret etti ve dilim lal oldu. Bu sırada yakınlarımdan ağlayış sesleri yükseldiğini (duyuyordum). O şahsa sordum: “Sen kimsin ki bana bu kadar musallat oluyorsun?”

O ise: “Ben Azrail’im. Seni ahiret âlemine götürmeye geldim. Hayat müddetin sona erdi.” diye cevap verdi. Bu arada güzel kıyafetli iki kişi geldi, biri sağ tarafımda diğeri de sol tarafımda durup bana selam verdiler ve şöyle dediler: “Biz senin amel defterini getirdik, al ve oku. Biz iki meleğiz, dünya hayatındaki amellerini yazan melekleriz.” Onlar, Rakib ve Atid adlı iki melek idiler.¹ İyi amelleri Rakib adlı melekten aldım okudum ve çok sevindim. Fakat Atid adlı melekteki günahlarımı görünce ağlayıp üzüldüm.

O iki melek bana şöyle dediler: “Müjdeler olsun, üzülme, sana iyilik ulaşacaktır.” İşte bu sırada Azrail bütün ruhumu kabzetti. Yakınlarımdan çığlık sesleri yükseldi. Azrail

1- Kur’ân-ı Kerim’de şöyle geçer: “(İnsanın) telaffuz ettiği hiçbir söz yoktur ki, gözetleyen (Rakîb) ve zabteden (Atid) yanında hazır bulunmuş olmasın.” (Kaf: 18)

onlara şöyle dedi: “Neye ağlıyorsunuz? Allah’a yemin olsun ki biz ona zulüm etmedik. Neden şikâyetle bulunuyorsunuz? Ona hakarete de bulunmadık ki bağırıp çığırıyorsunuz? Biz ve sizler Allah’ın kullarıyız. Eğer Allah size bizim hakkımızda bir emir vermiş olsaydı onu yerine getirirdiniz. Bizim de O’nun emirleri mucibince, bu yeni ölen kişinin ruhunu vakti tükenip eceli geldiğinden dolayı kabz ettik. Rahatsız olmayın. O, Yüce Allah’a doğru göç etti. Allah onun hakkında istediği şekilde hükmedecektir. Allah Teâlâ her şeye kadirdir. O halde sabrederseniz Allah sizlere sevap verir, eğer tahammül etmezseniz günah işlemiş olursunuz. Ben sizlere, evlatlarınızı, kızlarınızı, babalarınızı ve annelerinizi sizden ayırmak için daha çok geleceğim.”

Daha sonra Azrail benim ruhumu alıp yanında götürdü. Bir müddet sonra bir melek onun yanına gelip benim ruhumu ondan aldı ve bir ipek parçaya sarıp bir anda göğe doğru yükseldi. İlahi adalet karşısında durdu. Allah Teâlâ büyük ve küçük ameller hakkında, namaz, oruç, hacc, Kur’ân okumak, zekât, sadaka, gece ve gündüz saatleri, ana-babaya itaat, adam öldürme, yetim malı yeme ve haram gibi işlerden sordu.

Daha sonra o iki melek Allah’ın izniyle benim ruhumu yeryüzüne getirdiler. O esnada beni gasledecek kimse gelip elbisemi üstümden çıkardı ve bedenimi gasl etmeye başladı.

O zaman ruhum ona: “Ey Allah’ın kulu! Bu zayıf bedene acı!” diye bağırdı. Allah’a yemin olsun ki geçtiğim damarları parçalayarak çıktım. Dışarı çıktığım bütün uzuvlar dağıldı. Allah’a yemin olsun ki eğer gasl eden kimse feryadımı duysaydı, bir daha hiçbir ölüyü gasl etmezdi. Bedenime suyu döküp üç defa yıkadı. Üç parçayla kefenleyip tütsüledi. Bu, ahirete uğurlanırkenki son azığımdı. Gasilden sonra yüzüğümü elimin sağ parmağından çıkarıp büyük oğluma verdi ve onu teselli etti. Kefenden

sonra telkin verdi ve yakınlarıma seslenerek: “Gelin onunla vedalaşın” dedi. Onlar da gelip vedalaşarak cenazeyi tabuta koydular ve taşıdılar. Ardından, ruhum, yüzümle kefenim arasındayken namaz kılmak için yere koydular. Sonra kabrimin kenarına getirip içine yatırdılar. Beni dehşetli bir korku sardı.

Ey Selman! Sanki gökten yere düşmüş gibi oldum dersin. Kabrimi toprakla kapattılar. Bu esnada ruhum, dilime, kalbime ve kulağıma döndü (bu üç uzvumda kalmıştı). Yakınlarım (evlerine) döndüler. Beni bir pişmanlıktır sardı. “Keşke ben de onlarla dönseydim.” dedim. Birisi bana cevaben kabirden seslendi: **“Hayır hayır, bu, yalnızca dille söylenen bir söz. Bunun sonunda tekrar diriltilecekleri güne kadar berzah vardır.”**¹

Cevap verene: “Sen kimsin?” diye sordum. Dedi ki: “Ben Münebbih (uyarıcı, haberci) adlı meleğim.² Allah Teâlâ beni, tüm insanlara, ölümlerinden sonra amellerini onlara haber vermem için görevlendirmiştir.” Ardından beni oturtup “Yaz!” dedi.

“Kâğıdım yok” dedim.

Kefenimin bir köşesini tutup: “İşte kâğıt, yaz” dedi.

“Kâlemim yok” dedim.

“Baş parmağın kâlemindir.” dedi.

“Mürekkep yok.” dedim.

“Tükürüğün mürekkeptir.” dedi.

Sonra o söyledi, ben de yazdım. Amellerimi, büyüğünden küçüğüne hepsini söyledi, ben de yazdım. Ardından mektubumu alıp mühürledi ve katlayıp boynuma astı.

1- Mü’minûn:10

2- Bazı rivayetlere göre bu meleğin adı Revmân’dır.

Münebbih adlı meleğe "Benimle niye böyle yaptın?" dedim.

"Allah'ın Kur'ân'daki şu ayetini duymadın mı: **"Biz, her insanın amelinı, kendi boynuna doladık, kıyamet gününde onun için açılmış olarak önüne konacak bir kitap çıkarırız. "Kendi kitabını oku. Bugün nefsin hesap sonucu olarak sana yeter."**"¹

Sonra Münebbih adlı melek gidip Münker adlı melek geldi. "Ey Allah'ın kulu! Bana söyler misin: Rabbin kimdir, dinin nedir, peygamberin hangisidir?" diye sordu.

Allah'ın inayetiyle şöyle cevap verdim: "Rabbim Allah, peygamberim Muhammed (s.a.a), İslam dinim, Kur'ân kitabım, Kâbe kiblem, Ali (a.s) imamım, müminler de kardeşlerimdir. Allah'ın birliğine ve Muhammed'in (s.a.a) risaletine şahadet ederim. Benim sözüm ve inancım budur. Bu esas üzere Rabbimle ahirette mülakat edeceğim." O zaman Münker adlı melek: "Ey Allah'ın kulu! Sana kurtuluş ve esenlik olsun. Sen azap ve sualden kurtulmuş oldun." diyerek yanımdan ayrıldı.

Nekir adlı melek bir heyetle yanıma geip, "Amelini getir." dedi. Ben de inanç ve amellerimi izah ettim. Bunun üzerine o da beni ilahi nimetlerle müjdeledi. Beni kabrime yatırıp şöyle dedi: "Gelinin yattığı gibi yat!" Başucumdan yüzüme cennete açılan bir kapı açtı. Ayak tarafımdan da yüzüme cehenneme açılan bir kapı açtı. Kabrim acayip şekilde genişlemişti. Kabrime cennet tarafından güzel bir cennet esintisi esmekteydi. Sonra ayak tarafımdan cehenneme açılan kapıyı kapattı. İşte benim başımdan geçenler bunlardır."

Ardından o ölü şahıs diliyle şahadeteyni ikrar etti ve sözü kesildi.

1- İsra: 13-14

Selman, Esbağ İbn Nubate ve yanındakilere dedi ki: “Beni aşağı indirin ve bir yere yaslandırın.” Onlar da öyle yaptılar. Sonra Selman bir dua okuyup dünyadan göçtü.”¹

25- Hz. Ali'nin (a.s) Velayetini Kabul Etmeyen Kişinin, Berzah Âlemindeki Cezası

el-Mizan tefsirinin sahibi Merhum Allame Tabatabâî şöyle nakleder: Mümtaz ve arif bir kişiliğe sahip olan üstadımız Hacı Mirza Ali Ağa Gazî şöyle buyururdu: “Necef-i Eşref'te, bizim evin yakınlarında yaşayan Türklerden birinin hanımı vefat etti (bu olay Osmanlılar döneminde vuku bulmuştur). Annesinin ölümünden dolayı çok ağlayan ve sızlayan kızı, cenazeyi taşıyanlarla birlikte kabrin yanına kadar geldi. O kadar ağladı, feryat etti ki oradakileri de ağlattı.

Annesinin cenazesini kabre koydukları zaman: “Ben annemden ayrılmayacağım” diye feryat edip duruyordu.

Onu sakinleştirmek istedilerse de fayda vermedi. Kızı annesinin cenazesinden zorla alıkoyarlarsa hayatı tehlikeye düşebilir korkusuyla, annesinin kabri yanında kalmasına razı oldular. Kız annesinin cenazesiyle birlikte kabirde kaldı. Ama kabrin üstünü toprakla örtmediler, tahtayla kapattılar. Kızın zarar görmemesi ve isterse dışarı çıkabilmesi için de bir delik bıraktılar.

Kız kabrin ilk gecesinde annesinin yanında yattı. O gecenin sabahı, kızın başına neler geldiğini görmek için gelip kabrin üstündeki kapağı kaldırırlarken, başındaki tüm saçların bembeyaz olduğunu gördüler.

Ona: “Niye böyle oldun?” diye sordular.

1- Bihâru'l-Envâr'dan özetle, c. 22, s. 374-380 (el-Fedâil, s. 113-122'den naklen).

Cevap olarak şöyle dedi: “Annemin yanında yattığım gece, iki melek gelip iki tarafta durdular. Bir muhterem şahsın da gelip onların ortasında durduğunu gördüm. O iki melek, anneme inancı hakkında sorular sormaya başladılar. Annem de sordukları sorulara cevap veriyordu. Tevhid hakkında sordular, annem doğru cevap verdi. Nübüvvet hakkında sorduklarında annem: “Peygamberim Muhammed İbn Abdullah’tır.” dedi. Anneme: “İmamın kimdir?” diye sorduklarında, ortada duran o muhterem şahıs: “Ben onun imamı değilim.” dedi. (O muhterem şahıs Hz. Ali (a.s) idi.)

Bu esnada o iki melek annemin başına güzle öyle feci şekilde vurdular ki, ateşi göğze doğru yükseldi. Ben ise o korkunç olaydan dolayı gördüğünüz gibi böyle oldum (bütün saçlarım beyazladı).

Merhum Gazî şöyle buyurdu: “O kızın bütün sülalesi Ehlisünnet’ti. Bu olaydan etkilenip tamamı Ehlibeyt yolunu seçtiler. Tabii hepsinden önce o kız bunu kabul etti.”¹

26- Müminlerin Vâdiy-i Selam’daki Ruhları

Ahmed İbn Ömer’den nakledilir ki, İmam Cafer Sadık’ın (a.s) ashabından biri şöyle dedi: Hazrete arzettim ki: “Kardeşim Bağdat’ta, orada öleceğinden çok korkuyorum.” Hazret şöyle buyurdu: “Üzülme! Yeryüzünün doğusunda veya batısında, her nerede ölürse ölsün, hiçbir mümin o yerde kalmayacaktır. Allah Teâlâ onun ruhunu Vâdiy-i Selam’da müminlerin ruhuyla birlikte kılacaktır.”

Arzettim ki: “Vâdiy-i Selam nerededir?”

1- *Allame Seyyid Muhammed Huseyn Tahrânî*, Meâd Şinâsî, c. 3, s. 110.

İmam: "Kûfe'nin arkasındadır." buyurdu. Sonra şöyle dedi: "Dikkatli ol! Sanki ben onların öbek öbek bir araya gelip birbirleriyle sohbet etiklerini görüyorum."¹

27- İmam Hüseyin'in (a.s) Katline Karışanların Berzah Âlemindeki Azapları

Abdullah İbn Kesir şöyle der: "İmam Cafer Sadık (a.s) ile birlikte Medine'den Mekke'ye doğru giderken yolumuzun üstündeki Ufsan konağına vardık. Oradan korkunç, iri ve siyah renkli bir dağın kenarından geçerken, İmam Cafer Sadık'a (a.s) şöyle arz ettim: "Ey Peygamber'in torunu, bu dağ ne kadar korkunç? O kadar yolculukta bulundum, bundan daha korkunç bir dağ görmedim!"

İmam Cafer Sadık (a.s) şöyle buyurdu: "Bunun hangi dağ olduğunu biliyor musun? Bu dağa Kemed Dağı derler. Bu dağ cehennem dağlarından bir dağdır ki İmam Hüseyin'in (a.s) katline karışanlar o derede azap görüyorlar. Altından Ğislîn (kan ve irin), Sedîd (kötü kokulu, kokuşmuş) ve Hamîm (çok yakıcı, kaynar) cehennem suları akmaktadır. Onlar ve o zulmün meydana gelmesine sebep olanlar ve bir grup münafık orada azap görüyor ve onlardan feryat çığlıkları yükseliyor. Ben şu an babamın (Hüseyin'in) katline katılanların o derede gördükleri azabı görüyorum."²

28- Kabirde Şuca' Adlı Bir Yılan

İmam Musa Kâzım (a.s) şöyle buyurdu: "Ne vakit bir mümin diğer bir müminin yanına gelip ondan bir hacette bulunursa, bu gerçekte onun için gelen ilahi bir rahmettir. Eğer onun hacetini yerine getirirse ilahi velayetle bağlantılı

1- Furû-i Kâfi, c. 3, s. 243.

2- Leâli'l-Ahbâr, c. 5, s. 49 (özetle).

olan bizim velayetimize nail olmuştur. Ama eğer gücü olmasına rağmen onun hacetini yerine getirmese, Allah ona ateşten öyle bir yılını musallat eder ki kıyamet gününe kadar kabirde ona eziyet eder.”¹

29- Kâfirlerin Ruhlarının Berehut'ta Oluşları

Birinci halifenin hilafeti döneminde Yahudi bir genç onun yanına gelip: “Sana selam olsun ey Ebu Bekir” der. Halifenin taraftarları ona itiraz ederek, neden “halife” demedin diye eziyet ederler.

Halife ona: “Hacetin nedir?” diye sorar.

Yahudi: “Babam vefat etti, mal ve servetinin şu an nerede olduğunu bilmiyoruz. Eğer onların yerini bildirip bize bırakırsan senin huzurunda Müslüman olup kölen olacağım. O servetin de üçte birini sana, üçte birini Müslümanlardan Muhacir ve Ensar'a ve üçte birini de kendime alacağım.”

Halife şöyle cevap verdi: “Ey habis! Allah'tan gayrisi gaybı bilebilir mi?”

Yahudi genç ikinci halifenin yanına giderek macerayı ona da anlattı. İkinci halife de: “Allah'tan gayrisi gaybı bilebilir mi?” dedi.

Yahudi genç, Hz. Ali'nin (a.s) huzuruna vardı. Hazret mescitteydi. Selam verdi, bir müddet karşılıklı konuştuktan sonra kendi olayını açıkladı. Eğer babasının serveti ve malı bulunursa Müslüman olacağına, malın üçte birini Hz. Ali'ye, üçte birini Muhacir ve Ensar'a ve üçte birini de kendisine alacağına dair söz verdi.

Hz. Ali (a.s) ona bir mektup verip şöyle buyurdu: “Şu yazılı sahifeleri al, Yemen'e doğru yürü. Oradan Hadremevt

1- Usûl-i Kâfi, c. 2, s. 196 (Bâbu Kazâi Hâceti'l-Mümin, Hadis: 13).

çölünde bulunan Berehut'a git. Güneşin batacağı vakit orada otur. Siyah gagalı kargalar sana doğru gelip ses çıkaracaklar. O zaman adıyla babana seslen ve şöyle de: "Ey Falanca! Ben Muhammed'in (s.a.a) vasisinin gönderdiği şahsım, benimle konuş! O zaman baban senin aradığın cevabı verecektir. Cevabında ne derse, yanındaki şu yapraklara yaz. Daha sonra Hayber'e git ve yazdığın yazıya göre amel et."

Yahudi genç Yemen'e, oradan da Berehut çölüne gitti. Güneşin batacağı vakit siyah gagalı kargaların geldiğini gördü. Babasına ismiyle seslendi. Babası cevaben: "Sana yazıklar olsun! Niye cehennemliklerin yeri olan bu mekâna geldin?" dedi.

Genç: "Senden servet ve malının nerede olduğunu öğrenmek için geldim." dedi.

Babası: "Falan bağın falan duvarının arasında" diye cevap verdi.

Genç, babasının dediklerini yazdı. Babası ona: "Yazıklar olsun sana! Muhammed'in (s.a.a) dinine uy." dedi. Kargalar gittikleri zaman Yahudi genç, Hayber'e doğru hareket etti. Orada altın ve gümüş kaplarda bulunan servet ve hazinelerin yerini buldu. Onları dirhem ve dinara çevirtti. Sonra Medine'ye dönerek İmam Ali'nin (a.s) huzuruna vardı. O'nun huzurunda: "Şehadet ediyorum ki Allah'tan başka ilâh yoktur, Muhammed (s.a.a) O'nun elçisidir. Sen de gerçekten O'nun vasisi, kardeşi ve müminlerin emirisin. Bunlar da sana bırakacağım dirhem ve dinarlar. Bunları, Allah ve Resulü'nün istediği şekilde Müslümanların ihtiyacında kullanırsın." dedi.

Müslümanlar toplanarak Hz. Ali'ye: "Bu gaybi bilgiye nasıl vakıf oldun?" diye sordular.

Hz. Ali (a.s) şöyle buyurdu: "Allah Resulü'nden (s.a.a) duymuştum. İstersem bundan daha zor işlerden haber verebilirim..."¹

30- Müminlerin Ruhlarının, Necef'te Vâdiy-i Selam'da Oldukları

Esbağ İbn Nubate şöyle der: "Bir gün Hz. Ali (a.s), Kûfe'den Necef-i Eşref'e doğru gitmek için çıktı. Hazret, orada bir yere hiçbir şey sermeden uzandı. Biz de ona uyduk. Hz. Ali'nin (a.s) kölesi Kanber: "Ey Müminlerin Emiri! İzin verin, bir yaygı getirip altınaza sereyim." dedi.

Hz. Ali (a.s) şöyle buyurdu: "Hayır! Burası Müminlerin türbesidir. Kendi yerlerinde onları rahatsız etmemek gerek."

Esbağ buyurdu: "Müminlerin türbesini (n onun kabir toprağı olduğunu) anladık. Ama müminlerin oturduğu yerde rahatsız edilmesi de nedir?"

Hz. Ali (a.s) şöyle buyurdu: "Eğer perdeler kaldırılrsa müminlerin ruhlarını görürdünüz. Bu Necef'in arkasında Vâdiy-i Selam'da, müminlerin ruhları öbek öbek oturmuşlar, birbirleriyle görüşüp konuşuyorlar. Bütün müminlerin ruhları, şu arka taraftadır. Kâfirlerin ruhları ise Berehut vadisindedir."²

31- Ölülere Yiyecek Göndermek

Semerkant şehrinde Müslümanlardan biri hastalanır. Sağlığına tekrar kavuştuğunda, Cuma günlerinin ücretini dünyadan göçmüş olan anne ve babasının hayrına harcayacağını nezreder (adar). Bir müddet sonra sağlığına kavuşur ve nezrini yerine getirir. Fakat bir Cuma, ne kadar

1- Bihâr, c. 414, s. 196.

2- Kitâbu'l-Muhtazar, s. 4; Bihâr, c. 27, s. 307.

uğraştıysa da iş bulamaz. Bunun sonucu olarak da o gün anne ve babasının hayrına verecek bir sadaka bulamaz.

Zamanının âlimlerinin birine sorar: “Bu Cuma çalışıp da ücretini anne ve babamın hayrına sadaka olarak verecek bir iş bulamadım. Şimdi ne yapmalıyım?”

Âlim şöyle söyledi: “Evinden çık, kavun kabuğu gibi bir şeyler bul. Onları temizle, bağ ve bahçelerinden dönen köylülerin yolu üzerinde dur. Kabukları, hayvanlarının yemeleri için bırak ve sevabını da annene, babana hediye et.”

O da böyle yaptı. Cumartesi gecesı rüyasında ana-babasını çok sevinçli ve neşeli bir vaziyette, kendisine muhabbetle davrandıklarını görür. Ona şöyle derler: “Ey oğul! Bize gerekli olan sevabı gönderdin. Hatta canımız çok kavun çekiyordu. Sen bize onu da gönderdin. Sen bizi sevindirdin, Allah da seni sevindirsın.”¹

32- Hz. Ali'nin (a.s) Velayet ve Muhabbetinin Berzah Âlemindeki Batını

Büyük Mercı Muhakkık Erdebilî, (Molla Ahmed, Mukaddes Erdebili -r.a- olarak meşhurdur) çok temiz ve faziletli bir âlim olup hicri 993 yılında Necef-i Eşref'te dünyadan göçmüştür.

Bu büyük şahsiyetin ahlâkî olgunluğu ve manevî fazileti hakkında birçok menkıbe zikredilmiştir. Bunlardan birisi şöyledir:

Bir defasında, ziyaret için Kerbela'ya gider. Onu tanımayan ziyaretçilerden biri, giydiği elbise ve kıyafetinden dolayı, onun normal bir hizmetçi olduğunu

1- ed-Dîn Fı Kasas, c. 2, s. 63.

zanner ve kendisinin kirli çamaşırlarını, yıkaması için ona verir.

Mukaddes Erdebilî, elbiseleri alıp yıkar, sonra da sahibine teslim eder. Bu sırada, ziyaretçilerden biri, değerli âlimi tanıyıp olaydan haberdar olur. Böyle büyük bir âlime hakaret ettiğinden dolayı o elbise sahibini kınarlar.

Mukaddes Erdebilî (r.a) onların bu şahsı kınamalarına engel olur ve şöyle der: “Din kardeşlerinin birbirlerine olan hakları bundan daha fazladır. Ben bir şey yapmadım ki, bu kadar hayhuy edesiniz!”

Bu büyük âlim dünyadan göçtükten sonra, değerli ve zahit müçtehitlerden biri, onu rüya âleminde görür. Üzerinde çok güzel bir elbise ve çekici çehresiyle Hz. Ali'nin (a.s) hareminden dışarı çıkmaktadır.

Ona: “Sima ve yüzünden de belli olduğu üzere, hangi amel sizin bu makama ulaşmanıza sebep olmuştur?” diye sorar.

Muhakkık Erdebilî de: “Bu kabrin sahibinin muhabbet ve velayetinden başka bir amelin faydası olmadı.” diye cevap verir.¹

Bu hikâyeye göre Hz. Ali'nin (a.s) muhabbet ve velayeti, birçok rivayette de geçtiği üzere, berzah âleminde kurtuluşa sebep olacaktır.

33- Hz. İsa'nın (a.s) Vasisinin İmam Ali (a.s) İle Mülakatı

Hilafeti döneminde Muaviye'nin askerleri ile Hz. Ali (a.s) arasında meydana gelen Sıffin Savaşı'nda, İmam'ın dostlarından biri olan Kays şöyle der: “Bir gün Sıffin cephesinde Hz. Ali (a.s), akşam vakti namaz kılmak için bir

1- Muntehabu't-Tevârîh, s. 181.

tepenin yamacına gidiyordu. Ben de yanındaydım. Ezanı okudu. Ezandan sonra saçsı-sakalı ağarmış, nur yüzlü birisinin onun yanına geldiğini gördüm. Adam: "Allah'ın selamı, rahmeti ve bereketi üzerine olsun ey Müminlerin Emiri! Seni tebrik ederim ey peygamberlerin sonuncusunun vasisi ve yüzü ak olanların önderi!" dedi.

Müminlerin Emiri, onun selamını mukabele etti, hal ve hatırını sordu.

O şöyle dedi: "Durumum iyi. Ruhu'l-Kudus'ü bekliyorum. Allah rızası yolunda hiç kimsenin imtihanının seninkinden daha büyük, sevabının seninki kadar iyi ve makamının seninki kadar yüce olduğunu hatırlamıyorum." Sonra şöyle devam etti: "Ey benim kardeşim! Habibim Muhammed'e (s.a.a) kavuşana kadar bu zorluklara ve eziyetlere sabret. Geçmişte ben, Benî İsrail'den nice yar ve yoldaş gördüm ki, düşman tarafından onlar nice zorluklara duçar oldular. Onların bedenlerini testere ile biçiyorlar, tahtaların üstüne koyup çiviliyor ve öylece taşıyorlardı."

Daha sonra o ak saçlı ve nur yüzlü kişi, eliyle Şam ahalisine (Muaviye ordusuna) işaret ederek şöyle dedi: "Eğer bu siyah yüzlü zavallılar, ne kadar zor ve çetin bir azabın onları beklediğini bilselerdi, bu savaştan el çekerlerdi."

Sonra eliyle Hz. Ali'nin (a.s) ordusuna işaret ederek şöyle buyurdu: "Eğer bu nur yüzlüler, kendileri için ne kadar büyük bir sevabın hazırlandığını bilselerdi, bedenlerinin demir makaslarla parça parça edilmesini isterlerdi. Buna rağmen sana yardım etme konusunda istikamet etmeliler."

Ardından: "es-Selamu aleyke ve rahmetullahi ve berakatuh" diyerek İmam'la vedalaştı ve gözlerden kayboldu.

Ammar İbn Yasir ve Ebu Eyyûb el-Ensârî gibi İmam'ın yoldaşlarından bir topluluk, o şahsın gözlerden kaybolduğunu görmüş ve sözlerini duymuşlardı. Hz. Ali'ye (a.s): "Bu şahıs kimdir?" diye sordular.

İmam (a.s) şöyle buyurdu: "Bu şahıs, Hz. İsa'nın (a.s) vasisi Şem'ûn İbn Sefa'dır. Allah Teâlâ onu, beni bu savaşta teyit ve takviye etmek için gönderdi."

Bunun üzerine İmam'ın bütün dost ve yoldaşları şöyle dediler: "Babamız ve atamız sana feda olsun! Allah'a yemin olsun ki Allah Resulü'nün (s.a.a) huzurunda düşmanla savaşıp ona yardım ettiğimiz gibi, senin huzurunda da düşmanla savaşıp sana yardım edeceğiz. Ensar ve Muhacirden, şakî ve bedbaht olan dışında kimse senin emrinden çıkmayacaktır."

Müminlerin Emiri Hz. Ali (a.s) onlar hakkında dua etti ve bu tavırlarından hoşnut oldu.¹

Bu tarihî olayda, Şem'ûn'un berzah âlemindeki sureti, İmam'ın (a.s) huzuruna gelmiş, onun yolunu ve yöntemini teyit ederek sabır ve istikamete davet etmişti.

34- Berzah Âlemindeki Bir Cenazeye Dair İlginç Bir Hadise

On üçüncü asrın başlarıydı. Büyük Mercî Ayetullahî'l-Uzma Vahîd Behbehânî (r.a) Kerbelâ'da ikamet ediyor ve havzada ders veriyordu. Birçok da talebesi vardı.²

Bu yüzyılın duyulması gereken konularından biri de şudur:

1- *Şeyh Müfîd, Mecâlis, Necef baskısı, s. 60-62.*

2- Adı Seyyid Muhammed Bâkır İbn Muhammed Ekmel İsfehânî'dir ve Vehîd Behbehânî diye tanınır. 1205 yılında Kerbelâ'da vefat etmiştir. Kabri, İmam Hüseyin (as) türbesinde, şehitler kısmındadır.

Bu zatın mümtaz talebelerinden biri olan Mevla Muhammed Kâzım Hezar Cerîbî (Cureybî) şöyle nakleder: “Ben, Ayetullah Vahîd Behbehânî’nin, Kербela’da bir camide düzenlediği ders meclislerinden birinde bulunmaktaydım. Garip bir ziyaretçi, Ayetullah Behbehânî’nin yanına gelip elini öptü ve yanına oturdu. İçinde hanımların (taktıkları) altın bulunan bir çıkını, Ayetullah Behbehânî’nin önüne koyup şöyle arz etti: “Bu altınları maslahat bildiğin yerde kullanabilirsin.”

Ayetullah buyurdu: “Bu altınları nerden getirdin, hikâyesi nedir?”

Garip ziyaretçi: “Bu altınların ilginç bir hikâyesi vardır. Müsaade edersen anlatayım?”

Ayetullah: “Anlat.”

Garip ziyaretçi: “Ben Şirvan ahalisindenim. Rus şehirlerinden birine yolculuk yapmıştım. Orada ticaretle uğraşıyordum. Bu ticaretten birçok servet ve mal elde etmiştim. Orada gözüm güzel çehreli bir kıza takıldı ve onun güzelliğine hayran kalıp onunla evlenmek istedim. O şöyle dedi: “Ben Hıristyanım, sen ise Müslümanısın. Eğer Hıristyan olursan seninle evlenmeye hazırım!” Çok üzgündüm ve ne yapacağımı bilmiyordum. Öyle bir zorlukla karşılaşmıştım ki işimi ve ticaretimi terk ettim. Nerdeyse helak olup gidecek kadar perişan bir duruma düşmüştüm. Sonunda o kıza “Hıristyan oldum.” diye bildirdim. Kızın ailesinin yanına giderek resmen Hıristyan oldum ve İslam’dan uzaklaştım. Onlar da kabullenerek kızın benimle evlenmesine razı oldular.

Bu olaydan bir müddet geçtikten sonra, yaptığım işin kötü olduğunu anladım, pişman olup kendi kendimi kınamaya başladım. Ne kendi vatanıma dönebiliyordum, ne de Hıristyanlığın kurallarına uyabiliyordum.

Bu sıkıntılı günlerimde Hz. Hüseyin'in (a.s) başına gelen musibetleri yâd edip ağlıyordum. İmam Hüseyin'in (a.s) İslam yolunda çektiği zahmetten başka İslam adına hiçbir şey kalbimde yer etmemişti. Hüngür hüngür ağlamaktaydım. Eşim şaşkın bir şekilde bana neden ağladığımı sorardı.

Ben de Allah'a tevekkül ederek, İslam yolunda baki kaldığım gerçeğini ona söyledim. "Ağlamam ise İmam Hüseyin'in (a.s) musibetinden dolayıdır." dedim. İmam Hüseyin'in (a.s) mübarek adını duyar duymaz İslam nuru kalbine ışık saçtı ve o an Müslüman oldu. O da benimle birlikte İmam Hüseyin'in musibetine ağlıyordu.

Bir gün ona: "Gel gizlice Kerbela'ya gidelim. İmam Hüseyin'in (a.s) kabrinde, onun haremde İslam'ı kabul ettiğini izhar et." dedim. O da kabul etti. Birlikte yolculuk hazırlığına başladığımız sırada o hastalandı. Bu hastalıktan dolayı da dünyadan göçtü. Onun yakınları geldiler ve Hıristiyan inancına göre onunla birlikte, altın ve ziynet eşyalarını da Rusya'da Hıristiyan kabristanına gömmek için toplandılar. Hanımın ayrılığına çok üzülmüştüm. Cesedini oradan çıkarıp Müslüman bir şehirdeki kabristana gömmek için kendi kendime bir karar almıştım. Gece yarısı gizlice gidip kabrini açtığımda, kabirde sakalı kesik ve kalın bıyıklı bir kişinin yattığını gördüm, şaşırıp perişan oldum. O anda uykuya dalmıştım. Uyku âleminde birinin bana şöyle dediğini duydum: "Müsterih ol! Melekler eşinin cesedini Kerbela'ya götürdüler. Orada türbenin bahçesinde, ayak tarafının aşağısındaki çini minareye yakın bir yere defnettiler. Bu kabirde gördüğün şahıs ise, bugün falan yerde ölen ve defnedilen faiz yiyen bir kişinin cesedir. Melekler onun cesedini buraya getirdiler. Böylece, eşinin cesedini başka bir yere taşıma zahmeti senden kaldırılmış oldu."

Çok sevinmiştim alelacele hazırlanıp Kerbela'ya geldim. İlahi inayet ve yardımla İmam Hüseyin'i (a.s) ziyaret için hareme girdim. Orada türbenin bahçesinin bekçisine: "Acaba falan gün (eşimin defnedildiği günü zikrederek) çini minarenin bulunduğu yere kimi defnettiniz?" diye sordum.

"Falanca faizciyi" dedi.

Hikâyemi onlara anlattım. Onlar, kabri kazdılar, ben de kabre girdim. Eşimin burada yattığını gördüm. Hıristiyan dini üzere altın ve ziynetleriyle birlikte defnedildiğinden, o eşyaları üzerinden aldım. Sizin huzurunuzda gelip takdim ediyorum. Siz de maslahat bildiğiniz yerde sarf edin!"

Ayetullah Behbehânî (r.a) Kerbela'daki fakirlere harcamak üzere onları aldı."¹

35- Nurdan Tabak ve Ölülerin, Çocuklarının Hayırlı Amellerinden Faydalanmaları

Ariflerden Ebû Kullâbe şöyle der: "Bir müddet önce bu dünyadan göçen bir komşum vardı. Ondandır sadece hayırsız bir evlat kalmıştı.

Bir gece rüyada kendimi kabristana giderken gördüm. Kabirlerin açıldığını ve ölülerin kabirlerinden dışarı çıktıklarını, her birinin önüne nurdan bir tabağın konulduğunu ve onların o nurlu tabaklardan dolayı sevindiklerini gördüm. Bu arada gözüm aniden komşuma takıldı. Onun önünde tabak olmadığını fark ettim. Sebebini sorduğumda şöyle cevap verdi: "Bu ölülerin her birinin salih evlatları, dostları ve tanıdıkları vardır. Onlar ya sadaka veriyor veya hayır duada bulunuyorlar. Benim ise beni hatırlamayan hayırsız bir evladım var. Bu yüzden o nuranî

1- Irâkî, Dâru's-Selâm.

tabaktan mahrum kaldım ve komşularım olan bu ölülerden utanıyorum.”

Ebû Kullâbe şöyle devam eder: “Uykudan uyandığım vakit, komşumun oğlunun yanına gittim. Gördüğüm rüyayı ona da anlattım. Genç bu olaydan etkilendi ve benim yanımda tövbe edip sürekli Allah’a ibadetle meşgul olmaya başladı. Babasının hatırına sadaka dağıtarak onun için mağfiret diler, dua ederdi.

Bir müddet sonra o rüyayı tekrar gördüm. Ölüler kabirlerinden dışarı çıkmış, her birinin önünde nurdan bir tabak vardı. Bu defa komşumun da önünde nurdan bir tabağın bulunduğunu ve herkesinkinden daha nurlu olduğunu gördüm. Yüzünü bana dönerek şöyle dedi: “Ey Ebû Kullâbe” Allah sana hayırlı mükâfatlar versin. Oğluma yol gösterdin ve beni ateşten ve komşular karşısında utanmaktan kurtardın.”¹

Bu minval üzere ölülerin ruhlarının, bu dünyada yapılan sadaka ve hayırlardan yararlandığı ortaya çıkmaktadır.

36- Ölülere Kur'ân ve Dua Okumanın Huzur Bahşeden Etkisi

Bahiye adında arif ve takvalı bir hanım vardı. Öleceği vakit, başını göğe kaldırıp şöyle dedi: “Ey benim Allah’ım! Ey benim hazinem, ey ölümden sonrası için dayanağım, ölüm anında beni yalnız bırakma ve ölüm korkusunu benden uzaklaştır.”

O dünyadan göçtüktan sonra, oğlu her Cuma gecesi kabrinin başına giderdi. Biraz Kur’ân okuyup onun için

1- Leâli'l-Ahbâr ve Muhtehabu't-Tevârîh, s. 849.

mağfiret diler, duada bulunurdu. Annesinin defnedildiği kabristandakiler için de duada bulunup istiğfar ederdi.

O genç, bir gece annesini rüyada görür. Onun halini, hatırını sorar. Annesi der ki: “Oğulcuğum! Ölümün zorlukları ve çetinlikleri var. Ama Allah’a hamd olsun ki ben, halılar serilmiş, cennet reyhanıyla tütsülenmiş ve yastıklarla donatılmış bir berzahtayım.

Genç: “Anneciğim! Bir hacetin var mı?” diye sordu.

Annesi şöyle dedi: “Oğlum! Hiç bir Cuma, gece ve gündüz, bizi ziyaretten mahrum etme. Sen benim kabrimin başına gelip Kuran okuyup duada bulunduğun zaman çok seviniyorum. Sen benim kabrime doğru geldiğin vakit, ölümler bana müjde verip şöyle derler: “Ey Bahiye, oğlun sana doğru geliyor.” Ben de onların müjdesinden sevinç duyuyorum, benim etrafımda bulunan ölümler de seviniyorlar.”

O genç, her Cuma gece ve gündüzü annesinin kabri başına gidiyordu. Duada bulunup Kur’ân’dan birkaç ayet okuduktan sonra şöyle derdi: “Allah sizin korkunuzu kendi ünsüyle bertaraf eylesin ve sizin garipliğinize merhamet etsin, günahlarınızdan geçip iyiliklerinizi kabul etsin.”

Genç şöyle dedi: “Bir gece rüya âleminde gördüm ki, bir topluluk yanıma gelip şöyle dediler: “Biz kabir ehliyiz, size teşekkür etmeye geldik. Kabrimiz başına gelip Kur’ân okumayı ve duada bulunmayı hiç terk etmemenizi istiyoruz.”¹

* * *

Allah’ım! Can verme anındaki zorlukları bize kolaylaştır!

1- Muntehabu’t-Tevârîh, s. 849.

Hz. Ali (a.s) ve evliyauallahı bu tehlikeli anlarda feryadımıza ulaştır!

Ey Allah'ım! Kabir azabının ve berzah âleminin darlık ve çetinliğini bizlerden uzaklaştır!

Bizi berzah cennetini hazırlamaya muvaffak ve âmâde kıl!

37- Dostların İstiğfarlarının, Berzah Âlemindeki Zorluklardan Kurtulmaya Dair Etkisi

Asrının mümtaz âlimlerinden biri olan, Müstedrek kitabının sahibi, Molla Ebu'l-Hasan, Allame Hacı Mirza Hüseyin Nûrî (r.a), şöyle nakleder: "Ahund Molla Cafer adında mümtaz ve rabbânî bir âlimle dost idim. Onun zamanında, bulaşıcı veba hastalığı yaygınlaşmıştı. Bu hastalıktan dolayı birçok insan Hakk'ın rahmetine kavuşmuştu. Birçoğu da hastalanıp ölmek üzereyken, Ahund Molla Cafer'i kendilerine vasi tayin etmişlerdi. Onlar dünyadan göçüp gittiler. Molla Cafer, onların mallarını maslahat bildiği yerlerde harcamak için topladı, ama daha harcamaya fırsat bulamadan kendisi de bu fani dünyadan göçtü. O mallar ortada başıboş kaldı. (Molla Cafer, o malları harcamada sanki biraz ihmalkâr davranmıştı ve ihmal sorumluluğunun ağır yüküyle ölümün pençesine yenik düşmüştü.)

Molla Ebu'l-Hasan şöyle devam eder: "Dostum Ahund Molla Cafer'in ölümünden bir müddet sonra Kербela'ya gittim. Bir gece İmam Hüseyin'in (a.s) hareminin yanında yattım. Rüyamda, boynu zincirle bağlanmış birini gördüm. Zincirin uçları, iki kişinin elindeydi. Onun dili uzayarak ağzından çıkmış, göğsüne sarkmıştı. (Ürpererek o tarafa gittim. Ey Allah'ım! Bu biçare kimdir ki böyle zor bir azaba

duçar olmuştur?) O kişi beni gördüğünde, bana doğru geldi. Baktığımda, onun, dostum merhum Ahund Molla Cafer olduğunu gördüm.

Korkum ve şaşkınlığım daha da arttı. Benimle konuşmak istediğinde, o iki kişi zinciri çekerek konuşmasına engel oldular. Onun bu halini görünce öyle korkmuşum ki, üç defa bağırarak uykudan uyandım. Sesimden, yanımda yatan âlimlerden biri de uyandı. Bana: "Ne oldu, ne diye bağırıyorsun?" diye sordu.

Rüyada gördüğüm olayı anlattım. Sonra İmam Hüseyin'in (a.s) haremimi ziyarete gittim. İmam'ın mübarek kabrinin başında, arkadaşım Ahund Molla Cafer'in kurtulması için dua edip istiğfar ve niyazda bulundum. Daha sonra, o yıl hacc ziyareti için Mekke-i Mükerreme'ye gittim. Ardından Medine'ye gittim ve orada Allah Resulü'nün (s.a.a), Ehlibeyt İmamları'nın ve evliyanın ziyaretleri için uğraşırken, Medine'den ayrılamayacak kadar ağır şekilde hastalandım. Arkadaşlarımdan beni hamama götürüp yıkamalarını ve elbiselerimi temizlemelerini istedim. Sonra da belki râz u niyaz ile şifa bulurum diye "Beni Peygamber'in (s.a.a) mübarek ziyaretine götürün." dedim.

Dostlarım isteklerimi yerine getirdiler. Resul-i Ekrem'in (s.a.a) ziyaretine girdiğimde, baygın bir halde yere yığıldım. Uyandığım vakit beni hazretin türbesine götürdüler. Ziyaretten sonra, şifa bulmak için Allah'ın dergâhından istekte bulundum. Dünyadan göçen dostlarım ve özellikle Ahund Molla Cafer için Peygamber'in şefaatinin istedim.

İstiğfar, râz u niyaz ve ağlamakla meşgulken, birden hastalığının hafiflediğini ve iyileşmeye başladığımı hissettim. Öyle ki kendim kalkıp ayaklarımla kaldığım yere döndüm. Birkaç gün sonra dostlarımla birlikte Uhud şehitlerinin mukaddes kabirlerini ziyarete gittik. Orada,

ziyaretten sonra elimde olmadan uykuya daldım. Rüya âleminde merhum Molla Cafer'i gördüm. Baktım ki güler yüzlü, üstünde beyaz bir elbise ve elinde asası ile yanıma geldi: "Hakkımda bulunduğun bu kardeşliğe ve sadakat ve samimiyetten dolayı seni tebrik ederim." dedi.

"Bu süre zarfında ben, berzah âleminde şiddetli bir azap ve sıkıntıyla karşı karşıyaydım. Sen Peygamber'in (s.a.a) pak mezarı başında yaptığın dua ve istiğfarla beni Peygamber'in (s.a.a) şefaatine mahzar kılarak kurtardın. İki üç gün önce beni hamama göndererek temizlediler. Bu temiz elbiseleri Resul-i Ekrem (s.a.a) bana hediye etti. Hz. Zehra (s.a) bu cbbeyi bana bağışladı. Şu anda da kurtuluşumu haber vermek için senin yanına geldim. Selametle vatanına döneceksin. Şu anda tüm ev halkının sağ ve selamette olduklarını da bil."¹

Evet, bu hikâye de müminlerin, bu dünyadan göçen müminlere verdikleri hediyelerden bir numunedir. O halde, berzah âlemindeki yakınlarımız ve dostlarımızın kurtuluşları için gafil olmayalım. Şüphesiz ki bizim iyi amellerimiz, dua ve istiğfarımız, berzah âleminde sıkıntı ve zorlukta olanlar için faydalı ve tesirli olacaktır.

Burada İmam Cafer Sadık'ın (a.s) dualarından biriyle, onunla aynı ses ve aynı yakarış içinde arz ediyoruz:

Allah'ım! lm bana bereketli kıl!

Allah'ım! Can ekişme anında bana yardım et!

Allah'ım! Kabrin üzüntü ve kederlerinde bana yardım et!

Allah'ım! Kabrin sıkıştırmasında bana yardım et!

Allah'ım! Kabrin karanlıklarında bana yardım et!

Allah'ım! Kabrin dehşetinde bana yardım et!

1- Muntehabu't-Tevârîh, s. 851.

Allah'ım! Bana cennetin eşlerini nasip et!¹
Âmîn.

Son

1- Bihâr, c. 98, s. 135, c. 6, s. 221.